

Masterproef aangeboden tot het
verkrijgen van het diploma Master
of Arts in de **journalistiek**

Copy-paste journalistiek door voetbalsites: bestraffen met een rode kaart of niet?

Door: Louis Descamps
Promotor: prof. dr. Michaël Opgenhaffen

ACADEMIEJAAR 2021-2022

Voorwoord

Deze scriptie vormt het sluitstuk van mijn Master of Arts in de journalistiek aan de KU Leuven, campus Antwerpen. De opleiding duurde slechts een jaar, maar wat een jaar.

Ik besloot deze uiterst interessante opleiding te volgen na het afronden van mijn rechtenstudies aan de Universiteit Gent, en het was een van de beste keuzes die ik kon maken. Mijn passie voor journalistiek en meer specifiek sportjournalistiek is altijd blijven spelen en kon ik het afgelopen jaar ontplooien. Ik heb enorm veel bijgeleerd en zal dat ook altijd blijven doen. De journalistiek staat immers nooit stil.

Ik voel mij vereerd mijn opleiding journalistiek met deze masterproef te mogen afsluiten. Het is een zeer uitdagend onderwerp gebleken, maar twee zaken die mij nauw aan het hart liggen komen erin samen: mijn juridische achtergrond en mijn passie voor sport(journalistiek). Ik ben uitermate trots deze masterproef in de eerste zitting te kunnen voorleggen. Het heeft bloed, zweet en tranen gekost en de laatste loodjes in combinatie met mijn stage bij Het Nieuwsblad waren zwaar, maar het is me gelukt en daar ben ik zeer fier op.

Ik wil ook zeker de kans niet missen om enkele personen te bedanken die mij de afgelopen tijd geholpen hebben en mij de nodige motivatie hebben gegeven om dit eindwerk te kunnen afleveren. In de eerste plaats wil ik mijn ouders en zus bedanken. Zij hebben mij doorheen al die jaren gesteund in mijn rechtenstudies en stonden ook meteen achter de keuze om journalistiek te volgen. Zij hebben mij dan ook nog eens op een fantastische manier gestimuleerd om deze masterproef tot een goed einde te brengen. Ook mijn vrienden verdienen een woordje van dank, voor de steun die zij mij de afgelopen periode hebben gegeven.

Tot slot verdient ook mijn promotor, prof. Michaël Opgenhaffen, een bijzonder dankwoord. Ik wil hem bedanken voor de kans die ik heb gekregen om met dit uitdagende onderwerp aan de slag te gaan, een onderwerp dat ik met zijn hulp heb gekozen. Ook wil ik hem danken voor de nuttige opmerkingen en tips die hij mij heeft gegeven doorheen mijn onderzoeks- en schrijftraject, al zeker in de laatste weken voor de indieningsdatum.

Hierbij wens ik u nog veel leesplezier.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	I
INHOUDSOPGAVE	II
ABSTRACT	IV
HOOFDSTUK I: AANLEIDING	1
1.1 DE JOURNALIST (EDITIE FEBRUARI 2021)	1
1.2 DE JOURNALIST (EDITIE APRIL 2021)	1
HOOFDSTUK II: PROBLEEMSTELLING EN RELEVANTIE	2
2.1 COPY-PASTE JOURNALISTIEK.....	2
2.1.1 <i>Stijging copy-paste journalistiek</i>	2
2.1.2 <i>Online journalistiek</i>	3
2.1.3 <i>Online sportjournalistiek</i>	4
2.1.4 <i>Copy-paste journalistiek bij voetbalsites</i>	4
2.2 TOELAATBAARHEID.....	5
2.2.1 <i>Auteursrecht</i>	5
2.2.2 <i>Deontologie</i>	5
2.2.3 <i>Reden onderscheid</i>	5
2.3 RELEVANTIE ONDERZOEK	6
HOOFDSTUK III: STRUCTUUR EN BRONVERMELDING	8
HOOFDSTUK IV: AUTEURSRECHTELIJKE INBREUK EN PLAGIAAT	9
4.1 AUTEURSRECHTELIJKE INBREUK	9
4.1.1 <i>Rechtsgrond</i>	9
4.1.2 <i>Voorwerp van bescherming</i>	10
4.1.3 <i>Beschermingsvoorwaarden</i>	11
4.1.4 <i>Hoe bescherming krijgen?</i>	13
4.1.5 <i>Beschermingsduur</i>	13
4.1.6 <i>Rechthebbenden en auteursrechten</i>	14
4.1.6.1 <i>Auteur</i>	15
4.1.6.2 <i>Auteursrechten</i>	16
4.1.7 <i>Wanneer is er sprake van een auteursrechtelijke inbreuk?</i>	18
4.1.8 <i>Sanctionering</i>	19
4.1.8.1 <i>Strafvordering</i>	19
4.1.8.2 <i>Burgerlijke vordering</i>	19
4.1.9 <i>Wanneer is er geen sprake van een auteursrechtelijke inbreuk?</i>	21
4.1.9.1 <i>Algemeen citaatrecht</i>	21
4.1.9.2 <i>Informatief citaatrecht</i>	22
4.2 PLAGIAAT	22
4.2.1 <i>Rechtsgrond</i>	22
4.2.2 <i>Wanneer is er sprake van plagiaat?</i>	23
4.2.3 <i>Sanctionering</i>	24
4.3 BAND TUSSEN AUTEURSRECHTELIJKE INBREUK EN PLAGIAAT	25
4.3.1 <i>Wel auteursrechtelijke inbreuk, geen plagiaat</i>	25
4.3.2 <i>Geen auteursrechtelijke inbreuk, wel plagiaat</i>	26
4.3.3 <i>Geen auteursrechtelijke inbreuk, geen plagiaat</i>	26
4.3.4 <i>Wel auteursrechtelijke inbreuk, wel plagiaat</i>	27
HOOFDSTUK V: ONDERZOEKSVRAGEN	27

HOOFDSTUK VI: METHODOLOGIE	28
6.1 METHODE EERSTE ONDERZOEKSVRAAG	28
6.2 METHODE TWEDE EN DERDE ONDERZOEKSVRAAG	28
6.2.1 <i>Types copy-paste</i>	28
6.2.2 <i>Vergelijking originele artikel</i>	30
6.2.3 <i>Toelaatbaarheid copy-paste journalistiek</i>	30
HOOFDSTUK VII: ONDERZOEKSRISULTATEN	31
7.1 AUTEURSRECHT EN JOURNALISTIEK (OV1)	31
7.1.1 <i>Auteursrechtelijke bescherming van nieuwsfeiten</i>	31
7.1.2 <i>Auteursrechtelijke bescherming van nieuwsartikelen</i>	31
7.1.3 <i>Auteursrechthebbende van nieuwsartikelen</i>	33
7.2 TOELAATBAARHEID COPY-PASTE JOURNALISTIEK (OV2 EN OV3)	34
7.2.1 <i>Algemeen</i>	34
7.2.2 <i>Vormen van copy-paste journalistiek</i>	35
7.2.2.1 Overname citaat met bronvermelding	35
7.2.2.1.1 Voorbeelden	35
7.2.2.1.2 Conclusie.....	37
7.2.2.2 Overname inhoud met bronvermelding, andere bewoordingen voor dezelfde inhoud	39
7.2.2.2.1 Voorbeelden	39
7.2.2.2.2 Conclusie.....	40
7.2.2.3 Overname tekst zonder bronvermelding.....	41
7.2.2.3.1 Voorbeelden	41
7.2.2.3.2 Conclusie.....	41
7.2.2.4 Kortere versie zonder bronvermelding, andere bewoordingen voor dezelfde inhoud.....	43
7.2.2.4.1 Voorbeelden	43
7.2.2.4.2 Conclusie.....	45
7.3 GEVOLG.....	46
7.3.1 <i>Toegelaten vormen</i>	46
7.3.2 <i>Niet-toegelaten vormen</i>	46
HOOFDSTUK VIII: CONCLUSIE / DISCUSSIE	47
REFERENTIELIJST	I

Abstract

An investigation by the Vlaamse Vereniging van Journalisten (Flemish Association of Journalists) in early 2021 shows that some Belgian football sites are guilty of copy-paste journalism. Those websites (Voetbalkrant, VoetbalPrimeur, ...) publish articles which are clearly a takeover of articles from the traditional media (such as Het Nieuwsblad and Het Laatste Nieuws). Such copy-paste behavior is unfair to the original journalist, but is it even allowed? More specifically, does the copy-paste journalism of those football websites constitute copyright infringement and/or plagiarism?

Before addressing that question, it must be said that news articles of a traditional medium are protected by copyright. Next, four clear forms of 'copy-and-paste' by football sites can be distinguished. Two of them are allowed, the other two are not.

The first two types of copy-paste journalism are (1) the copying by the football sites of quotes from an interview conducted by a traditional medium with acknowledgement of the source and (2) the copying of the content of an article from a traditional medium, but in different words and also with acknowledgement of the source. Both do not constitute copyright infringement or plagiarism. Therefore, no action can be taken against them, because they are permissible categories of copy-paste behavior.

The other two forms of copy-paste football journalism do pose a problem: (3) If a football site copies the text of another article without mentioning the source or (4) paraphrases an article from a traditional medium also without indication of the source, then there is a copyright infringement and plagiarism. The original journalist or the copyright-holding publisher can take action against this in two ways. First of all, he can file a civil copyright claim with a court in order to obtain damages. Apart from going to court, the journalist or publisher can also lodge a complaint about plagiarism with the Raad voor de Journalistiek (Council for Journalism). This will not result in compensation, but it will have deontological consequences for the plagiarist because plagiarism is a violation of the professional Code of the Council for Journalism. The (journalist of the) football site has to either remove or update the article, by adding the source correctly. In addition, it must acknowledge the error by apologizing and publishing a correction.

While the investigation by the Vlaamse Vereniging van Journalisten did not yet determine whether the copying behavior of the football sites is allowed or not, this investigation provides clarity and certainty on that matter. Moreover, it distinguishes various forms under which football sites copy from other articles and explains for each type whether it is allowed or not under copyright and plagiarism rules. As mentioned, two forms of copy-paste journalism are allowed, but the other two, where no source is given, must be punished with a red card, as suggested by the title.

Hoofdstuk I: Aanleiding

1.1 De Journalist (editie februari 2021)

De Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) publiceert om de twee maanden een editie van 'De Journalist'. Daarin bundelt ze relevante artikelen van en over journalistiek. In de editie van februari 2021 verscheen een opmerkelijk artikel met de kop "De vuile fouten van voetbalsites" (Michils, 2021).

In die bijdrage bundelde de journaliste verschillende getuigenissen van (ex-)journalisten over de slechte werkomstandigheden bij enkele Belgische voetbalsites. In Vlaanderen zou het onder meer gaan om VoetbalPrimeur.be (hierna: VoetbalPrimeur) en Voetbalkrant.com (hierna: Voetbalkrant). In Wallonië wordt dan weer Walfoot.be, de franstalige tegenhanger van Voetbalkrant, genoemd. Deze getuigenissen kwamen enkele maanden eerder terecht in de mailbox van de Vlaamse Vereniging van Journalisten. Er werd zelfs een officiële klacht ingediend bij de sociale inspectie.

De aangeklaagde wantoestanden betroffen vooral het gebrek aan contracten, de extreem lage vergoedingen voor de journalisten en de zeer hoge werkdruk. Zo moesten de journalisten bij beide voetbalsites een verplicht aantal artikelen per uur schrijven en stond daar maar een zeer lage vergoeding tegenover. Ook de verwijzing naar gokwebsites onderaan de artikelen deed de wenkbrauwen van de medewerkers fronsen, ook al was dat de sponsor van een van de genoemde voetbalsites.

Nog opvallender, vanuit journalistiek oogpunt, zijn de getuigenissen over copy-paste gedrag. Zo is er volgens het desbetreffende nummer van 'De Journalist' zowel bij VoetbalPrimeur als bij Voetbalkrant sprake van duidelijk kopieergedrag. Journalisten van die voetbalsites zouden breaking news en citaten uit artikelen van de traditionele media (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws, Het Belang van Limburg,...) overnemen. Er zou daarbij wel aan bronvermelding worden gedaan. Een voorbeeld in de februari-editie versterkt die beschuldigingen. Zo verspreidt VoetbalPrimeur het wachtwoord voor GoPress, een Belgische persdatabank, met de volgende boodschap: "vanaf nu kunnen we zonder onderbreking GoPress gebruiken". Volgens een van de getuigende medewerkers een duidelijke aanmoediging om te gaan kopiëren en plakken uit andere nieuwsbronnen.

1.2 De Journalist (editie april 2021)

De Vlaamse Vereniging van Journalisten is vervolgens aan de slag gegaan met de verschillende getuigenissen over het kopieergedrag door voetbalsites. Zo heeft ze een 'mini-onderzoek' gevoerd door artikelen van enkele voetbalsites (Voetbalkrant en VoetbalPrimeur) over een periode te vergelijken met publicaties van de traditionele media (Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad en Het Belang van Limburg). Dit staat beschreven in een interessante bijdrage in het eerstvolgende nummer van 'De Journalist', van april 2021 (De Weck & Michils, 2021).

Wat eerder al aan het licht kwam, werd hierdoor bevestigd. Het blijkt zelfs dat niet enkel de reeds genoemde voetbalsites zich schuldig maken aan copy-paste, maar ook VoetbalNieuws.be (hierna: VoetbalNieuws) zou zich daarmee bezighouden. Er is sprake van “een aanzienlijke reeks van aantoonbare copy-paste”, aldus het artikel in ‘De Journalist’.

In datzelfde nummer wordt nog een flagrant voorbeeld van kopieergedrag getoond. Uit de vergelijking van een krantenartikel van Het Nieuwsblad van 10 maart 2021 en een online artikel van VoetbalPrimeur diezelfde dag, blijkt dat het kopieergedrag niet ver te zoeken is. De journalist van de voetbalsite maakte het zichzelf bijzonder gemakkelijk door een hele alinea letterlijk over te nemen van het krantenartikel. Om zichzelf als het ware ‘in te dekken’, zette hij de alinea tussen aanhalingstekens en vermeldde hij de krant als bron.

Hoofdstuk II: Probleemstelling en relevantie

2.1 Copy-paste journalistiek

Het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten legt dus een probleem bloot in de online sportjournalistiek: bepaalde voetbalwebsites maken zich duidelijk schuldig aan betwistbaar kopieergedrag. Zij nemen op een zeer slinkse manier delen (zoals citaten uit een interview, alinea’s,...) van artikelen van de traditionele media over en publiceren het op de eigen website, meestal met bronvermelding.

Dat het belletje van de VVJ net gaan rinkelen is bij dat type van journalistiek is geen verrassing. Online sportjournalistiek is immers zo’n uniek en specifiek domein binnen de sportjournalistiek en de bredere journalistiek *tout court*. Om dit uit te leggen, bespreken we eerst de algemene trend tot meer en meer copy-paste in de journalistiek. Vervolgens focussen we op online journalistiek en waarom copy-paste gedrag daar gemakkelijk zijn weg in kan vinden, om dan af te sluiten bij het unieke van online sportjournalistiek.

2.1.1 Stijging copy-paste journalistiek

Uit verschillende studies blijkt dat het nieuws minder en minder origineel wordt en meer en meer verwijzingen bevat naar wat persbureaus en andere media publiceren. Dat werd al duidelijk in het wetenschappelijk onderzoek van Lewis, Williams, Franklin, Thomas en Mosdell van de Cardiff School of Journalism, Media and Cultural Studies (2006). Die studie toonde aan dat 60% van de nieuwsartikelen van de Britse kwaliteitspers geheel of gedeeltelijk gebaseerd zijn op “*pre-packaged*” oftewel voorverpakte bronnen. Met die voorverpakte bronnen doelen de wetenschappers onder meer op persberichten en PR-materiaal (informatie die aan de media bezorgd wordt door woordvoerders, persverantwoordelijken,...). Slechts twaalf procent van de nieuwsartikelen van de Britse kwaliteitspers zou losstaan van voorverpakte informatie en door de journalist volledig zelf gegenereerd zijn.

Onderzoeksjournalist Nick Davies duidde het op die manier recycleren van nieuws aan als *churnalism*, een samenvoegsel van *to churn*, iets mechanisch en routinematig fabriceren, en *journalism* (Van Gorp, 2018).

Maar ook in Nederland en België is het kopiëren van voorverpakt nieuws geen uitzondering. Het onderzoek van Hijmans, Buijs en Schafraad (2009) toonde aan dat 52% van de berichtgeving van vier Nederlandse kranten overgenomen is van persbureaus of ander voorverpakt nieuws bevat. Minder dan de helft van de nieuwsberichten zijn dus het eigen, originele werk van de journalisten van de kranten zelf. Een ander onderzoek van Hijmans, Buijs, Schafraad en d'Haenens (2011) van de berichten van twee Vlaamse en twee Nederlandse kranten stelde vast dat 36% van de berichtgeving van die media “geheel of gedeeltelijk bestaat uit voorverpakt nieuws”. Het concept ‘voorverpakt nieuws’ slaat hier zowel op persberichten als op het nieuws dat in andere kranten verschijnt. Beide bronnen van informatie worden door de media dus gretig hergebruikt.

2.1.2 Online journalistiek

De verschillende studies bevestigen dat er in de Belgische en buitenlandse pers al een trend bestaat van copy-paste journalistiek, waarbij nieuwsmedia ‘gemakkelijk’ voorverpakt nieuws overnemen. In de studies ging het eerder om de overname van nieuws in de papieren krant, niet online. Maar het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten toont aan dat de copy-paste trend ook op het internet aanwezig is. Er zijn dan ook enkele redenen waarom dat ‘kopieer-en-plakwerk’ gemakkelijk de weg vindt naar de online journalistiek. Op het internet geldt er simpelweg een andere journalistieke logica dan offline (Witschge & Nygren, 2009).

Vooraf het tijdsaspect verschilt wezenlijk van de papieren nieuwsberichtgeving. Online stopt het nieuws niet, het gaat op elk moment door. De online omgeving is de enige plaats waar het nieuws in *real time*/onmiddellijk en 24/7 gebracht kan worden, daar waar een krant na een bepaald uur moet afgesloten worden (‘het ter perse gaan’). Online journalistiek verloopt continu en brengt het nieuws dus veel sneller dan de klassieke journalistiek (Allan & Matheson, 2004; Witschge & Nygren, 2009).

Bovendien kan een website het nieuws heel gemakkelijk up-to-date houden, wat bij een krant niet mogelijk is (Bergström, 2008; Steensen, 2010). Breaking news kan als het ware onmiddellijk op de site komen, terwijl dat nieuws al gedateerd zou kunnen zijn bij de publicatie van de krant. Het hoeft dan ook geen betoog dat online journalisten onder een heel hoge tijds -en productiedruk werken, want de informatie moet online heel snel en op elk moment van de dag naar het publiek komen. Bovendien wordt online journalistiek vandaag de dag geconfronteerd met een ander probleem. Vergeleken met de traditionele media beschikken de pure nieuwssites niet over dezelfde financiële en redactionele middelen. Als kleiner medium doen ze onder qua budget en mankracht. Dat is ook gewoon logisch. Die zuivere nieuwssites, zoals de genoemde voetbalsites, behoren immers niet tot grote mediagroepen à la DPG Media en Mediahuis.

2.1.3 Online sportjournalistiek

Er zijn ook een aantal redenen waarom sportjournalistiek en dan zeker het online-gedeelte zo populair is. Voor veel mensen is sport de ultieme ontspanning, zoals zelf sporten en/of ernaar kijken. Niet voor niets zijn de wedstrijden van de Rode Duivels op grote kampioenschappen (Europees of wereldkampioenschap) of grote wielervedstrijden (wereldkampioenschap op de weg, Ronde van Vlaanderen,...) de best bekeken programma's van dat jaar (Redactie, 2021).

Maar daar houdt het niet op. Liefhebbers lezen ook graag voor -en nabeschouwingen van wedstrijden, analyses, diepteinterviews en portretten over hun favoriete sporter, ploeg of competitie,... en dat kan al gemakkelijker op het internet. Een nieuwslezer moet maar gewoon de smartphone bij de hand nemen of de computer openslaan en vindt er sportnieuws naar zijn believen. In tegenstelling tot een papieren krant, kan men op het internet gewoonweg naar de 'sportpagina' gaan en enkel die artikelen lezen die men interessant vindt. Als men op maandag enkel de wedstrijdverslagen wil lezen van het afgelopen voetbalweekend, zijn die elk apart terug te vinden op de website. Men leest dan enkel die artikelen en niet die over tennis of over wielrennen. Bij een papieren krant is het alles of niet. Of je koopt de krant en je hebt politiek, economisch, cultuur en nieuws van alle sporten of je koopt geen krant en leest op de website enkel over de sporten en de artikelen die jou interesseren (Shane, 2013). Heel wat online artikelen zijn dan ook nog eens gratis of mits een goedkope betaalformule te lezen. Het online sportnieuws is dus veel laagdrempeliger om te raadplegen dan een 'dure' papieren krant.

Tot slot heeft de online sportjournalistiek ook het grote voordeel dat veel beeldmateriaal beschikbaar kan worden gemaakt. Een verslag van een voetbalwedstrijd kan gepaard gaan met een samenvatting in een bijhorende video, hetzelfde bij een indrukwekkende rally in het tennis. Probeer die rally maar eens te beschrijven in een krant en wat dan gezegd van een prachtige goal in een voetbalwedstrijd.

Het bovenstaande maakt de online sportjournalistiek een zeer aantrekkelijk domein binnen de (sport)journalistiek. Dat wekt natuurlijk de interesse om met een sportwebsite te beginnen, zonder daar ook een papieren versie aan vast te hangen. Voetbalsites zoals VoetbalPrimeur en Voetbalkrant zijn zo van die nieuwsmedia die enkel online actief zijn. In tegenstelling tot een traditioneel medium brengen zij geen papieren krant uit, maar bieden ze het sportnieuws alleen aan op hun eigen website.

2.1.4 Copy-paste journalistiek bij voetbalsites

Als we al het voorgaande samenvoegen, valt het te verklaren waarom de Vlaamse Vereniging van Journalisten copy-paste journalistiek bij voetbalsites heeft kunnen blootleggen. Vooreerst speelt de tijdsdruk een heel grote rol bij online voetbaljournalistiek. Over voetbal is er immers op elk moment van de dag iets te schrijven. Dus ook over de voetbalwereld valt er continu te schrijven. Voetbaljournalisten moeten bij bepaalde facetten van de sport ook kort op de bal spelen omdat het nieuws niet lang kan wachten. Een verslag van een voetbalwedstrijd kan niet dagen later verschijnen, een voorbeschouwing moet vòòr en niet na het betrokken sportevent gepubliceerd zijn. Bovendien beschikken de zuivere voetbalsites niet over dezelfde financiële en redactionele middelen als de traditionele media. Sites zoals

Voetbalkrant en VoetbalPrimeur maken immers geen onderdeel uit van grote mediabedrijven zoals DPG Media, Mediahuis of VRT. Dat betekent minder budget en minder mankracht op de redactie om bijvoorbeeld zelf reportages te maken of interviews vast te leggen en helemaal uit te werken.

Om die redenen én omdat voetbaljournalistiek enorm populair is, is het voor de journalisten van de voetbalsites al snel heel aantrekkelijk om het nieuws van een traditioneel medium te ‘recycleren’ voor de eigen website. Kopiëren en plakken gaat immers veel sneller en is qua middelen ook veel goedkoper en minder arbeidsintensief dan zelf al het journalistieke werk te moeten doen.

2.2 Toelaatbaarheid

Maar natuurlijk doet die copy-paste journalistiek de wenkbrauwen fronsen. Toen ik in ‘De Journalist’ het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten las, was mijn eerste reactie onmiddellijk: “mag dat zomaar”? Mag een journalist van een voetbalsite zomaar zinnen, alinea’s of citaten uit een ander artikel (van een traditioneel medium) overnemen in zijn eigen stuk, zelfs als hij aan bronvermelding doet? We vragen ons dus af of het probleem ‘copy-paste journalistiek door voetbalsites’ toegelaten is. Daarvoor onderscheiden we de vraag naar de auteursrechtelijke en de deontologische toelaatbaarheid van het bewuste kopieergedrag.

2.2.1 Auteursrecht

Vooreerst is er de kwestie van de auteursrechtelijke toelaatbaarheid van de copy-paste journalistiek. “Pleeft de kopiërende websitejournalist een inbreuk op de auteursrechten die rusten op het oorspronkelijke artikel van het traditionele medium?”

Maar alvorens het bestaan van zo een inbreuk te kunnen onderzoeken, zullen we eerst wijzen op de auteursrechtelijke bescherming van het oorspronkelijke artikel. Worden de nieuwsartikelen geschreven door journalisten van de traditionele media (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws,...) hoegenaamd door het auteursrecht beschermd? Dit is al een eerste cruciale vraag. Want als die artikelen zelf al niet beschermd zijn, heeft het geen zin om de vraag naar een auteursrechtelijke inbreuk te onderzoeken.

2.2.2 Deontologie

In een journalistieke context rijst meteen de vraag naar de deontologische aanvaardbaarheid van het bewuste kopieergedrag, namelijk of de kopiërende websitejournalist met zijn artikel plagiaat pleegt? De journalistieke deontologie of beroepsethiek staat gebundeld in de Code van de Raad voor de Journalistiek. Voor dit onderzoek is één regel zeer belangrijk, zijnde artikel achttien: “De journalist pleegt geen plagiaat.”

2.2.3 Reden onderscheid

De verklaring waarom we een duidelijk onderscheid maken tussen de vraag naar een auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat, is drieledig.

Vooreerst is zowel een auteursrechtelijke inbreuk als plagiaat niet toegelaten, maar is de rechtsgrond in beide gevallen verschillend. Het (Belgische) auteursrecht verbiedt de schending van de auteursrechten op een beschermd werk. Journalistiek plagiaat is daarentegen niet geregeld door het auteursrecht, maar is deontologisch ontoelaatbaar op grond van de Code van de Raad voor de Journalistiek. Het verbod op plagiaat vindt men dus niet terug in het auteursrecht, maar wel in de journalistieke beroepsethiek.

Bovendien is een auteursrechtelijke inbreuk niet automatisch een voorbeeld van plagiaat, en omgekeerd. Anders gezegd, een auteursrechtelijke inbreuk kan tegelijkertijd plagiaat uitmaken, maar dat is zeker niet altijd zo. Zo kan het kopiëren van een artikel zonder toestemming van de rechthebbende een auteursrechtelijke inbreuk vormen, maar zal er geen sprake zijn van plagiaat als dit met de juiste bronvermelding gebeurt.

Tot slot is ook de sanctionering van beide illegale praktijken anders. Indien er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk kan de auteursrechthebbende daartegen optreden om zijn rechten te vrijwaren. De sanctionering kan onder meer burgerlijk plaatsvinden, in de vorm van een schadevergoeding. Als er samen met of los van een auteursrechtelijke inbreuk sprake is van plagiaat, dan kan de journalist aangeklaagd worden voor plagiaat. Maar omdat plagiaat niet door het auteursrecht wordt geregeld maar enkel deontologisch verboden is, gelden de auteursrechtelijke burgerlijke sancties daar niet voor. De journalistieke beroepsethiek heeft zo zijn eigen manier om met plagiaat om te gaan, dat wordt verder in deze scriptie zonneklaar.

Dit onderscheid zal bij de bespreking van beide concepten (4.1 en 4.2) duidelijker worden. Bovendien zal de band daartussen nog uitgebreid aan bod komen (4.3).

2.3 Relevantie onderzoek

Het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten heeft dus blootgelegd dat de online sportjournalistiek met een probleem te kampen heeft: copy-paste gedrag door voetbalsites. Zoals hierboven gesteld, kunnen we ons de vraag stellen of dergelijk kopieergedrag eigenlijk wel toegelaten is. De reden waarom we dit doen, is omdat de april-editie van 'De Journalist' die vraag open laat door te stellen dat het kopieergedrag "betwistbaar" is en dat het "in de meeste gevallen wellicht niet om auteursrechtelijke inbreuken gaat". Hierbij is het gebruik van de termen 'betwistbaar' en 'wellicht' essentieel. Het is dus niet echt duidelijk of er bij copy-paste journalistiek sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk. Er is geen zekerheid over. Dat maakt dat deze praktijken wat in een grijze zone zitten. Het is dan ook noodzakelijk dit te onderzoeken en hier een eenduidig antwoord op te formuleren. Rechtszekerheid over het al dan niet bestaan van een auteursrechtelijke inbreuk is van belang voor de mogelijke sanctionering. Als dat kopieergedrag een inbreuk vormt op de auteursrechten van de rechthebbende, dan is dat volgens het Belgische auteursrecht verboden. In dat geval moet de inbreukmakende journalist een burgerlijke sanctie vrezzen, zoals een schadevergoeding.

Hetzelfde verhaal bij de vraag naar plagiaat. Het is vooralsnog niet zeker of de genoemde kopieerpraktijken als plagiaat kwalificeren en aldus verboden zijn door de Code van de Raad voor de Journalistiek. De journalist van het traditionele medium, wiens stuk overgenomen is, weet dus niet of hij daartegen zouden kunnen optreden. Daarom is duidelijkheid over het wel of niet bestaan van plagiaat essentieel voor de deontologische gevolgen.

Bovendien is het voor verschillende partijen van fundamenteel belang om te weten of zo een 'kopieer-en-plakwerk' daadwerkelijk een auteursrechtelijke inbreuk en/of plagiaat uitmaakt. Niet alleen voor de auteursrechthebbende, die bijvoorbeeld een schadevergoeding zou kunnen eisen voor de inbreuk op zijn rechten. Maar ook voor de journalist van de voetbalwebsite is rechtszekerheid belangrijk. Als we het artikel in de februari-editie van 'De Journalist' erop nalezen, blijkt dat freelancers bij Voetbalkrant aan een zeer laag brutoloon werken. Volgens een klokkenluider kunnen ze "met wat overblijft na aftrek van kosten geen leven opbouwen". Het is dan ook maar logisch dat zij daarbovenop niet nog een schadevergoeding willen betalen voor een auteursrechtelijke inbreuk. Geen enkele journalist wil bovendien nog een klacht aan zijn been hebben voor plagiaat.

Maar er is ook een moreel vraagstuk waar dit onderzoek relevant voor kan zijn. Want wat de voetbalsites doen, is een zéér goedkope vorm van journalistiek met weinig eigen moeite en arbeid. Bij dergelijk kopieergedrag kan de journalist van de voetbalsite voor een minimum aan inspanningen artikelen schrijven. Hij moet nog weinig eigen werk verrichten om het stuk te kunnen schrijven, nagenoeg alle journalistieke inspanningen worden al geleverd door de journalisten van de traditionele media. Dit vloekt met de principes van eerlijke journalistiek. Deze kopieerpraktijken zijn immers intellectueel oneerlijk ten opzichte van de journalist van het oorspronkelijke stuk en zelfs "een aanslag op de kwaliteitsjournalistiek", volgens een getuigende medewerker in 'De Journalist' (Michils, 2021).

Dat het copy-paste gedrag nefast is voor het imago van de websitejournalisten, is dan ook niet meer dan logisch. Nogmaals, zij moeten amper nog een journalistieke inspanning verrichten en profiteren van andermans werk. Volgens de februari-editie van 'De Journalist' worden die journalisten dan ook "met de nek" aangekeken door hun collega's. De resultaten van dit onderzoek kunnen daarom ook, naast het al bestaande onderzoek van de VVJ, een zekere bewustwording creëren bij de websitejournalisten omdat het duidelijk wordt of ze nu wel of niet in overtreding zijn. We trekken dat van een grijze zone met het onderzoek van de VVJ ("betwistbaar", "wellicht geen inbreuken"), naar een duidelijk zwart-wit kader door aan te geven of er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk en/of plagiaat. Dit onderzoek kan dan misschien een einde stellen aan het journalistieke *free-riden*. Het zou de websitejournalisten kunnen aanzetten om aan goede, kwaliteitsvolle journalistiek te doen in plaats van te profiteren van het werk van anderen. Want als zou blijken dat het kopieergedrag verboden is, zullen die journalisten wel twee keer nadenken vooraleer ze zich er weer aan zouden bezondigen. En dat kan hun reputatie ook alleen maar ten goede komen.

Hoofdstuk III: Structuur en bronvermelding

Het moet gezegd dat deze masterscriptie een wat atypisch werk is binnen een communicatiewetenschappelijke opleiding. Het heeft heel veel weg van een juridisch stuk, waarbij concepten zoals auteursrecht en plagiaat zeer gedetailleerd uiteengezet en geanalyseerd zullen worden. Maar de journalistieke link is wel overduidelijk aanwezig, gelet op het onderzoek naar copy-paste journalistiek door voetbalsites.

Dit brengt met zich mee dat er naar twee soorten bronnen verwezen wordt in deze scriptie. Enerzijds zijn er de communicatiewetenschappelijke bronnen, zoals die hiervoor al aan bod kwamen, en anderzijds de juridische bronnen, die in het volgende hoofdstuk aan bod komen. Die tweedeling is een verrijking want zo komen inzichten uit twee onderzoekstakken samen, maar het heeft ook gevolgen voor de bronvermelding. Binnen de KU Leuven gebeurt de verwijzing naar juridische bronnen immers helemaal anders dan naar niet-juridisch, communicatiewetenschappelijk bronnenmateriaal.

Naar die eerste categorie wordt gerefereerd door middel van de 'V&A' (Juridische Verwijzingen en Afkortingen: <https://vena.be/>), de verwijzingsstijl die ik ook doorheen mijn vijfjarige rechtenopleiding aan de Universiteit Gent heb gebruikt. Dit dient te gebeuren door middel van voetnoten onderaan de hoofdtekst, een referentielijst achteraan het werkstuk en een specifieke verwijzingsstijl voor beide delen. Die werkwijze laat immers toe om zeer overzichtelijk te werk te gaan: bij eenzelfde juridische stelling wordt immers vaak verwezen naar meerdere wetgevende stukken, rechterlijke uitspraken en/of juridische bijdragen in boeken en tijdschriften. Een verwijzing naar die bronnen binnen de tekst, middels eindnoten, zou de hoofdtekst chaotisch en minder vlot leesbaar maken en dat valt ten zeerste te vermijden.

Naar de tweede categorie bronnen verwijst men binnen de KU Leuven volgens de 'APA'-stijl (American Psychological Association: <https://bib.kuleuven.be/training-en-tutorials/citeren/APA>): door korte eindnoten in de hoofdtekst, een uitgebreide referentielijst en een specifieke verwijzingsstijl voor beide delen. Het betreft immers vaak een verwijzing naar ander communicatiewetenschappelijk onderzoek, waarbij een korte referentie met naam en publicatiedatum in de tekst zelf kan volstaan, zonder gebruik van voetnoten.

In overleg met promotor Opgenhaffen werd gekozen voor de volgende manier van verwijzen, rekeninghoudend met het juridische en communicatiewetenschappelijke karakter van deze scriptie. Wat de juridische bronnen betreft (wetgeving, rechtspraak en rechtsleer), is er voor de hoofdtekst gebruik gemaakt van de V&A-verwijzing in voetnoten en referentielijst. Naar de niet-juridische, communicatiewetenschappelijke bronnen werd verwezen aan de hand van de APA-stijl met eindnoten en de volledige referentie in de lijst achteraan dit document. Deze hybride manier van refereren zorgt voor een mooie balans en komt de overzichtelijkheid en leesbaarheid van deze scriptie echt ten goede.

In het volgende hoofdstuk, het theoretische kader van deze scriptie, zullen de concepten 'auteursrechtelijke inbreuk' en 'plagiaat' uitvoerig besproken worden. Zoals eerder gezegd, is het onderscheid tussen beiden drieledig. Het gaat om een verschil in rechtsgrond, toepassing en sanctionering. Die drie elementen zullen dan ook aan bod komen. Wat de auteursrechtelijke inbreuk betreft, zal ook ingegaan worden op enkele uitzonderingen. Die laten toe om een beschermde tekst zonder toestemming over te nemen, zonder dat er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk. Omdat de februari-editie van 'De Journalist' zelf het citaatrecht als uitzondering vermeldt, zal die logischerwijze ook uitgebreid behandeld worden. Omdat dit onderdeel van juridische aard is, zal de verwijzing zoals aangegeven gebeuren volgens de V&A-stijl in voetnoten (voor de hoofdtekst) en in de referentielijst op het einde van deze scriptie.

Hoofdstuk IV: Auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat

4.1 Auteursrechtelijke inbreuk

In het eerste deel van dit theoretisch kader bespreken we de auteursrechtelijke inbreuk, zijnde een inbreuk op het auteursrecht dat op iets rust. De auteursrechten zijn onderdeel van de intellectuele eigendomsrechten. Deze bieden een exclusieve juridische bescherming aan creaties van de mens.¹ Het octrooi-, merken- en modellenrecht zijn andere voorbeelden van intellectuele eigendomsrechten.

4.1.1 Rechtsgrond

In deze masterscriptie zal uitgegaan worden van het Belgische auteursrecht. Die is terug te vinden in boek XI, titel vijf, hoofdstuk twee van het Wetboek van Economisch Recht (hierna: WER).² Dit elfde boek werd in 2014 ingevoegd in het WER, ter vervanging van de 'Auteurswet' van twintig jaar eerder.³

Er zijn nog twee (internationale) bronnen van belang om de auteurswetgeving uit het Wetboek van Economisch Recht te duiden.

Vooreerst is er de Berner Conventie van 9 september 1886, door België goedgekeurd in 1999.⁴ De landen die dit verdrag hebben goedgekeurd, vormen een Unie voor de bescherming van de rechten van auteurs.⁵ Hoewel de eerst ondertekende versie al dateert van de negentiende eeuw, is de Conventie nog altijd belangrijk. Het WER bepaalt namelijk dat Belgische auteurs in België de toepassing mogen eisen van de bepalingen van de Berner Conventie voor het geval die bepalingen gunstiger zijn dan de Belgische auteurswetgeving⁶.

¹ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 29.

² Art. XI.164-XI.201 WER.

³ Wet 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, *BS* 27 juli 1994, 19.297.

⁴ Wet 25 maart 1999 houdende instemming met Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst van 9 september 1886, *BS* 10 november 1999, 41.891.

⁵ Art. 1 Berner Conventie.

⁶ Art. XI.290, eerste lid, 1° WER.

Op het niveau van de Europese Unie is er de Richtlijn 2001/29/EG betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij⁷ (hierna: Infosoc-richtlijn). Deze richtlijn werd door België omgezet in 2005⁸ en maakt sinds 2014 deel uit van titel vijf van het WER.⁹ Het belang van dit instrument zal verder duidelijk worden.

4.1.2 Voorwerp van bescherming

Het is eerst en vooral belangrijk om te weten welke creaties auteursrechtelijk beschermd kunnen worden en welke niet.

Het Belgische auteursrecht beschermt 'werken'. Maar niet alle mogelijke werken komen daarvoor in aanmerking. Het WER maakt een onderscheid tussen de auteursrechtelijke bescherming van werken van letterkunde en werken van kunst.

Onder 'werken van letterkunde' wordt verstaan: "de geschriften van welke aard ook, alsmede lessen, voordrachten, redevoeringen, preken of andere mondelinge uitingen van de gedachte".¹⁰ Als werken van letterkunde onderscheidt het WER dus geschreven en mondelinge werken van letterkunde.¹¹ Wat de geschreven werken betreft, kan elk mogelijk geschrift auteursrechtelijk beschermd worden, zolang het aan bepaalde voorwaarden voldoet. Die beschermingsvoorwaarden worden hierna uiteengezet (zie 4.1.3). En omdat verder in deze masterscriptie de auteursrechtelijke bescherming van teksten, zoals nieuwsartikelen, aan bod komt, ligt de focus hier enkel op werken van letterkunde.

Ook de Berner Conventie maakt een onderscheid tussen werken van letterkunde en werken van kunst. In de Conventie worden 'werken van letterkunde' omschreven als "alle voortbrengselen op het gebied van letterkunde en wetenschap, welke ook de wijze of vorm van uitdrukking".¹² Bovendien voorziet dit internationaal verdrag in een niet-limitatieve opsomming van wat als werk van letterkunde beschouwd kan worden.¹³ Het gaat onder meer over boeken, brochures en andere geschriften.¹⁴

Tot slot is er nog de Infosoc-richtlijn. Die schreef voor dat de EU-lidstaten ten behoeve van auteurs voorzien in het exclusieve recht om de reproductie (kopie) van hun werken toe te staan of te verbieden.¹⁵ In tegenstelling tot het WER en de Conventie vertrekt de richtlijn van het algemenere begrip 'werk', en spreekt ze dus niet over werken van letterkunde of kunst. De richtlijn voorziet evenwel geen definitie

⁷ Richtl.Raad en EP nr. 2001/29, 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 22 juni 2001, afl. 167, 10.

⁸ Wet 22 mei 2005 houdende de omzetting in Belgisch recht van de Europese Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *BS* 27 mei 2005, 24.997.

⁹ Art. XI.164, 3° WER.

¹⁰ Art. XI.172, §1, eerste lid WER.

¹¹ J. KEUSTERMANS en P. BLOMME, *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 44.

¹² Art. 2, eerste lid Berner Conventie.

¹³ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 35; H. VANHEES, *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 25.

¹⁴ Art. 1-2 Berner Conventie.

¹⁵ Art. 2, a) Richtl.Raad en EP nr. 2001/29, 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 22 juni 2001, afl. 167, 16.

van wat als een werk beschouwd moet worden. Maar het ontbreken van dergelijke definitie betekent niet dat dit instrument irrelevant is voor de verdere afbakening van de notie 'werk'. Het Hof van Justitie heeft de auteursrechtelijke beschermingsvoorwaarden (zie 4.1.3) immers ingevuld op basis van begrip 'werk' uit deze Europese richtlijn.

Bovenstaande bronnen maken duidelijk dat een creatie als een werk moet kwalificeren om auteursrechtelijk beschermd te kunnen worden. Waar de Infosoc-richtlijn meer algemeen spreekt over 'werk', maken de Berner Conventie en het WER met werken van letterkunde en werken van kunst een verder onderscheid.

Maar er zijn ook creaties die totaal niet beschermd kunnen worden. Zo bestaat er geen auteursrecht op officiële akten van de overheid¹⁶, zoals wetten en uitspraken van de rechtbank. Ook werken waarvan de beschermingsduur verstreken is, komen niet meer in aanmerking voor auteursrechtelijke bescherming. Die behoren immers tot het publieke domein waardoor iedereen die werken kan overnemen zonder toestemming van de rechthebbende. Op de beschermingsduur wordt verder ingegaan (zie 4.1.5).

4.1.3 Beschermingsvoorwaarden

Zowel het WER, de Berner Conventie als de Infosoc-richtlijn gebruiken een zeer algemene omschrijving van de begrippen 'werk' of 'werk van letterkunde'. Ze geven daarbij geen specifieke kenmerken of beschermingsvoorwaarden mee. In het beste geval, zoals in het WER en de Conventie, is er wel een opsomming van creaties die potentieel als werk van letterkunde beschouwd zouden kunnen worden. Maar dan nog is die opsomming eerder illustratief. Het is dus niet duidelijk wanneer en onder welke voorwaarden een creatie dan exact als een werk (van letterkunde) beschouwd en beschermd kan worden.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Belgische Hof van Cassatie hebben zich daarom toegelegd op de invulling van het begrip 'werk' en de auteursrechtelijke beschermingsvoorwaarden. De vereiste dat er sprake moet zijn van een werk (van letterkunde) moet daarom samengelezen worden met de voorwaarden zoals ontwikkeld door die rechtspraak.

Vooreerst bepaalde het Hof van Justitie in het Levola-arrest¹⁷ dat een creatie slechts als een 'werk' in de zin van de Infosoc-richtlijn kan worden beschouwd als aan twee voorwaarden tegelijk voldaan is.

Eerst en vooral moet het voorwerp oorspronkelijk of origineel zijn. Er is sprake van originaliteit wanneer de creatie een eigen intellectuele schepping van de maker (lees: auteur) vormt. Ook in eerdere arresten benadrukte het Hof de voorwaarde dat het voorwerp een eigen intellectuele schepping van de auteur

¹⁶ Art. XI.172, §2 WER.

¹⁷ HvJ 13 november 2018, nr. C-310/17, ECLI:EU:C:2018:899, overw. 35-37.

moet zijn opdat een creatie als werk beschouwd en beschermd kan worden.¹⁸ 'Een eigen intellectuele schepping van de auteur' is op zich een heel vage beschermingsvoorwaarde. Daarmee bedoelt het Hof dat de schepping van de auteur de uitdrukking moet vormen van zijn persoonlijkheid. Die persoonlijkheid is aanwezig als de auteur bij het maken van dat werk zijn creatieve bekwaamheden heeft kunnen uitdrukken door het maken van vrije en creatieve keuzes en aan zijn werk een persoonlijke noot heeft gegeven.¹⁹

Bovendien kunnen alleen die bestanddelen die de uitdrukking vormen van een intellectuele schepping als een werk beschouwd worden. In de Levola-zaak gaf het Hof aan dat het voorwerp, om een 'werk' te kunnen zijn, een uitdrukkingsvorm moet hebben waardoor dat voorwerp voldoende nauwkeurig en objectief kan worden geïdentificeerd. Dit brengt met zich mee dat auteursrechtelijke bescherming zich niet uitstrekt tot ideeën, maar wel tot de concrete uitdrukking ervan²⁰, bijvoorbeeld in een (geschreven of getypte) tekst.

De invulling van de beschermingsvoorwaarden door het Hof van Justitie ligt volledig in lijn met die van het Belgische Hof van Cassatie van een tijd daarvoor.

Het Hof van Cassatie bevestigt dat het voorwerp een uitdrukking moet zijn van de intellectuele inspanning van de auteur. Ze erkent dat zelfs als een noodzakelijke maar voldoende voorwaarde voor auteursrechtelijke bescherming.²¹ Volgens het Hof betekent dit dat er een aanwijsbare activiteit van de menselijke geest van de auteur moet zijn zodat er een band ontstaat tussen het werk en de auteur.²² Bovendien vereist het Hof dat de vorm van het werk het resultaat moet zijn van scheppende menselijke arbeid²³ en dat de auteur zijn persoonlijke stempel heeft gedrukt op het werk.²⁴ Het Hof van Cassatie onderstreept dus ook de focus op het persoonlijke karakter van een creatie om als werk beschouwd te kunnen worden.

Wat de tweede beschermingsvoorwaarde betreft, bevestigde het Hof van Cassatie in 1998²⁵ en 2017²⁶ dat een creatie een concrete uitdrukkingsvorm moet hebben om beschermd te kunnen worden. Het Hof oordeelde dat auteursrechtelijke bescherming zich niet uitstrekt tot een idee of concept dat in geen enkele vorm is uitgedrukt.

¹⁸ HvJ 16 juli 2009, nr. C-5/08, ECLI:EU:C:2009:465, *Jur.* 2009, 6569, overw. 37; HvJ 4 oktober 2011, nr. C-429/08 en 403/08, ECLI:EU:C:2011:631, *Jur.* 2011, 9083, overw. 97.

¹⁹ HvJ 1 december 2011, nr. C-145/10, ECLI:EU:C:2011:798, *Jur.* 2011, 12533, overw. 88-92.

²⁰ HvJ 11 juni 2020, nr. C-833/18, ECLI:EU:C:2020:461, overw. 27.

²¹ Cass. 27 april 1989, *Arr.Cass.* 1989, 1006; Cass. 2 maart 1993, *Arr.Cass.* 1993, 243; Cass. 25 september 2003, *Arr.Cass.* 2003, 1733.

²² Cass. 26 januari 2012, *Arr.Cass.* 2012, 228; H. VANHEES, *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 26.

²³ Cass. 26 januari 2012, *Arr.Cass.* 2012, 228.

²⁴ Cass. 25 oktober 1989, *Arr.Cass.* 1989, 272.

²⁵ Cass. 19 maart 1998, *Arr.Cass.* 1998, 345.

²⁶ Cass. 17 februari 2017, *IRDI* 2017, 135.

Tot slot is het nog relevant te wijzen op het concept 'nieuwheid' van een creatie. De rechtspraak is het erover eens dat originaliteit niet betekent dat de creatie nieuw moet zijn. Nieuwheid is dus geen auteursrechtelijke beschermingsvoorwaarde.²⁷ Het Hof van Justitie oordeelde daarover dat zelfs indien een creatie bestaat uit bestanddelen die afzonderlijk beschouwd geen eigen intellectuele schepping vormen, de auteur via de keuze, schikking en combinatie van die elementen toch tot een eigen intellectuele schepping kan komen.²⁸

4.1.4 Hoe bescherming krijgen?

Vanaf dat de hierboven gestelde voorwaarden voldaan zijn en er sprake is van een 'werk', geniet de creatie auteursrechtelijke bescherming. Er moeten dus geen formaliteiten of vormvereisten (zoals een inschrijving) vervuld zijn, de loutere creatie van het betrokken werk zorgt voor de bescherming.²⁹

De Berner Conventie voorziet zelfs expliciet in die vormvrije bescherming³⁰. Artikel vijf, tweede lid bepaalt letterlijk dat het genot en de uitoefening van het auteursrecht aan geen enkele formaliteit onderworpen is.³¹ Het WER zegt daar niets over.

4.1.5 Beschermingsduur

De begindatum van auteursrechtelijke bescherming is voor de hand liggend. Doordat ze losstaat van enige vormvereiste, doet de loutere creatie de bescherming ontstaan.³² De enige voorwaarde voor de start van de beschermingsduur is dat de creatie aan de beschermingsvoorwaarden moet voldoen en dus een werk (van letterkunde) moet vormen. Het ontstaan van een concreet, origineel voorwerp is dus het aanvangsmoment voor auteursrechtelijke bescherming. Wat deze begindatum betreft, wordt er in het Belgische auteursrecht geen onderscheid gemaakt naargelang het aantal personen die het werk gemaakt hebben.

Na het aanvangen ervan, valt de beschermingsduur op te splitsen in twee fases.

Eerst en vooral geldt auteursrechtelijke bescherming gedurende het hele leven van de auteur. Dit wordt expliciet zo bepaald in de Berner Conventie.³³

²⁷ Cass. 11 maart 2005, *Arr.Cass.* 2005, 585; Brussel 6 december 2011, *Jb.Markt.* 2011, 758.

²⁸ HvJ 16 juli 2009, nr. C-5/08, ECLI:EU:C:2009:465, *Jur.* 2009, 6569, overw. 45; Brussel 6 december 2011, *Jb.Markt.* 2011, 772.

²⁹ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 31.

³⁰ Antwerpen 9 februari 2011, *IRDI* 2011, 162; Kh. Gent (afd. Gent) 11 januari 2018, *Jb.Markt.* 2018, 835.

³¹ Art. 5, tweede lid Berner Conventie.

³² K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 31; *Ibid.*, 57.

³³ Art. 7, eerste lid Berner Conventie.

Het overlijden van de auteur doet een tweede fase van de beschermingsduur ingaan. Wat de exacte duurtijd daarvan is, verschilt tussen de Berner Conventie en het Europese (en dus ook het Belgische recht). De Berner Conventie voorziet in een beschermingsduur van vijftig jaar na het overlijden van de auteur.³⁴ Maar dit instrument legt slechts een minimale beschermingstermijn vast zodat de partijen bij de Conventie langere termijnen kunnen voorzien.³⁵ Aangezien een aantal lidstaten van de Europese Unie verschillende termijnen hadden ingevoerd en dit het vrij verkeer van goederen en diensten belemmerde, vaardigden het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie Richtlijn 2006/116/EG uit. Dit instrument harmoniseert de maximale auteursrechtelijke beschermingstermijn voor alle lidstaten van de Europese Unie door de termijn van de Berner Conventie te verlengen tot zeventig jaar.³⁶ Die richtlijn werd vervolgens in het Belgische auteursrecht omgezet in artikel XI.166, §§1-2 WER. De ingevoerde beschermingstermijn is dezelfde voor werken (van letterkunde) gemaakt door één persoon dan wel door meerdere personen, namelijk zeventig jaar.

Maar er is wel een belangrijk verschil tussen beide types van werken wat de begindatum van die termijn betreft.

Werd een werk van letterkunde enkel door één auteur gemaakt, dan blijft diens auteursrecht bestaan ten voordele van de personen die hij daartoe heeft aangewezen of indien dat niet is gebeurd, ten voordele van zijn erfgenamen en dit gedurende zeventig jaar na het overlijden van de auteur. Indien een werk daarentegen door meerdere personen samen is gemaakt, genieten al hun rechtverkrijgers het auteursrecht tot zeventig jaar na de dood van de langstlevende van de auteurs.

Hoewel in beide gevallen het overlijden van de (langstlevende) auteur wordt aangenomen als de start van de beschermingsduur, wordt niet de exacte overlijdensdatum in beschouwing genomen. De termijn van zeventig jaar wordt berekend vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar van het overlijden van de (langstlevende) auteur.³⁷

4.1.6 Rechthebbenden en auteursrechten

Enmaal vaststaat dat een creatie als een werk (van letterkunde) beschouwd en bijgevolg vormvrij beschermd kan worden, rijst de vraag wie als rechthebbende aanspraak kan maken op de auteursrechten op dat werk. Zowel het WER³⁸ als de Berner Conventie³⁹ bepalen dat de auteur van een beschermd werk (van letterkunde) de daarop rustende auteursrechten geniet. Nu de beschermingsvoorwaarden duidelijk zijn, resten er nog twee vragen: wie is de auteur en wat zijn de auteursrechten waar hij aanspraak op kan maken?

³⁴ Art. 7, eerste lid Berner Conventie.

³⁵ Overw. 2 Richtl. Raad en EP nr. 2006/116/EG, 12 december 2006 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, *Pb.L.* 27 december 2006, afl. 372, 12.

³⁶ Art. 1 Richtl. Raad en EP nr. 2006/116/EG, 12 december 2006 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, *Pb.L.* 27 december 2006, afl. 372, 13.

³⁷ Art. XI.166, §7 WER.

³⁸ Art. XI.165, §1 WER.

³⁹ Art. 1 Berner Conventie.

4.1.6.1 Auteur

Beide instrumenten, het WER en de Berner Conventie, kennen de auteursrechten op een beschermd werk dus toe aan de auteur van dat werk. Maar enkel in het WER staat er een omschrijving van het begrip 'auteur'. Uit het eerste lid van artikel XI.170 valt af te leiden dat de auteur "de natuurlijke persoon is die het werk heeft gecreëerd". Hieruit kunnen we dus opmaken dat het klassieke uitgangspunt in het Belgische auteursrecht is dat enkel een 'natuurlijke of fysieke' persoon, een mens dus, de auteur kan zijn van een beschermd werk.

Datzelfde artikel XI.170 WER bepaalt ook dat enkel de auteur als oorspronkelijke auteursrechthebbende aanspraak kan maken op alle auteursrechten op het beschermde werk.⁴⁰ Alle auteursrechten komen hem dus ten originelen titel toe, en aan niemand anders.

Maar dat het Wetboek van Economisch Recht de auteur als oorspronkelijke rechthebbende aanduidt, betekent niet dat enkel de auteur de rechthebbende van de auteursrechten kan zijn. Artikel XI.170, eerste lid bepaalt alleen maar dat de auteur de oorspronkelijke rechthebbende is.⁴¹ Er is een belangrijk verschil tussen de oorspronkelijke rechthebbende en de (eventuele) 'nieuwe' rechthebbende. Andere personen dan de auteur kunnen namelijk door overdracht 'bepaalde' auteursrechten van de auteur verkrijgen. Zij worden daardoor de nieuwe rechthebbende van die rechten. De auteur blijft dan wel de oorspronkelijke rechthebbende, maar kan op die overgedragen rechten geen aanspraak meer maken.

Belangrijk is dus dat niet alle, maar slechts bepaalde auteursrechten overgedragen kunnen worden. Zoals verder nog duidelijk wordt, bestaan de auteursrechten uit vermogensrechten en morele rechten. Er bestaat een heel groot verschil wat de overdracht van beide rechten betreft.

Artikel XI.165, §2, eerste lid WER bepaalt dat de morele rechten onvervreemdbaar zijn. Deze kunnen dus niet worden overgedragen door de auteur.⁴² Niemand anders dan de auteur kan aanspraak maken op de morele rechten op een beschermd werk, want ze komen enkel aan hem toe.⁴³

Het Belgische auteursrecht voorziet een totaal andere regeling bij de vermogensrechten en dat zelf expliciet. Artikel XI.167, §1, eerste lid WER voorziet in de mogelijkheid om die rechten (geheel of gedeeltelijk) over te dragen van de auteur naar een derde. Andere personen dan de auteur kunnen dus rechthebbende worden van de vermogensrechten. Bij zo een overdracht blijft de auteur weliswaar de oorspronkelijke rechthebbende van die rechten. De verkrijger is dan de 'nieuwe' rechthebbende, maar dus enkel van de vermogensrechten.

⁴⁰ H. VANHEES, *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 31.

⁴¹ Cass. 3 juni 2010, *Arr.Cass.* 2010, 1625..

⁴² J. KEUSTERMANS en P. BLOMME, *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 193.

⁴³ Gent 17 december 2012, *Jb.Markt.* 2012, 951.

De overdracht van het vermogensrecht is expliciet geregeld in het Belgische auteursrecht, meer bepaald in artikel XI.167, §3 WER. Deze bepaling maakt een onderscheid tussen werken gecreëerd door een werknemer in uitvoering van een arbeidsovereenkomst en werken gecreëerd door een zelfstandige in opdracht of bestelling. In beide gevallen is overdracht van de vermogensrechten door de auteur mogelijk, maar telkens onder andere voorwaarden.

Wanneer een werknemer een werk tot stand brengt in uitvoering van een arbeidsovereenkomst, verkrijgt de werknemer als auteur en oorspronkelijke rechthebbende alle auteursrechten op het beschermde werk. Het klassieke uitgangspunt in het Belgische auteursrecht blijft dus ook dan gelden. De werknemer-auteur kan er wel voor kiezen zijn vermogensrechten over te dragen aan zijn werkgever. Hiervoor moeten twee voorwaarden cumulatief voldaan zijn. Enerzijds moet er uitdrukkelijk in die overdracht van rechten voorzien worden en anderzijds moet de creatie van het werk binnen het toepassingsgebied van de arbeidsovereenkomst van de werknemer vallen.⁴⁴ Diezelfde regeling geldt ook voor werken gecreëerd in uitvoering van een statuut.

De tweede optie is een auteursrechtelijk beschermd werk dat tot stand wordt gebracht ter uitvoering van een opdracht of bestelling. Ook in dat geval kan de auteur zijn vermogensrechten overdragen, aan de opdrachtgever of de persoon die de bestelling heeft geplaatst. Opdat deze overdracht geldig kan doorgaan, is vereist dat de opdrachtgever of besteller een activiteit in de niet-culturele sector of reclamewereld uitoefent en het werk bestemd is voor die activiteit. Ook moet er expliciet in die overdracht van rechten voorzien worden.⁴⁵

Bovendien zijn er nog enkele manieren waarop de vermogensrechten kunnen overgaan van de auteur naar een andere persoon. Overlijdt de auteur, dan gaan deze rechten bij erfopvolging over naar de rechtsverkrijgers.⁴⁶ Daarnaast kunnen die rechten in gewone of exclusieve licentie gegeven worden. In dat geval mag de licentienemer de vermogensrechten van de licentiegevende auteur gebruiken, maar blijft de auteur de eigenaar van de in licentie gegeven rechten.⁴⁷

De overdraagbaarheid van de vermogensrechten en de onoverdraagbaarheid van de morele rechten wordt ook expliciet erkend in de Berner Conventie. Artikel 6*bis* voorziet letterlijk dat de auteur zijn morele rechten behoudt “zelfs na overdracht van de vermogensrechtelijke auteursrechten”.

4.1.6.2 Auteursrechten

De auteursrechten bestaan uit de vermogensrechten enerzijds en de morele rechten anderzijds. Beide rechten zijn verder onder te verdelen in verschillende specifieke rechten en hebben ook andere doeleinden. Zo beschermen de vermogensrechten de economische belangen van de auteur door hem

⁴⁴ Art. XI.167, §3, eerste lid WER.

⁴⁵ Art. XI.167, §3, tweede lid WER.

⁴⁶ Art. XI.167, §1, eerste lid WER

⁴⁷ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 102.

toe te laten zijn werk te exploiteren of te laten exploiteren om zo inkomsten te genereren.⁴⁸ Ze worden daarom ook wel de 'exploitatie-rechten' genoemd.⁴⁹ De morele rechten zijn dan weer nauw verbonden met de persoon(lijkheid) van de auteur en beschermen daarom zijn geestelijke belangen in zijn werk, eerder dan zijn economische belangen.⁵⁰ De morele rechten worden bijgevolg 'persoonlijksrechten' genoemd.⁵¹

Er zijn drie grote categorieën vermogensrechten. Vooreerst heeft de auteur het recht zijn werk van letterkunde op welke wijze of in welke vorm ook, volledig of gedeeltelijk te reproduceren of te laten reproduceren.⁵² Dit reproductierecht omvat onder meer het exclusieve recht om toestemming te geven tot het bewerken, vertalen, verhuren of uitlenen van het werk.⁵³ De auteur heeft ook het recht zijn werk van letterkunde ter beschikking te stellen voor het publiek en deze aan het publiek mee te delen⁵⁴. Tot slot heeft de auteur het exclusieve recht de verspreiding van de originele versie van zijn werk of van kopieën aan het publiek toe te staan.⁵⁵

Wat het vermogensrechtelijke distributierecht betreft, moet er wel een belangrijke kanttekening gemaakt worden. Het WER voorziet dat de eerste verkoop in de Europese Unie van het origineel of van een kopie van het auteursrechtelijk beschermde werk door de auteur of met zijn toestemming leidt tot de uitputting van het distributierecht over dat betrokken exemplaar.⁵⁶ Het verspreidingsrecht is dan uitgeput voor het gehele grondgebied van de Europese Unie. Daaruit valt af te leiden dat de auteur zijn distributierecht dus maar één keer kan uitoefenen voor een specifiek exemplaar (origineel of kopie) van zijn werk. Nadat hij de verspreiding daarvan in de EU heeft toegestaan, verliest de auteur de controle over de verdere verhandeling binnen het Unie-grondgebied.⁵⁷

Wat de morele rechten betreft, heeft de auteur onder meer het recht om zijn werk van letterkunde bekend te maken.⁵⁸ Dit is het zogenaamde divulgatierecht.⁵⁹ De auteur kan dit recht maar een keer uitoefenen voor zijn werk. Daarna is het recht van bekendmaking uitgeput en kan hij dit niet meer

⁴⁸ C. DECLERCK, "Morele auteursrechten", *TPR* 2009, (937) 937; H. VANHEES, "Enkele bedenkingen bij de structuur van het reproductie- en het publiek mededelingsrecht" (noot onder Cass. 11 mei 1998), *RW* 1998-99, 714; H. VANHEES, *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 34; K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 65.

⁴⁹ W. CRIEL, *Auteursrecht en pers*, Tielt, Lannoo, 2014, 43.

⁵⁰ L. COECKELBERGHS en N. SOMERS, "Bescherming van onconventionele kunstvormen en werken onder het auteursrecht – What about the writings on the wall? Graffiti, straatkunst, conceptuele kunst, recepten en culinaire presentaties", *IRDI* 2019, 184 (193).

⁵¹ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 91.

⁵² Art. XI.165, §1, eerste lid WER.

⁵³ Art. XI.165, §1, tweede en derde lid WER.

⁵⁴ Art. XI.165, §1, vierde lid WER.

⁵⁵ Art. XI.165, §1, vijfde lid WER.

⁵⁶ Art. XI.165, §1, zesde lid WER.

⁵⁷ W. CRIEL, *Auteursrecht en pers*, Tielt, Lannoo, 2014, 54; M.-C. JANSSENS, "Bescherming van computerprogramma's: oude wijn in nieuwe vaten?", *DAOR* 2011, 205 (215).

⁵⁸ Art. XI.165, §2, derde lid WER.

⁵⁹ P.-J. WOUTERS (ed.), *Innovatie en fiscaliteit*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 145; J. DEENE, "Intellectuele rechten kroniek 2008", *NJW* 2009, 518 (522); F. GOTZEN, "Overzicht van rechtspraak. Auteurs en modellenrecht 1990-2004", *TPR* 2004, 1442 (1484).

terugnemen.⁶⁰ Daarnaast kan enkel de auteur het vaderschap van het auteursrechtelijk beschermd werk opeisen of weigeren.⁶¹ Door het recht op eerbied voor het werk kan de auteur zich bovendien verzetten tegen elke wijziging van het werk.⁶² Dit laatste recht wordt ook wel het integriteitsrecht genoemd.⁶³

De 'morele' bescherming die het Wetboek van Economisch Recht aan de auteur toekent, is gelijkaardig aan die in de Berner Conventie. Artikel 6bis van het verdrag voorziet dat de auteur het recht behoudt om het auteurschap van zijn werk op te eisen. Bovendien heeft de auteur het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere wijziging van het werk. Tot slot kan de auteur optreden tegen elke andere aantasting van het werk die een nadeel zou kunnen toebrengen aan zijn eer of goede naam⁶⁴.

4.1.7 Wanneer is er sprake van een auteursrechtelijke inbreuk?

Bij een auteursrechtelijke inbreuk is er logischerwijze sprake van een inbreuk op de auteursrechten van de rechthebbende. Het moet dus gaan om een schending van ofwel de morele rechten ofwel de vermogensrechten.

Een voorbeeld van een inbreuk op de vermogensrechten is de reproductie van een auteursrechtelijk beschermd werk zonder toestemming van de auteur.⁶⁵ Dit is immers een schending van artikel XI.165, §1, eerste lid WER dat het reproductierecht ten originelen titel aan de auteur toewijst. Als iemand van een beschermd werk een kopie wil maken, dan heeft men dus eerst de toestemming nodig van de auteur. Diens toestemming is enkel vereist als die ook nog de huidige rechthebbende is van het reproductierecht. Zoals eerder gezegd, kan de auteur zijn vermogensrechten immers overdragen aan een andere persoon, die dan de nieuwe rechthebbende wordt. De auteur blijft dan wel de oorspronkelijke rechthebbende van dat specifieke vermogensrecht, maar kan daar door de overdracht geen aanspraak meer op maken. Als het reproductierecht daadwerkelijk is overgedragen, kan men een beschermd werk dus enkel reproduceren met toestemming van nieuwe houder van de exploitatierechten. Men moet dan geen toestemming meer vragen aan de auteur.

Wat de schending van de morele rechten betreft, kan verwezen worden naar de uitspraak rond 'de avonturen van Pommeke', een erotische versie van het stripverhaal Jommeke die verkocht werd in verschillende erotheken. Daarover oordeelde het Antwerpse hof van beroep in 2000⁶⁶ dat het

⁶⁰ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 93; W. CRIEL, *Auteursrecht en pers*, Tiel, Lannoo, 2014, 59.

⁶¹ Art. XI.165, §2, vijfde lid WER.

⁶² Art. XI.165, §2, zesde lid WER.

⁶³ V. CASTILLE, "Begroting van schadevergoeding voor inbreuk op integriteitsrecht door professionele verkoper van erotische Pommeke-strips", *IRDI* 2001, 141-144; K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 97.

⁶⁴ Art. 6bis, eerste lid Berner Conventie.

⁶⁵ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 69.

⁶⁶ V. CASTILLE, "Begroting van schadevergoeding voor inbreuk op integriteitsrecht door professionele verkoper van erotische Pommeke-strips", *IRDI* 2011, 141-144.

uitgebrachte album een gebrek aan eerbied was voor het werk van stripauteur Jef Nys. Doordat er sprake was van “verminking of aantasting” van het originele stripverhaal, werd het morele integriteitsrecht van Jef Nys op de albums van Jommeke geschonden.

4.1.8 Sanctionering

Als er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk, kan de auteur of een andere rechthebbende daartegen optreden. Hij kan dit doen door ofwel een strafvordering ofwel een burgerlijke vordering in te stellen. De regels rond de mogelijke sanctionering van dergelijke inbreuken zijn te vinden in boek XI, boek XV (Rechtshandhaving) en boek XVII (Bijzondere rechtsprocedures) van het Wetboek van Economisch Recht.

4.1.8.1 Strafvordering

Men kan in drie gevallen een strafvordering instellen, telkens voor het misdrijf van namaak. Eerst en vooral wanneer iemand kwaadwillig of bedrieglijk inbreuk pleegt op het auteursrecht.⁶⁷ Iemand die creaties waarvan hij weet dat ze nagemaakt zijn, verkoopt, verhuurt, te koop of te huur stelt of in voorraad heeft met het oog op verkoop of verhuur, is ook schuldig aan het misdrijf van namaak.⁶⁸ Tot slot is ook de bedrieglijke naamtekening strafbaar.⁶⁹ Daarvan is er sprake “bij de kwaadwillige of bedrieglijke aanwending van de naam van een auteur” en de op die manier gecreëerde voorwerpen worden dan als namaak beschouwd.⁷⁰

Het misdrijf van namaak wordt strafrechtelijk gesanctioneerd met een sanctie van niveau zes.⁷¹ Die sanctie bestaat uit ofwel een strafrechtelijke geldboete van minimum 500 tot maximum 100.000 euro ofwel een gevangenisstraf van één tot vijf jaar, ofwel beide straffen samen.⁷²

4.1.8.2 Burgerlijke vordering

De burgerlijke vordering tegen een auteursrechtelijke inbreuk verschilt wezenlijk van de strafvordering. Waar die laatste tot doel heeft de inbreukmaker zelf te straffen, strekt de burgerlijke vordering er vooral toe de veroorzaakte schade te vergoeden. Bovendien is bij het misdrijf van namaak kwaadwilligheid, bedrieglijkheid of kennis van de namaak vereist. Dit is niet zo voor de burgerlijke vordering.⁷³ Om een burgerlijke procedure te kunnen starten, moet er sprake zijn van “het niet-respecteren van het auteursrecht, zelfs indien dit onopzettelijk gebeurde of uit onwetendheid”.⁷⁴

⁶⁷ Art. XI.293, eerste lid WER.

⁶⁸ Art. XI.293, derde lid WER.

⁶⁹ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 322.

⁷⁰ Art. XI.293, tweede lid WER.

⁷¹ Art. XV.104 WER.

⁷² Art. XV.70 WER.

⁷³ J. DEENE, “Frozen in België bevroren”, *De Juristenkrant* 2005, 11.

⁷⁴ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 324.

Hierna zullen drie belangrijke burgerlijke procedures besproken worden: de gewone bodemprocedure, de stakingsprocedure en de kortgedingprocedure.

Om te beginnen heeft de benadeelde auteur of rechthebbende recht op de vergoeding van elke schade die hij door de namaak heeft geleden.⁷⁵ Wil de benadeelde zijn schade vergoed zien, dan moet hij een vordering instellen voor een burgerlijke rechtbank. Dit is de gewone bodemprocedure voor de rechter. Wanneer de omvang van die schade op geen andere wijze bepaald kan worden, dan kan de rechter de schadevergoeding in redelijkheid en billijkheid vaststellen op een forfaitair bedrag.⁷⁶

Hoewel kwade trouw dus geen vereiste is voor een burgerlijke procedure, kan de aanwezigheid daarvan wel ernstige gevolgen hebben naar sanctionering toe. In geval van kwade trouw kan de rechter immers bevelen dat de inbreukmaker de winst die hij door de inbreuk heeft gemaakt, afdraagt.⁷⁷ Ook kan de rechter in dat geval de verbeurdverklaring uitspreken van de inbreukmakende goederen en van de materialen en werktuigen die bij de creatie van de inbreukmakende goederen zijn gebruikt en die nog in het bezit zijn van de inbreukmaker.⁷⁸ In beide gevallen geldt de sanctie bij wijze van schadevergoeding.

Naast de vergoeding van de schade, kan de burgerlijke rechter in de bodemprocedure nog andere maatregelen nemen tegen een auteursrechtelijke inbreuk. Wanneer de rechter dergelijke inbreuk vaststelt, beveelt hij tegenover de namaker de staking ervan.⁷⁹ De rechter kan ook de terugroeping of definitieve verwijdering uit het handelsverkeer of de vernietiging van de inbreukmakende goederen bevelen. Hij kan hetzelfde doen voor de materialen en werktuigen die bij de vervaardiging van de namaak gebruikt zijn.⁸⁰

De benadeelde auteur of rechthebbende kan ook een specifieke vordering tot staking instellen.⁸¹ Die burgerlijke vordering moet ingesteld worden bij ofwel de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ofwel de voorzitter van de ondernemingsrechtbank. Die laatste is exclusief bevoegd wanneer het een geschil betreft tussen twee ondernemingen. Ook voor de vordering gericht door een niet-onderneming tegen een onderneming is die voorzitter bevoegd, maar dan niet exclusief. Die vordering kan, net als alle andere vorderingen waar er geen twee ondernemingen partij zijn, ook voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg gebracht worden.⁸² Wordt er zo een vordering tot staking ingesteld, dan stelt de bevoegde voorzitter het bestaan vast van de auteursrechtelijke inbreuk en beveelt hij de staking ervan. De respectievelijke voorzitter vaardigt in dat geval dus een stakingsbevel uit tegen de

⁷⁵ Art. XI.335, §1 WER.

⁷⁶ Art. XI.335, §2, eerste lid WER.

⁷⁷ Art. XI.335, §2, derde lid WER.

⁷⁸ Art. XI.335, §3 WER.

⁷⁹ Art. XI.334, §1 WER.

⁸⁰ Art. XI.334, §2, eerste lid WER.

⁸¹ Art. XVII.14, §3 WER.

⁸² Art. XVII.14, §3 WER iuncto art. 575, §1 Ger. W.

inbreukmaker. De stakingsvordering wordt ingesteld en behandeld zoals in kort geding⁸³, maar men verkrijgt toch een eindbeslissing over de inbreuk en de staking ervan.⁸⁴

Tot slot kan de auteur of rechthebbende ook een kortgedingprocedure starten voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Bij deze procedure volgt er geen einduitspraak over de grond van de zaak.⁸⁵ De voorzitter kan dus geen schadevergoeding uitspreken. Het gaat hier om spoedeisende gevallen waarin de voorzitter bij een auteursrechtelijke inbreuk kan bevelen om beslag te laten leggen op de goederen van de inbreukmaker, zoals het blokkeren van zijn bankrekeningen.⁸⁶ De voorzitter die over deze vordering moet oordelen, moet wel nog drie zaken controleren: of het ingeroepen auteursrecht op het eerste zicht geldig is, of de inbreuk op het auteursrecht niet redelijkerwijze betwist kan worden en of de feiten van dien aard zijn dat ze het beslag redelijkerwijze verantwoorden.

4.1.9 Wanneer is er geen sprake van een auteursrechtelijke inbreuk?

Voorgaande delen gingen over de vraag wanneer er nu sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk en op welke manier die bestraft kan worden. Het Wetboek van Economisch Recht voorziet ook heel wat uitzonderingen op de vermogensrechten die ervoor zorgen dat bepaalde praktijken net geen inbreuk vormen. De auteur of rechthebbende kan zich daar dan niet tegen verzetten en er hoeft geen toestemming gevraagd te worden om die praktijk te kunnen stellen. Het gaat dus om een ongeautoriseerde handeling die het vermogensrecht niet schendt. Op de morele rechten worden er geen uitzonderingen gemaakt.

Met het oog op het onderwerp van deze masterscriptie zullen de twee belangrijkste uitzonderingen besproken worden.

4.1.9.1 Algemeen citaatrecht

Eerst en vooral is er het algemeen citaatrecht. Artikel XI.189, §1 WER bepaalt dat het zonder toestemming van de rechthebbende citeren uit een werk geen inbreuk vormt op het auteursrecht als het citaat aan vier voorwaarden voldoet. Vooreerst moet het geciteerde werk op geoorloofde wijze openbaar gemaakt zijn. Bovendien mag het enkel gaan om een citaat ten behoeve van kritiek, polemieek of recensie. Ook moet het citeren de bron en de naam van de auteur vermelden, tenzij dit niet mogelijk blijkt. Tot slot moet het citeren geschieden volgens de eerlijke beroepsgebruiken en voorzover het beoogde doel het citeren rechtvaardigt.

⁸³ Cass. 3 oktober 2008, *Arr.Cass.* 2008, 2134.

⁸⁴ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 327.

⁸⁵ Cass. 3 oktober 2008, *Arr.Cass.* 2008, 2134.

⁸⁶ Art. 584, vierde lid, 5° Ger.W.

Wat die eerlijke beroepsgebruiken betreft, zal men die dus eerst moeten nagaan per beroepssector. In elk geval mag de uitgever van het geciteerde werk geen onrechtmatige concurrentie ondervinden.⁸⁷ Met 'citeren' wordt bedoeld dat slechts kleine delen van een auteursrechtelijk beschermd werk overgenomen mogen worden, zoals een passage, een fragment of een ander klein onderdeel.⁸⁸ De omvang van het citaat moet dus beperkt blijven.⁸⁹

4.1.9.2 Informatief citaatrecht

Artikel XI.190, 1° WER bepaalt dat de rechthebbende zich niet kan verzetten tegen de reproductie of mededeling aan het publiek van korte fragmenten uit werken of van integrale werken in een verslag over actuele gebeurtenissen.

Ook bij deze uitzondering gelden er een aantal voorwaarden opdat men er beroep op kan doen. Vooreerst mag de reproductie of de mededeling aan het publiek enkel gebeuren in een verslag over actuele gebeurtenissen en met het oog op informatie. Het verslag moet dus inspelen op een actuele gebeurtenis, zoniet moet er toch toestemming gevraagd worden aan de rechthebbende. Daarenboven moet de reproductie of de mededeling van het werk bij een verslag over actuele gebeurtenissen uit het oogpunt van informatie gerechtvaardigd zijn. Ook moet de bron, waaronder de naam van de auteur, vermeld worden, tenzij dit niet mogelijk is.

Deze uitzondering wordt ook wel het 'informatief of journalistiek' citaatrecht genoemd.⁹⁰ Hierdoor wordt vrije, actuele en dus snelle nieuwsberichtgeving mogelijk, zonder dat de media daarbij gehinderd worden door de plicht om telkens toestemming te moeten vragen bij het overnemen van beschermde werken.⁹¹ Deze vrijstelling van toestemming kan bijvoorbeeld gebruikt worden voor het tonen van een standbeeld in een reportage van het journaal, maar evengoed voor het citeren door een journalist van een ander nieuwsbericht over een actueel feit. Net als bij het algemeen citaatrecht moet het citaat in omvang beperkt zijn, zoals een passage, een fragment of een ander klein onderdeel.

4.2 Plagiaat

4.2.1 Rechtsgrond

Nergens in het huidige auteursrecht staat er een verwijzing naar plagiaat. De verklaring daarvoor is dat plagiaat niet hetzelfde is als een auteursrechtelijke inbreuk. Zoals eerder gezegd en verder duidelijk zal worden, kunnen beiden concepten samenvallen maar is dat niet automatisch zo. Bovendien is plagiaat

⁸⁷ J. KEUSTERMANS en P. BLOMME, *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 224; H. VANHEES, "Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur", in X., *Handels- en economisch recht. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, afl. 81, Wolters Kluwer, 2018, 61-91.

⁸⁸ J. KEUSTERMANS en P. BLOMME, *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 222.

⁸⁹ E. DAEM, "Auteursrechtelijke grenzen aan de vrijheid van appropriation artists", *IRDI* 2017, 263 (265).

⁹⁰ P. MARTENS, *Mediarecht voor journalisten*, Antwerpen, Garant, 2005, 85; J. KEUSTERMANS en P. BLOMME, *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, 230.

⁹¹ W. CRIEL, *Auteursrecht en pers*, Tielt, Lannoo, 2014, 167.

geen juridische term en vindt men het verbod daarom niet terug in wetgeving zoals het Wetboek van Economisch Recht. Plagiaat in een journalistieke context is daarentegen vastgelegd in de beroepsethiek. Het is immers verboden op grond van artikel achttien van de deontologische Code van de Raad voor de Journalistiek: “De journalist pleegt geen plagiaat.”⁹²

De Code van de Raad voor de Journalistiek werd in 2010 goedgekeurd en sindsdien een aantal keer aangevuld en geactualiseerd. De meest recente versie is die van 2021. Dit instrument bevat 27 artikelen met bijhorende richtlijnen en bevat de “beroepsethische minimumregels die gelden voor alle vormen van journalistiek”. De Code heeft daartoe een dubbele functie. Vooreerst vormt ze een leidraad voor journalisten bij hun dagelijkse praktijk. Daarenboven wordt ze door de Raad voor de Journalistiek gebruikt bij de behandeling van klachten.⁹³

4.2.2 Wanneer is er sprake van plagiaat?

De deontologische Code voorziet zelf geen definitie van het begrip ‘plagiaat’, noch in het achttiende artikel, noch in de richtlijnen. Het is geen juridisch begrip en dus ook niet terug te vinden in wetgeving zoals het Wetboek van Economisch Recht.

Volgens het woordenboek Van Dale is plagiaat “het zich toe-eigenen van het geestelijk werk van anderen en het als eigen werk openbaar maken”. Belangrijk hierbij is het tweede deel van de definitie, zijnde “het als eigen werk openbaar maken”. Wat dat exact inhoudt (in een journalistieke context), kunnen we afleiden uit enkele beslissingen die de Raad voor de Journalistiek heeft genomen over klachten van vermeend plagiaat. Uit de beslissingen van 11 december 2014⁹⁴ en 13 november 2014⁹⁵ valt op te maken dat er sprake is van plagiaat als (1) het bij een vergelijking van twee artikelen duidelijk wordt dat de inhoud van het recentste artikel (bijna) volledig gebaseerd is op een ouder artikel en (2) de auteur van het eerdere artikel niet als bron vermeld wordt. Volgens de Raad is er ook sprake van plagiaat bij een vrijwel letterlijke overname van een eerder artikel zelfs wanneer dat artikel “bewerkt werd door er een andere inleiding voor te plaatsen en hier en daar een zin te wijzigen of toe te voegen”.⁹⁶

Er moet dus sprake zijn van een (vrijwel) letterlijke overname van een eerder artikel in een recenter artikel, bijvoorbeeld door de letterlijke overname van citaten, zonder dat daarbij aan bronvermelding werd gedaan.

⁹² Art. 18 Code van de Raad voor de Journalistiek, 20 september 2010, <https://www.rvdj.be/code-raad-voor-de-journalistiek>.

⁹³ <https://www.rvdj.be/journalistieke-code>.

⁹⁴ Raad voor de Journalistiek, 11 december 2014, nr. 2014-13, Draulans en Knack/Het Nieuwsblad, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/1411.%20Beslissing.pdf>.

⁹⁵ Raad voor de Journalistiek, 13 november 2014, nr. 2014-10, Ruyschaert/Het Nieuwsblad en Leo Brouwers, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/1423.%20Beslissing.pdf>.

⁹⁶ Raad voor de Journalistiek, 22 december 2011, nr. 2011-21, Ponnet/Het Laatste Nieuws, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/beslissing201121.pdf>.

Tot slot is het cruciaal nog eens te vermelden dat het deontologische concept 'plagiaat' losstaat van het juridische concept 'auteursrecht'. Dit heeft tot gevolg dat het bestaan van plagiaat niet afhankelijk is van de auteursrechtelijke bescherming van een creatie, zoals een tekst. Bij een gebrek aan bronvermelding zal er dus sprake zijn van plagiaat, ook al is de gekopieerde creatie niet auteursrechtelijk beschermd. Deze situatie kan zich onder meer voordoen bij copy-paste van een werk waarvan de beschermingsduur verlopen is. Daarop rust dan geen auteursrecht meer en als die creatie zonder correcte bronvermelding wordt overgenomen, is er sprake van plagiaat.

4.2.3 Sanctionering

Aangezien journalistiek plagiaat een deontologische fout is, moeten we voor de sanctionering kijken naar de Code van de Raad voor de Journalistiek. Maar dit instrument bepaalt niet expliciet op welke manier plagiaat bestraft moet worden.

Wegens het gebrek aan een specifieke sanctie voor plagiaat, is het ook hier nuttig om te kijken hoe de Raad voor de Journalistiek met deze kwestie omgaat. Wanneer iemand een klacht voor plagiaat indient bij de Raad, spreekt die zich uit over de zaak, al dan niet na een hoorzitting van de partijen. Als de Raad van oordeel is dat er daadwerkelijk sprake is van plagiaat, kwalificeert ze die klacht als gegrond. Meestal laat de Raad het daarbij en formuleert ze niets over een eventueel gevolg dat aan het plagiaat moet gegeven worden. Dat leiden we af uit de reeds aangehaalde uitspraken van 22 december 2011 en 13 november 2014.

De beslissing van de Raad van 11 december 2014⁹⁷ vormt de uitzondering op die regel. De Raad moest oordelen over een klacht ingediend door journalist Dirk Draulans die in februari 2014 een artikel had geschreven voor het tijdschrift Knack. Hij beschuldigde de krant Het Nieuwsblad van plagiaat. De Raad stelde eerst en vooral vast dat er effectief sprake was van plagiaat en oordeelde dus dat de ingediende klacht gegrond was. "Een vergelijking van de twee artikels maakt duidelijk dat de inhoud van het artikel in Het Nieuwsblad nagenoeg volledig gebaseerd is op het artikel in Knack en dat vier citaten zo goed als letterlijk zijn overgenomen, zonder bronvermelding", klonk het oordeel. De Raad verwees daarbij ook expliciet naar artikel achttien van haar Code.

Vervolgens zei de Raad dat de Code bepaalt "dat fouten loyaal worden rechtgezet". Hiermee verwijst ze naar artikel zes van dit instrument. Dit is dan ook een van de enige artikelen in de journalistieke Code die betrekking heeft op een deontologische fout. Volgens die bepaling zet de journalist "loyaal de relevante feitelijke informatie recht die hij onjuist weergegeven heeft". De bijhorende richtlijn gaat dieper in op de gevolgen van een ernstige fout, zoals plagiaat, in online berichtgeving. In dat geval moet de journalist niet alleen het artikel verwijderen of updaten, maar hij moet ook zijn fout erkennen én een rechtzetting publiceren. De journalist moet zich dus verontschuldigen voor het plagiaat.

⁹⁷ Raad voor de Journalistiek, 11 december 2014, nr. 2014-13, Draulans en Knack/Het Nieuwsblad, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/1411.%20Beslissing.pdf>.

Uit deze beslissing van de Raad en de journalistieke Code kunnen we afleiden dat plagiaat in de journalistiek door de plagiaatpleger loyaal moet worden rechtgezet. Dat betekent de fout erkennen, door middel van excuses, én rechtzetten.

Belangrijk om op te merken is dat, als de Raad voor de Journalistiek de klacht wegens plagiaat gegrond verklaart, dit geen enkele erkenning inhoudt van de juridische aansprakelijkheid van de plagiaatpleger.⁹⁸ Er is in dat geval enkel sprake van een deontologische en niet van een juridische fout. Met de beslissing van de Raad dat er sprake is van plagiaat kan men dus niet naar de rechter stappen om de plagiaatpleger burgerlijk of strafrechtelijk te laten bestraffen. De gegrondverklaring van de klacht kan alleen leiden tot deontologische gevolgen. Enkel als de bewuste kopieerpraktijk naast plagiaat ook een auteursrechtelijke inbreuk vormt, zal men wel een burgerlijke of strafvordering kunnen instellen. De schending van het auteursrecht vormt immers wel een juridische tekortkoming. Voor de rechtbank zullen dan de sancties tegen een auteursrechtelijke inbreuk van toepassing zijn, de beroepsethische gevolgen van plagiaat komen daar niet aan bod.

4.3 Band tussen auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat

Zoals eerder gezegd, is er een belangrijk onderscheid tussen een auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat. Voorheen werd al dieper ingegaan op de verschillende rechtsgronden en sanctioneringsopties. In dit deel zal de band tussen beide concepten uitgebreid besproken worden. Een auteursrechtelijke inbreuk is immers niet automatisch een voorbeeld van plagiaat en omgekeerd. Plagiaat kan dus tegelijk een auteursrechtelijke inbreuk zijn, maar dat is zeker niet altijd zo. Er zijn vier mogelijke scenario's wat de relatie tussen beide overtredingen betreft.

4.3.1 Wel auteursrechtelijke inbreuk, geen plagiaat

Vooreerst kan er enkel sprake zijn van een auteursrechtelijke inbreuk en niet van plagiaat. Dat is het geval als een auteursrechtelijk beschermd werk wordt overgenomen zonder toestemming van de rechthebbende, er geen sprake is van een uitzondering op het vermogensrecht én de overname met een correcte bronvermelding gebeurt.

De reproductie zonder de vereiste toestemming is immers een auteursrechtelijke inbreuk want ze is in strijd met artikel XI.165, §1, eerste lid WER. Dat er bovendien geen auteursrechtelijke uitzonderingen mogen spelen, is essentieel. Dergelijke uitzonderingen zorgen er namelijk voor dat een ongeautoriseerde reproductie geen inbreuk vormt. Als dat wel zo zou zijn (alle voorwaarden voor het citaatrecht zijn voldaan), dan valt de inbreuk weg en hebben we te maken met het vierde en laatste scenario.

⁹⁸ <https://www.rvdj.be/journalistieke-code>.

4.3.2 Geen auteursrechtelijke inbreuk, wel plagiaat

Ten tweede kan het enkel gaan om plagiaat, maar niet om een auteursrechtelijke inbreuk. Hiervan is er bijvoorbeeld sprake wanneer een beschermd werk wordt gereproduceerd met toestemming van de rechthebbende, maar zonder dat de oorspronkelijke auteur vermeld wordt. Heeft men de vereiste toestemming, dan is er immers geen inbreuk op het auteursrecht van de rechthebbende. Als men dan geen correcte bronvermelding heeft, is er wel sprake van plagiaat. De toestemming van de auteursrechthebbende om een werk over te nemen, vormt dus geen vrijstelling (voor journalisten) van de plicht om aan bronvermelding te doen.

Dit tweede scenario speelt zich ook af wanneer een werk waarvan de 70-jarige beschermingsduur verstreken is, zonder bronvermelding gekopieerd wordt. Op die creatie rust dan immers geen auteursrecht meer waardoor ze tot het publieke domein behoort. Bijgevolg kan iedereen er kopieën van maken zonder nog toestemming te moeten vragen aan de rechthebbende. Als de oorspronkelijke auteur niet correct vermeld wordt, is er wel sprake van plagiaat.

Als het plagiaat zich in een journalistieke context voordoet, zou de geplagieerde een klacht kunnen indienen bij de Raad voor de Journalistiek. Als de Raad van oordeel is dat er effectief sprake is van plagiaat, zal ze die klacht gegrond verklaren. Belangrijk is wel dat die erkenning van een deontologische fout, geen erkenning inhoudt van de juridische aansprakelijkheid van de plagiaatpleger. De beslissing van de Raad dat er sprake is van plagiaat zegt dus niets over de aan-of afwezigheid van een auteursrechtelijke inbreuk. Met die beslissing kan men dus niet naar de rechtbank stappen. Als er zoals in dit scenario enkel sprake is van plagiaat, zal men dus alleen de deontologische 'sanctionering' kunnen aanspreken en niet die van het auteursrecht.

4.3.3 Geen auteursrechtelijke inbreuk, geen plagiaat

Ten derde kan het ook voorkomen dat bepaalde copy-paste noch een auteursrechtelijke inbreuk, noch plagiaat inhoudt. Dit scenario kan zich voordoen in drie gevallen.

Eerst en vooral wanneer een auteursrechtelijk beschermd werk wordt overgenomen met instemming van de rechthebbende én de oorspronkelijke bron keurig vermeld wordt.

Dit scenario speelt zich ook af als het auteursrecht op een creatie verlopen is na 70 jaar en de overname met een correcte bronvermelding gebeurt.

Hiervan is ook sprake wanneer een beschermd werk gereproduceerd wordt zonder de vereiste toestemming, maar er sprake is van een van de vermogensrechtelijke uitzonderingen die een foutloze bronvermelding eisen. Het gaat dan om de uitzondering van het algemeen citaatrecht (XI.189, §1 WER) of de uitzondering het informatief citaatrecht (XI.190, 1° WER). Beide uitzonderingen laten toe om zonder toestemming van de rechthebbende (delen van) een werk over te nemen, zonder dat er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk. Een van de essentiële voorwaarden voor toepassing van beide

bepalingen is dat de kopie dan wel de bron moet vermelden. Als dat gedaan wordt, is er ook geen plagiaat. Naast de voorwaarde van een correcte bronvermelding, moeten uiteraard ook de overige criteria voldaan zijn opdat de uitzonderingen kunnen gelden.

4.3.4 Wel auteursrechtelijke inbreuk, wel plagiaat

Tot slot kunnen beide concepten samenvallen en vormt het plagiaat ook een auteursrechtelijke inbreuk. Opdat hiervan sprake is, dienen drie elementen aanwezig te zijn. Het moet gaan om de overname van een auteursrechtelijk beschermd werk zonder de toestemming van de rechthebbende, er mag geen vermogensrechtelijke uitzondering van toepassing zijn én de reproductie gebeurt zonder correcte bronvermelding. In dat geval maakt het plagiaat dus ook een inbreuk op het reproductierecht van de rechthebbende (artikel XI.165, §1, eerste lid WER).⁹⁹

Enkel in dit scenario zal het kopieergedrag, dat naast plagiaat ook een auteursrechtelijke inbreuk vormt, voor de rechtbank kunnen worden gebracht. In dat geval zullen alleen de sancties tegen een auteursrechtschending gelden. De journalistiek-deontologische gevolgen komen in zo een rechtszaak niet aan bod, maar wel bij de Raad voor de Journalistiek als die de klacht over plagiaat gegrond zou verklaren. De juridische sanctionering van een auteursrechtelijke inbreuk betekent dus niet dat er deontologisch geen consequenties kunnen zijn voor een plagiaatplegende journalist.

Hoofdstuk V: Onderzoeksvragen

Alvorens over te gaan naar de centrale onderzoeksvragen, moet er nog een heel belangrijk punt verduidelijkt worden over de toepassing van het auteursrecht in een journalistieke context. Vandaar de eerste onderzoeksvraag (OV1): “Worden de nieuwsartikelen geschreven door journalisten van de traditionele media (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws,...) door het auteursrecht beschermd?” Het antwoord hierop is cruciaal want als die artikelen zelf al niet beschermd worden, heeft het geen zin om de centrale onderzoeksvraag over een mogelijke auteursrechtelijke inbreuk te beantwoorden.

Indien het antwoord op de eerste onderzoeksvraag positief is en de sportartikelen van de traditionele media door het auteursrecht beschermd worden, ligt de stap open voor de centrale onderzoeksvraag over de auteursrechtelijke toelaatbaarheid (OV2): “Is er bij de aangegeven copy-paste journalistiek sprake van een inbreuk op de auteursrechten op het oorspronkelijke artikel?” Meer specifiek, welke gevallen of types van ‘kopieer-en-plak-werk’ door online voetbalsites zijn auteursrechtelijk toegelaten en welke vormen net geen probleem?

Tot slot rijst ook de centrale onderzoeksvraag over plagiaat (OV3): “Is er bij de aangegeven copy-paste journalistiek sprake van plagiaat van het oorspronkelijke artikel?”

⁹⁹ Brussel 12 november 2002, *IRDI* 2003, 230; J. DEENE, “Frozen in België bevroren”, *De Juristenkrant* 2005, 11.

Hoofdstuk VI: Methodologie

6.1 Methode eerste onderzoeksvraag

Op basis van de literatuurstudie over het auteursrecht (wetgeving, rechtspraak, rechtsleer) maakte ik een juridische analyse van de auteursrechtelijke bescherming van kranten -en onlineartikelen. Dit deed ik door het literatuuronderzoek toe te passen op (te 'vertalen' naar) de praktijk van de sportjournalistiek.

6.2 Methode tweede en derde onderzoeksvraag

6.2.1 Types copy-paste

Het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten toonde aan dat de copy-paste journalistiek van enkele voetbalsites uitermate spitsvondig is. Het gaat vaak om de letterlijke overname van breaking news en van citaten uit een interview van een traditioneel medium, maar wel met bronvermelding. Het gebruik van andere bewoordingen voor exact dezelfde inhoud is nog een gekende kopieerpraktijk. De voetbalsites nemen ook hele alinea's over uit de traditionele media door ze te citeren en de bron erbij te vermelden.

De twee edities van 'De Journalist' hebben dus al enkele verschijningsvormen van het 'kopieer-en-plakwerk' aangereikt. Met mijn onderzoek wilde ik in de eerste plaats nagaan of er nog andere manieren zijn waarop voetbalsites kopiëren van de traditionele media. Dat heeft een belangrijk doel. Ik beoogde zoveel mogelijk (arche)types van copy-paste journalistiek in kaart te brengen, zowel degene die al door het onderzoek van de VVJ naar buiten kwamen, alsook nieuwe vormen. Bovendien gaf de april-oplage van 'De Journalist' maar beperkt aan, door middel van één voorbeeld (pagina elf), hoe zo één welbepaald type van copy-paste er in de praktijk uitziet. Het ging daarbij om de overname van een volledige alinea uit een artikel van Het Nieuwsblad, weliswaar tussen aanhalingstekens gezet en met correcte bronvermelding. Met mijn onderzoek wilde ik dat uitbreiden en de verschillende mogelijke categorieën van copy-paste journalistiek in kaart brengen aan de hand van meerdere voorbeelden per categorie. Zo kon ik de spitsvondigheid van de voetbalsites duidelijk illustreren.

Die voorbeelden van het bewuste kopieergedrag maken de data uit van mijn onderzoek. Om die data te kunnen vergaren, heb ik eerst en vooral via verschillende zoektermen in de Google-zoekmachine gezocht op meldingen of nieuws over de copy-paste journalistiek. Is dat al een topic geweest op het internet, bijvoorbeeld in de commentaarzone van de voetbalsites? Hiervoor maakte ik gebruik van de termen 'plagiaat voetbalsite', 'auteursrecht voetbalsite', 'plagiaat voetbalkrant', 'plagiaat voetbalprimeur',.... Omdat sommige meldingen (zoals reacties over plagiaat onder de artikelen op de voetbalsites) ver teruggaan in de tijd, heb ik ervoor gekozen enkel die voetbalartikelen te bestuderen die gepubliceerd zijn vanaf 1 februari 2021, de maand van de eerste editie van 'De Journalist' die de wantoestanden bij de voetbalsites aan het licht heeft gebracht. Die begindatum is niet lukraak gekozen: het feit dat er heel wat voorbeelden opduiken van na die datum toont aan dat de kopieerpraktijken zeker niet verdwenen zijn sindsdien.

Natuurlijk heb ik het onderzoek niet beperkt tot het enkel opsporen van voorbeelden van de verschijningsvormen aan de hand van zoektermen alleen. Zelf ben ik ook actief op zoek gegaan naar voorbeelden van de bewuste copy-paste journalistiek. Niet door zoektermen in te geven, wel door op verschillende, *random* gekozen tijdstippen van februari 2022 tot en met mei 2022 enkele voetbalwebsites (Voetbalkrant, VoetbalPrimeur,...) te bestuderen, heel wat artikelen van de dag te bekijken en op zoek te gegaan naar die stukken waar er een 'grote' schijn van copy-paste hing. Dit deel van mijn onderzoek nam dus de vorm aan van een kwalitatieve tekstanalyse, omdat ik na de kwalitatieve gegevensverzameling van de verschillende tekstuele voorbeelden (de artikelen van de voetbalsites met een 'grote' schijn van copy-paste), deze heb geanalyseerd op hun link met copy-paste (Hak, 2004). De artikelen die een schijn van copy-paste hadden, waren artikelen die de aandacht trokken omdat er naar een traditioneel medium (Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad, Gazet van Antwerpen,...) verwezen werd of nieuwsstukken die op zichzelf stonden maar waar toch een 'reukje' aan zat, bijvoorbeeld omdat er een citaat in voorkwam zonder enige bronvermelding want dan gaat er toch al snel een lichtje branden.

Ik heb voor deze willekeurigheid in tijdstippen van tekstanalyse gekozen omdat ik zo kan aantonen dat het 'kopieer-en-plak-werk' niet afhangt van een welbepaalde voetbalspeeldag of ander evenement. Die praktijken kunnen zich dus op elk moment van de week en op elk moment van het voetbalseizoen voordoen. Het doet zich ook niet alleen voor bij sportieve zaken zoals wedstrijden of transfers, maar ook bij extra-sportieve zaken zoals supporters.

Op die *random* gekozen tijdstippen heb ik op de voetbalsites de artikelen van de dag bestudeerd op hun link met copy-paste, meer dan honderd, maar er wel specifiek voor gekozen om de duidelijkste voorbeelden van elk type in mijn eigenlijke onderzoeksresultaten op te nemen. Anders zou mijn analyse te onoverzichtelijk worden en door een gelimiteerd aantal voorbeelden aan te halen, worden de categorieën zeer duidelijk. Telkens zocht ik dus naar alle mogelijke vormen waarin het kopieergedrag zich zou kunnen voordoen (gaat het om overname van citaten, alinea's, wel of geen bronvermelding,...). Zo kon ik op de verschillende mogelijke categorieën van copy-paste journalistiek in kaart brengen en dit aan de hand van concrete voorbeelden. Dit maakte deel uit van een gefundeerde theoriebenadering daar ik, naast de reeds door het VVJ aangetoonde vormen, nieuwe vormen en dus theorieën waarin copy-paste journalistiek zich kan voordoen, wou aantonen (Karsten & Tummers, 2004; Wouters & Aerts, 2016).

De voetbalsites die in dit onderzoek bestudeerd werden, zijn deze die ook in het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten naar boven kwamen. Het gaat specifiek om Voetbalkrant en VoetbalPrimeur. Er nog andere voetbalsites bij betrekken zou het onderzoek te ver leiden, aangezien er op die sites al een heel groot aantal artikelen beschikbaar zijn.

6.2.2 Vergelijking originele artikel

Vervolgens heb ik van de bewuste artikelen van de voetbalsites het ‘originele’ artikel gezocht, namelijk het artikel van het traditionele medium dat gekopieerd was. Ik heb daarvoor zowel de papieren krant als de website van dat medium onderzocht en vergeleken. Hiervoor heb ik de originele artikelen opgezocht op twee manieren: de gratis beschikbare artikelen via de website van het medium en de andere via GoPress, een Belgische persdatabank. Dan heb ik screenshots van het artikel of van de bewuste passage in dit onderzoek opgenomen. Zo kon ik de verschillende mogelijke (arche)types bespreken aan de hand van concrete voorbeelden.

Dan heb ik beide artikelen, het origineel en het ‘gekopieerde’, lijnrecht tegenover elkaar gesteld om de copy-paste journalistiek in 1 oogopslag duidelijk te maken. De gelijkenissen tussen beide artikelen en dus waar het ‘kopieer-en-plak-werk’ zich manifesteert, worden in detail aangegeven.

6.2.3 Toelaatbaarheid copy-paste journalistiek

Zoals eerder gezegd, bleek uit de april-editie van ‘De Journalist’ dat het niet duidelijk is of er bij de aangegeven copy-paste journalistiek sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk en/of plagiaat. Dat leiden we af uit de manier waarop het daarin beschreven staat. Het kopieergedrag is “betwistbaar” en “in de meeste gevallen gaat het wellicht niet om auteursrechtelijke inbreuken”, klinkt het. Er wordt dus niet gezegd of de copy-paste effectief een auteursrechtelijke inbreuk dan wel plagiaat uitmaakt, dat wordt in het midden gelaten.

Daarom heb ik de concrete verschijningsvormen, de zogenaamde (arche)types, beoordeeld op hun toelaatbaarheid volgens het auteursrecht en de deontologie. Die (juridische) analyse werd uitgevoerd aan de hand van de literatuurstudie van deze scriptie en de concrete voorbeelden vanop de voetbalsites zelf. Ook dit deel van mijn onderzoek telde als een kwalitatieve, gefundeerde theoriebenadering. Ik wilde immers per copy-paste vorm een duidelijke, nieuwe theorie ontwikkelen (Karsten & Tummers, 2004; Wouters & Aerts, 2016), namelijk of het specifieke type van copy-paste een auteursrechtelijke inbreuk uitmaakt en/of plagiaat. Van cruciaal belang is het dat hier ging om het ontwikkelen van nieuwe theoriën, daar het voor dit onderzoek niet geweten was of de concrete vormen van kopieergedrag toegelaten zijn of niet. Om die theoriën te kunnen ontwikkelen, heb ik de specifieke voorbeelden per kopieervorm bestudeerd (Van Staa, 2014) en de respectievelijke theoriën (is het een inbreuk en/of plagiaat) inductief afgeleid uit de data (Karsten & Tummers, 2004), zijnde de verzamelde voorbeelden per copy-paste vorm

Hoofdstuk VII: Onderzoeksresultaten

7.1 Auteursrecht en journalistiek (OV1)

7.1.1 Auteursrechtelijke bescherming van nieuwsfeiten

Alvorens de eerste onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, moet er gewezen worden op de auteursrechtelijke bescherming van nieuwsfeiten. Een feit van het nieuws (zoals de sportactualiteit) is immers niet hetzelfde als een artikel dat over dat nieuwsfeit geschreven wordt. Een journalist moet die eerste categorie ondergaan, terwijl hij die tweede categorie zelf realiseert en vormgeeft.

Dat verschil blijkt ook uit de auteursrechtelijke bescherming van nieuwsfeiten enerzijds en nieuwsartikelen anderzijds. Zoals eerder gezegd, is een van de (belangrijkste) voorwaarden voor auteursrechtelijke bescherming dat er bij een creatie sprake moet zijn van originaliteit. Het moet gaan om een eigen intellectuele schepping van de maker. Die vereiste heeft tot gevolg dat gewone feiten en gebeurtenissen, zoals (de feiten van) een voetbalwedstrijd, op zich niet beschermd kunnen worden.¹⁰⁰ Dat werd ook al expliciet erkend door het Europese Hof van Justitie. Volgens het Hof kan een sportwedstrijd immers “niet worden beschouwd als een intellectuele schepping” en is dat “in het bijzonder het geval voor voetbalwedstrijden, waarbij spelregels gelden die geen ruimte laten voor creatieve vrijheid in auteursrechtelijke zin”.¹⁰¹

Iedereen, dus ook een journalist, mag rechtstreeks over een wedstrijd een nieuwsartikel schrijven (over de doelpunten, vervangingen, overtredingen,...), zonder dat hij daarvoor iemands toestemming moet vragen. Die feiten vinden gewoon maar plaats. Een andere journalist mag dus ook die pure feiten overnemen uit een reeds bestaand nieuwsbericht, op voorwaarde dat het enkel een reproductie van die ‘naakte’ feiten betreft én hij ze op zo een manier hervertelt dat het niet neerkomt op een overname van (de vorm van) het artikel zelf. Van zodra een journalist de manier waarop die feitelijke gegevens gepresenteerd worden naar een eigen artikel kopieert, rijst de vraag naar een auteursrechtelijke inbreuk. Men neemt dan immers meer over dan de pure (auteursrechtelijk onbeschermd) feiten. Of er in zo een geval sprake is van een inbreuk zal dan afhangen van het bestaan van ofwel de toestemming van de rechthebbende ofwel de toepassing van een uitzondering op het auteursrecht, zoals het citaatrecht.

7.1.2 Auteursrechtelijke bescherming van nieuwsartikelen

Het is duidelijk dat nieuwsfeiten, zoals (de feiten van) een voetbalwedstrijd, niet door het auteursrecht beschermd kunnen worden. Maar het unieke aan de (sport)journalistiek is net dat journalisten die feiten in een nieuwsartikel gieten, presenteren en vormgeven. En dan rijst al meteen een heel andere vraag naar auteursrechtelijke bescherming. “Worden de nieuwsartikelen geschreven door journalisten van de traditionele media hoegenaamd door het auteursrecht beschermd?” Dit is een heel belangrijke vraag

¹⁰⁰ W. CRIEL, *Auteursrecht en pers*, Tielt, Lannoo, 2014, 38; K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 37.

¹⁰¹ HvJ 4 oktober 2011, nr. C-429/08 en C-403/08, ECLI:EU:C:2011:631, *Jur.* 2011, 9083, overw. 98.

want als die 'gekopieerde' artikelen zelf al niet beschermd worden, kan er nooit de vraag rijzen naar een auteursrechtelijke inbreuk. En dan zou de tweede onderzoeksvraag van de baan kunnen. Een juridische analyse van de bescherming van nieuwsartikelen, in deze context voetbalartikelen, van de traditionele media is dus van cruciaal belang.

Dat een voetbalwedstrijd op zich niet auteursrechtelijk beschermd kan worden, betekent niet automatisch dat creaties over die wedstrijd dan ook niet beschermd kunnen worden. Zo oordeelde het Hof van Justitie dat er wel auteursrecht rust op "vooraf opgenomen filmpjes met hoogtepunten van recente wedstrijden (in de *Premier League*)".¹⁰² Die filmpjes bevatten immers beelden van een auteursrechtelijk onbeschermd voetbalwedstrijd, maar de keuze voor die hoogtepunten en de compositie daarvan tot een filmpje vormen dan weer wel een intellectuele schepping van de maker ervan, aldus het Hof. Doordat de wedstrijdbeelden in een filmpje vervat zijn, is ook aan de tweede voorwaarde, een concrete uitdrukingsvorm, voldaan en kan het voetbalfilmpje dus beschouwd worden als een 'werk' dat auteursrechtelijk beschermd is.

Eenzelfde verhaal bij nieuwsartikelen over een voetbalwedstrijd. De manier waarop een journalist over die wedstrijd een verslag schrijft, zijn artikel opbouwt, zelf de hoogtepunten kiest waarover hij wil schrijven,... geven aan dat artikel een origineel karakter. Die zelf gekozen elementen zorgen immers dat er sprake is van een eigen intellectuele schepping van de voetbaljournalist. Omdat het nieuwsartikel in de krant of online te vinden is, is er ook weer een concrete vormgeving. Het ligt immers voor de hand dat een geschreven of getype tekst als een nauwkeurig en objectief uitgedrukt voorwerp beschouwd kan worden.¹⁰³ Daarom worden nieuwsartikelen over een voetbalwedstrijd (een wedstrijdverslag,...) auteursrechtelijk beschermd.

Maar naast de typische wedstrijdverslagen, worden er ook heel wat andere voetbalgerelateerde nieuwsartikelen gepubliceerd, in de krant of online. Het kan gaan om interviews met voetballers, trainers of bestuursleden, analyses, voorbeschouwingen, nabeschouwingen,.... Ook bij deze artikelen vragen we ons af of ze door het auteursrecht beschermd worden. Dergelijke artikelen genieten die bescherming als zij aan dezelfde voorwaarden voldoen als de wedstrijdverslagen: originaliteit en een concrete uitdrukingsvorm. Die originaliteit komt tot uiting door de keuze van de journalist over welke persoon hij interviewt, hoe hij zijn artikel uitschrijft en opbouwt, welke grafische vormgevingen hij toevoegt,... De concrete vorm is bij publicatie van het artikel logischerwijze al aanwezig.

Het staat dus vast dat de nieuwsberichten van journalisten van de traditionele media (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws,...) door het auteursrecht beschermd worden. Deze conclusie is cruciaal en opent de weg om het deel van de centrale onderzoeksvraag over een mogelijke auteursrechtelijke bescherming te analyseren.

¹⁰² HvJ 4 oktober 2011, nr. C-429/08 en C-403/08, ECLI:EU:C:2011:631, *Jur.* 2011, 9083, overw. 149.

¹⁰³ H. VANHEES, *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 25.

7.1.3 Auteursrechthebbende van nieuwsartikelen

Nu vaststaat dat een (voetbalgerelateerd) nieuwsartikel auteursrechtelijk beschermd wordt, kunnen we kort eens kijken wie dan aanspraak kan maken op de rechten op dat artikel. Dit is geen aparte onderzoeksvraag, we bespreken dit hier even voor de volledigheid.

Volgens het eerder aangehaalde artikel XI.170 WER is de auteur van een creatie de oorspronkelijke auteursrechthebbende. Wat auteursrechtelijk beschermde teksten betreft, dient de schrijver van die tekst dus als auteur beschouwd te worden. Als we dit vertalen naar het domein van de sportjournalistiek, betekent dit dat de journalist als auteur ook sowieso de 'eerste' rechthebbende is van alle auteursrechten op zijn tekst. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen journalisten in vaste dienst (werknemers) en freelancers (zelfstandigen). Beiden genieten als auteur alle auteursrechten op hun teksten, zowel de morele als de vermogensrechten, en dit als oorspronkelijke rechthebbende.

Maar het voorgaande betekent niet dat de sportjournalist als auteur de enige is die voor altijd alle auteursrechten heeft op zijn tekst. Dat zagen we eerder al (4.1.6.1). De auteur kan immers bepaalde auteursrechten, met name de vermogensrechten, overdragen aan een andere persoon door middel van een contract. In dat geval blijft de auteur wel de oorspronkelijke vermogensrechthebbende maar kan hij deze rechten niet meer uitoefenen. De verkrijger kan daar als 'nieuwe' rechthebbende dan wel aanspraak op maken. Het Belgische auteursrecht voorziet met artikel XI.167, §3, eerste en tweede lid WER in die mogelijkheid, specifiek voor werken gecreëerd door een werknemer in uitvoering van een arbeidsovereenkomst en werken gecreëerd door een zelfstandige in opdracht. Als we dat wetsartikel toepassen op de sportjournalistieke praktijk, geeft dit het volgende:

- Wanneer een sportjournalist in dienstverband (werknemer) een nieuwsartikel tot stand brengt in uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst, verkrijgt hij als auteur en oorspronkelijke rechthebbende alle auteursrechten op het beschermde werk. Dus niet alleen de vermogensrechten, maar ook de morele rechten. Maar de journalist kan er wel voor kiezen zijn patrimoniale rechten over te dragen aan zijn uitgeverij. Opdat hij dit kan doen, moeten er twee voorwaarden zowiezo voldaan zijn. Zo moet er uitdrukkelijk in die overdracht van rechten voorzien worden en moet de creatie van het nieuwsartikel binnen het toepassingsgebied van zijn arbeidsovereenkomst vallen.
- Een freelance sportjournalist, die een nieuwsartikel tot stand brengt in opdracht van bijvoorbeeld een traditioneel medium (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws,...), kan ook zijn vermogensrechten overdragen en dit aan de opdrachtgevende uitgeverij. Hiervoor is wel vereist dat de opdrachtgever een activiteit in de niet-culturele sector of reclamewereld uitoefent en het schrijven van het artikel bestemd is voor die activiteit. Ook moet er expliciet in die overdracht van rechten voorzien worden, bijvoorbeeld door middel van een contract tussen beide partijen.

In beide gevallen is overdracht van de vermogensrechten door de journalist een optie, maar is er zeker géén sprake van een automatische overdracht van die rechten. Overdracht van de vermogensrechten kan dus enkel met instemming van de journalist-auteur en voorzover er expliciet in die overgang voorzien wordt, bijvoorbeeld in een contract.

De contractuele overdracht van de vermogensrechten is dus een optie voor de journalist-auteur, maar is niet de gangbare auteursrechtelijke regeling tussen de journalist en zijn uitgeverij. De handleiding uit 2016 van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), in samenwerking met de Journalisten Auteursrechten Maatschappij (JAM), geeft aan dat de journalistieke praktijk is dat zowel journalist-werknemers als freelancers de vermogensrechten die zij bezitten op door hen geproduceerde werken (auteursrechtelijk beschermde journalistieke bijdragen), contractueel in licentie geven aan hun uitgever¹⁰⁴, geen gewone overdracht dus.

De mogelijkheid tot het in licentie geven van de vermogensrechten door de journalist wordt ook expliciet voorzien in artikel X.167, §1, eerste lid WER. In tegenstelling tot bij de overdracht blijft de licentiegevende journalist dan wel eigenaar van die rechten want de uitgeverij verkrijgt enkel het recht om deze rechten te gebruiken, volgens de in het contract omschreven voorwaarden. Het auteursrechtelijk beschermde werk, zijnde het voetbalgerelateerde nieuwsartikel, kan ofwel in gewone ofwel in exclusieve licentie gegeven worden.¹⁰⁵ Bij een gewone (niet-exclusieve) licentie mogen zowel de licentiegevende auteur als de licentienemer het werk exploiteren. Bijvoorbeeld, als een journalist zijn patrimoniaal recht om een nieuwsartikel te publiceren in gewone licentie geeft aan zijn uitgever, dan mogen zowel de journalist als de uitgever dat doen. Bij een exclusieve licentie mag enkel de uitgever dat nog doen.

7.2 Toelaatbaarheid copy-paste journalistiek (OV2 en OV3)

7.2.1 Algemeen

Uit het onderzoek kunnen we vier duidelijke types van copy-paste journalistiek door voetbalsites onderscheiden.

In dit deel zullen die verschijningsvormen elk apart geïllustreerd worden aan de hand van verschillende voorbeelden. Concreet zal het artikel van de voetbalsite vergeleken worden met het originele artikel van het traditionele medium en de bewuste 'kopieertechniek' aangegeven worden. Vervolgens wordt er per vorm van copy-paste journalistiek geanalyseerd of er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk en/of plagiaat, of geen van beiden. De tweede en derde onderzoeksvraag zullen hier dus antwoord krijgen.

¹⁰⁴ VLAAMSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN, "Handleiding Journalisten Auteursrecht", 8 februari 2016, <https://journalist.be/app/media/2016/02/2016-HANDLEIDING-JOURNALISTEN-AUTEURSRECHT.pdf>.

¹⁰⁵ K. VAN DER PERRE, E. LIEVENS en D. VOORHOOF, *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, 102.

7.2.2 Vormen van copy-paste journalistiek

7.2.2.1 Overname citaat met bronvermelding

7.2.2.1.1 Voorbeelden

Het Laatste Nieuws (18 februari 2022)	VoetbalPrimeur (18 februari 2022)
<p>Laurent Depoitre en Tarik Tissoudali, de perfecte tandem van AA Gent: "Soms moet je ver gaan om de grappen van Lolo te begrijpen"</p> <p>Het Laatste Nieuws - 18 Feb. 2022</p> <p>Waar dromen jullie nog van?</p> <p>"Ik zou graag nog eens de momenten herbeleven van in 2015, toen we landskampioen werden. Dat waren hele speciale momenten, die ik nooit meer zal vergeten. Als ik ons team nu zie, denk ik dat het ook mogelijk is om dat opnieuw mee te maken. We zijn wat ongelukkig geweest in het begin van het seizoen, dat maakt het moeilijk om play-off 1 te halen. Maar ik vind dat we daar honderd procent in thuis horen. Dan kan je ook voor de titel strijden. Maar we zitten niet in zo'n beste positie. Play-off 1 kan nog, maar het wordt moeilijk. De beker is anders, maar het zou ook mooi zijn. En de Conference League is niet de meest prestigieuze Europese beker, maar ik denk dat we daar nog iets moois kunnen doen. Voor het einde van mijn carrière wil ik vooral nog een keer kampioen worden."</p>	 <p>Depoitre droomt bij KAA Gent: "Nog één keer kampioen worden"</p> <p>18 februari - 13:00 JUPILER PRO LEAGUE 7 Reacties</p> <p>Laurent Depoitre heeft al hee wat mooie momenten beleefd bij KAA Gent. De landstitel in 2015 was een hoogtepunt. Depoitre zou dat graag nog een keer meemaken voor het einde van zijn carrière.</p> <p>"Ik zou graag nog eens de momenten herbeleven van in 2015, toen we landskampioen werden", aldus Depoitre bij Het Laatste Nieuws. "Dat waren hele speciale momenten, die ik nooit meer zal vergeten. Als ik ons team nu zie, denk ik dat het ook mogelijk is om dat opnieuw mee te maken. We zijn wat ongelukkig geweest in het begin van het seizoen, dat maakt het moeilijk om Play-Off 1 te halen. Maar ik vind dat we daar honderd procent in thuis horen."</p> <p>KAA Gent heeft hoe dan ook nog drie doelen dit seizoen. "Play-Off 1 kan nog, maar het wordt moeilijk. De beker is anders, maar het zou ook mooi zijn. En de Conference League is niet de meest prestigieuze Europese beker, maar ik denk dat we daar nog iets moois kunnen doen. Voor het einde van mijn carrière wil ik vooral nog een keer kampioen worden."</p> <p>De vraag is wel of Depoitre bij KAA Gent kan blijven. Zijn contract loopt daar namelijk af aan het einde van dit seizoen.</p>

Op 18 februari 2022 publiceerde Het Laatste Nieuws op haar website een interview met Laurent Depoitre en Tarik Tissoudali, twee voetballers van KAA Gent. Het gaat onder meer over hun band op en naast het veld en hun verschillende muziekstijlen. Op het einde van het interview vraagt de journalist wat nog de dromen zijn van beide aanvallers (hierboven staat een screenshot van die vraag, dit is niet het hele artikel). Het antwoord van Depoitre op die vraag werd bijna volledig overgenomen in een artikel op VoetbalPrimeur. Enkel twee zinnen werden weggelaten. Uit een groot interview afgenomen door HLN heeft de journalist van de voetbalsite dus een alinea genomen, dat wat ingekleed met context en er een eigen artikel van gemaakt. Die journalist heeft wel keurig de bron vermeld en voorziet zelfs een link naar het artikel op de website van Het Laatste Nieuws.

Het Nieuwsblad (9 april 2022)	Voetbalkrant (9 april 2022)
<p>"Onder Van den Brom mocht zelfs de materiaalman zijn mening geven over de match"</p> <p>Het Nieuwsblad/Sport Dender - 09 Apr. 2022 Pagina 8</p> <p>In 2016 werd Van Handenhoven nog belangrijker gemaakt op Anderlecht. "Herman Van Holsbeek vroeg me om mee te zoeken naar een opvolger voor Besnik Hasi. Mijn mening werd gerespecteerd. Ik sprak niet over de centen, maar keek naar het menselijke aspect. We spraken met Claude Puel, Rémi Gardé, Paul Le Guen, René Weiler en... Roberto Martínez. De ideale coach op dat moment voor Anderlecht was Martínez en ik ben zijn advocaat nog gaan opzoeken op de luchthaven, maar door een financieel geschil met Everton kon hij nog niet meteen bij een nieuwe club aan de slag en moesten we ons geweer van schouder veranderen. Mijn gevoel zei Weiler, en Herman had dezelfde mening."</p>	<p>Gunter Van Handenhoven ging in 2016 mee op zoek naar een coach</p> <p>Voetbalkrant.com - 09 Apr. 2022</p> <p>Het is geen geheim op Neerpele dat Gunter Van Handenhoven door Herman Van Holsbeek gezien werd als zijn opvolger. De huidige T2 van KV Kortrijk - dit weekend de tegenstander van Anderlecht - blikt terug op die periode in Het Nieuwsblad.</p> <p>Van Handenhoven werd in 2012 teammanager van Anderlecht nadat hij er eerst jeugdcoach was. Daarna was het plan dat hij nog belangrijker zou worden. "Herman Van Holsbeek vroeg me om mee te zoeken naar een opvolger voor Besnik Hasi. Mijn mening werd gerespecteerd. Ik sprak niet over de centen, maar keek naar het menselijke aspect. We spraken met Claude Puel, Rémi Gardé, Paul Le Guen, René Weiler en... Roberto Martínez", vertelt hij.</p> <p>"De ideale coach op dat moment voor Anderlecht was Martínez en ik ben zijn advocaat nog gaan opzoeken op de luchthaven, maar door een financieel geschil met Everton kon hij nog niet meteen bij een nieuwe club aan de slag en moesten we ons geweer van schouder veranderen. Mijn gevoel zei Weiler, en Herman had dezelfde mening."</p>

In de ochtend van 9 april 2022 publiceerde het Nieuwsblad zowel op haar website als in de krant een interview met ex-voetballer Gunter Van Handenhoven. Een welbepaalde alinea (zie in kader) uit dat interview werd letterlijk overgenomen in een artikel van Voetbalkrant, dat later die dag gepubliceerd werd. Ook hier kan er op de bronvermelding niets aangemerkt worden.

Het Nieuwsblad (2 mei 2022)	Voetbalkrant (3 mei 2022)
<p>“Als dit een statement was om scheidsrechter Verboomen te steunen, is dat mislukt”</p> <p>Het Nieuwsblad - 02 Mei 2022</p> <p><i>Oud-bondscoach René Vandereycken fileert het (Belgische) topvoetbal. Vincent Van Genechten “Als dit een statement was om Verboomen te steunen, is dat mislukt”</i></p> <p>“Wilde men een statement maken door een week na de kritiek van Vanhaezebrouck voor deze tompacht Nathan Verboomen als ref aan te stellen? Zijn optreden tijdens Anderlecht-Club Brugge was allerminst overtuigend. Na een tweetal minuten dwudde Magallán met twee handen in de rug van De Ketelelaere bij een kopbal op voorzet van Skov Olsen. Als de scheidsrechter dat niet zo gezien heeft, dan neem ik aan dat de VAR over dezelfde beelden beschikt als wij en is het onvergeeflijk dat er geen strafschoep gefloten wordt. Het is een fase die het wedstrijdbeeld beïnvloedde. Verder vond ik dat Verboomen ten onrechte wachtte met het trekken van gele kaarten. Er waren tackles en overtredingen die absoluut geen rechtvaardigen, maar Verboomen floot geen overtreding of ging met de spelers praten. Ook twee fases van bewust natrappen liet Verboomen onbestraft: in de eerste helft wond Buchanan zich op nadat er een fout gefloten werd en trapte hij richting zijn tegenstander. Hij raakte die niet, maar de intentie was er wel. In de tweede helft trapte Amstad in de buik van Balamita toen die op de grond lag. De gele kaarten van Magallán en Naski konden ook zwaarder bestraft worden. Er waren tal van fases die Verboomen verkeerd beoordeelde. Ik heb de indruk dat de scheidsrechterscommissie Verboomen wilde steunen, maar dat was geforceerd en pakte niet goed uit.”</p> <p>“Er was wel reactie van Anderlecht, maar niet van bij de aftrap”</p> <p>“Kwam er een reactie van Anderlecht na de ondermaatse prestaties tegen AA Gent en Union? Niet de eerste 20 à 25 minuten, maar daarna wel. Club Brugge kwam aan de aftrap met dezelfde elf als vorige week, bij Anderlecht ontraken Refaelov en Verschaeren. Amuzu was een logische vervanger op links, Amstad was een verrassende naam op rechts, maar deed het goed. En Gomez kwam terug in de ploeg. Anderlecht ging uit van de vertrouwde 4-4-2 en aanvankelijk hadden Zirzee en Kouamé het moeilijk tegen drie centrale verdedigers. Pas toen Anderlecht halflweg de eerste helft een extra mannetje mee naar voren schoof om druk te zetten, kreeg Club Brugge het moeilijker en leed het vaker balverlies. Club was technisch niet meer in staat om onder de druk uit te voetballen, waardoor Naski ging dribbelen om zich vrij te spelen. Het lukte weliswaar, maar zoiets zie je liever niet. Op die plek op het veld kun je geen wedstrijden winnen met dribbels, wel verliezen. In de periode dat Anderlecht het moeilijk had, werden hun spitsen niet goed aangespeeld. Amuzu probeerde puur op techniek voorbij Skov Olsen te geraken, terwijl hij de bal voor zich uit moet duwen of in de diepte gestuurd moet worden om zijn snelheid uit te spelen. Mislukt dat eens, is dat geen drama. Ook Kouamé werd niet aangespeeld als hij centraal diep ging. Anderlecht mist de man die dat soort passes kan geven.”</p>	<p>René Vandereycken zag een herboren Anderlecht, maar mist nog één broodnodige pion</p> <p>Voetbalkrant.com - 03 Mei 2022</p> <p><i>Anderlecht had het in de beginfase van het duel met Club Brugge niet gemakkelijk, maar herpakte zich daarna wel en was verruit de betere.</i></p> <p>Anderlecht kon een reactie na de nederlagen tegen AA Gent en Union SG goed gebruiken. Tegen Club Brugge lukte het om meer te laten zien. “Niet de eerste 20 à 25 minuten, maar daarna wel”, zegt Vandereycken aan Het Nieuwsblad. “Club Brugge kwam aan de aftrap met dezelfde elf als vorige week, bij Anderlecht ontraken Refaelov en Verschaeren. Amuzu was een logische vervanger op links, Amstad was een verrassende naam op rechts, maar deed het goed. En Gomez kwam terug in de ploeg.”</p> <p>Toch was het even zoeken voor de troepen van Vincent Kompany. “Anderlecht ging uit van de vertrouwde 4-4-2 en aanvankelijk hadden Zirzee en Kouamé het moeilijk tegen drie centrale verdedigers.”</p> <p>“Pas toen Anderlecht halflweg de eerste helft een extra mannetje mee naar voren schoof om druk te zetten, kreeg Club Brugge het moeilijker en leed het vaker balverlies. Club was technisch niet meer in staat om onder de druk uit te voetballen, waardoor Naski ging dribbelen om zich vrij te spelen. Het lukte weliswaar, maar zoiets zie je liever niet. Op die plek op het veld kun je geen wedstrijden winnen met dribbels, wel verliezen.”</p> <p>“In de periode dat Anderlecht het moeilijk had, werden hun spitsen niet goed aangespeeld. Amuzu probeerde puur op techniek voorbij Skov Olsen te geraken, terwijl hij de bal voor zich uit moet duwen of in de diepte gestuurd moet worden om zijn snelheid uit te spelen. Mislukt dat eens, is dat geen drama. Ook Kouamé werd niet aangespeeld als hij centraal diep ging. Anderlecht mist de man die dat soort passes kan geven.”</p>

Sinds vorig jaar is René Vandereycken, voormalig bondscoach van de Rode Duivels, columnist bij Het Nieuwsblad. In 2022 “fileert hij wekelijks het Belgische profvoetbal”, klinkt het. Op maandag 2 mei schreef hij een column over de wedstrijd Anderlecht-Club Brugge op de tweede speeldag van de play-offs. De tweede alinea van zijn analyse werd letterlijk overgenomen in een artikel dat de dag erna verscheen op de website van Voetbalkrant. In het begin van het artikel worden de citaten wel enigszins ingeleid (“Anderlecht kon een reactie na de nederlagen tegen AA Gent...”), maar op het einde wordt zelf die moeite niet meer gedaan. Twee citaten uit de bewuste column worden zonder eigen toegevoegde zinnen van de Voetbalkrant-journalist gekopieerd. Er is wel correct aan bronvermelding gedaan.

Het Nieuwsblad (4 mei 2022)	Voetbalkrant (4 mei 2022)
<p>Hooligan van een club uit de Jupiler Pro League klapt uit de biecht: “Hoe we die vuurpijlen binnen krijgen? In ons onderbroek, maar de echte voorraad ligt al lang klaar in het stadion”</p> <p>Het Nieuwsblad - 04 Mei 2022</p> <p>Omkoping</p> <p>“Hoe we vuurpijlen binnen krijgen in stadions? Daar zitten een heel systeem, netwerk en organisatie achter. Ook tussen de clubs onderling. We steken soms materiaal in ons onderbroek, maar dat is lang niet alles. (lacht) Soms laten we dat bewust vinden door een steward, zodat het gevoel heerst Nu hebben we ze. Maar in het stadion ligt dan al lang onze echte voorraad te wachten. We sturen speciale vrachtwagens naar fabrieken waar het materiaal gemaakt wordt en die krijgen we dan vaak de stadions binnen. We zijn zo al een week of nog vroeger vóór de wedstrijd ermee bezig om pyrotechnisch materiaal binnen te krijgen. Soms zijn er sponsors van clubs die dat voor ons binnensmokkelen. Andere keren kopen we iemand van de club of een steward om, om een oogje dicht te knijpen vooraf.”</p> <p>“Ik wil niet alles verraden, natuurlijk. Maar waarom denk je dat er nog steeds zoveel drugs in de haven van Antwerpen binnenkomen? Er zijn altijd mensen die iets extra's willen verdienen. Zo gaat het bij onze pyro ook.”</p>	<p>Hoe pyro nog altijd tot in de stadions geraakt: “Er zijn altijd mensen die iets extra willen bijverdienen”</p> <p>Voetbalkrant.com - 04 Mei 2022</p> <p><i>Pyrotechnisch materiaal is al jarenlang verboden in de Belgische voetbalstadions. Toch zien we quasi wekelijks Bengaals vuurwerk opduiken. In Het Nieuwsblad licht een hooligan, die anoniem wenst te blijven, een tip van de sluis.</i></p> <p>“Er zit een heel systeem, netwerk en organisatie achter. Soms steken we materiaal in onze onderbroeken, maar dat is lang niet alles”, stelt de man. “Soms laten we dat bewust vinden door de steward zodat ze denken: ‘we hebben ze’. Maar tegen dat moment ligt onze echte voorraad dan al lang te wachten in het stadion.”</p> <p>“We zijn soms al een week of langer bezig om pyrotechnisch materiaal binnen te krijgen. Soms zijn er zelfs sponsors van een club die het binnensmokkelen. Al kan het ook zijn dat we een clubmedewerker of steward omkopen om een oogje dicht te knijpen. Er zijn altijd mensen die iets extra willen bijverdienen... Zo gaat dat ook met pyro”, besluit de 48-jarige hooligan.</p>

In april 2022 startte Het Nieuwsblad ‘Dossier Hooliganisme’ over het toenemende supportersgeweld op de Belgische tribunes. Op 4 mei publiceerde het medium op haar website een interview met een 48-jarige hooligan. Het gaat onder meer over de organisatie van vechtpartijen, maar ook over hoe supporters pyrotechnisch materiaal (vuurpijlen,...) binnensmokkelen in het stadion. Deze passage uit het interview is, soms in andere bewoordingen, overgenomen in een artikel van Voetbalkrant later die dag. Ook hier werd Het Nieuwsblad als bron vermeld.

De Zondag (8 mei 2022)	Voetbalkrant (8 mei 2022)
<p>2. Die revalidatie, de terugkeer van de voetballer dan. In maart 2021, hij was al van midden oktober 2020 basisspeler, knieoperatie 1, de rechterknie, out voor de rest van het seizoen. In augustus 2021 knieoperatie 2, de linkerknie nu, out tot begin januari 2022. Eind januari 2022, adductoren- blessure, out tot 1 mei 2022... Want dan was hij terug, de tweede helft tegen Club vorige zondag, als vervanger van Magallán, zonder één belofte-match zelfs. En vandaag staat hij alweer in de basis, mag worden verwacht.</p> <p>"Ik voel me weer topfit. Het was toch wel eens balen, vooral de periode met krukken. Maar zodra ik weer mocht wandelen ging de revalidatie sneller, vond ik <i>(denkt na)</i> Het hervallen na de tweede operatie was het zwaarst, omwille van de onzekerheid. Na een knieoperatie weet je waar je aan toe bent, hé. Je bent afgezonderd, mist de trainingen, de sfeer in de groep... Ik was blij dat mijn vriendin Marie-Ange mij goed opving wanneer ik thuiskwam."</p> <p>3. En, wat ook hielp: hij jaagt zich niet snel op. Mister Cool, noemde men hem bij de jeugd.</p> <p><i>(lacht)</i> "Dat komt in elk interview terug: 'Ja, ik ben altijd wel chill, sommigen zien het wel eens als nonchalant, op het veld. Maar dat was vroeger, ik liep soms ook wel wat trager. Maar dat is eenmaal een beetje mijn speelstijl. Ik had altijd wel een rustig karakter, dat zal ook wel te maken hebben met mijn opvoeding. Niet te veel show, werken om iets te bereiken. En het zal ook wel in mijn afkomst zitten."</p> <p>4. Delcroix, als Piterson Desir geboren in Haïti en er na twee jaar door zijn zieke moeder afgestaan, werd geadopteerd door het gezin Delcroix in Essen.</p> <p>"Ik was pas twee jaar toen ik in België kwam, herinner me niets meer van Haïti, en ben helemaal Belg, dus <i>(lacht)</i> ik ben er nooit teruggekeerd, maar ben toch van plan er eens mijn biologische familie te bezoeken. Ik heb</p>	<p>Hannes Delcroix voelt zich weer topfit en hoopt te starten tegen Antwerp</p> <p>Voetbalkrant.com - 08 Mei 2022</p> <p><i>Na alweer een zware blessure hoopt Hannes Delcroix (en heel Anderlecht met hem) dat het nu allemaal achter de rug is. Mogelijk krijgt hij straks een basisplaats tegen Antwerp.</i></p> <p>Na twee zware knieblessures volgde dit seizoen een adductorenletsel, dat hem maanden aan de kant hield. "Ik voel me weer topfit. Het was toch wel eens balen, vooral de periode met krukken. Maar zodra ik weer mocht wandelen ging de revalidatie sneller, vond ik", zegt hij in De Zondag. "Het hervallen na de tweede operatie was het zwaarst, omwille van de onzekerheid. Na een knieoperatie weet je waar je aan toe bent, hé. Je bent afgezonderd, mist de trainingen, de sfeer in de groep... Ik was blij dat mijn vriendin Marie-Ange mij goed opving wanneer ik thuiskwam."</p> <p>Delcroix is één van die voetballers die het een plaats kan geven. Hij is heel rustig en staat met beide voeten op de grond. "Dat komt in elk interview terug! 'Ja, ik ben altijd wel chill, sommigen zien het wel eens als nonchalant, op het veld. Maar dat was vroeger, ik liep soms ook wel wat trager. Maar dat is eenmaal een beetje mijn speelstijl. Ik had altijd wel een rustig karakter, dat zal ook wel te maken hebben met mijn opvoeding. Niet te veel show, werken om iets te bereiken. En het zal ook wel in mijn afkomst zitten."</p>

Op 8 mei van dit jaar publiceerde de krant De Zondag een uitgebreid interview met Hannes Delcroix, voetballer bij RSC Anderlecht. De Zondag is een krant die vaak in supermarkten en ook bakkerijen gratis op te halen is. Een journalist van Voetbalkrant baseerde zich volledig op dat vraggesprek om een eigen artikel te schrijven. Hij vatte de tweede en derde vraag kort samen om de citaten van context, een inleidende zin, te voorzien en nam vervolgens de bijhorende antwoorden integraal over in zijn stuk. Er is ook correct aan bronvermelding gedaan, want de bron, De Zondag, werd foutloos aangehaald.

7.2.2.1.2 Conclusie

Dit type van copy-paste journalistiek, waarbij de voetbalsite een of meerdere citaten uit een interview (quasi) letterlijk overneemt, eigenlijk opnieuw citeert, met bronvermelding, is de grootste categorie. Concrete cijfers over prevalentie kan ik daar niet over geven (zie ook discussie), maar bij het lezen van de voetbalsites kwam deze vorm zeer vaak naar voren. Daarom ook dat ik er hier het meeste voorbeelden van heb voorzien.

Dit type van copy-paste journalistiek doet extreem de wenkbrouwen fronsen. Want ook al wordt er naar een bron verwezen, de journalist van de voetbalsite heeft, op het schrijven na, geen enkele moeite moeten doen om het artikel te kunnen publiceren. Hij heeft zelf geen interview moeten afnemen. Hij heeft gewoon enkele citaten uit een interview letterlijk overgenomen en er dan enkele zinnen zelf aan toegevoegd om het citaat wat te kaderen. Maar ook die zinnen zijn gebaseerd op het interview, het is vaak de vraagstelling uit het originele artikel samengevat in eigen bewoordingen. Maar alle inspanningen om de betrokken voetballers te pakken te krijgen voor het gesprek, het eigenlijke interview en het uitschrijven ervan werden gedaan door de journalist van het traditionele medium.

Op moreel vlak kunnen we ons dus ernstige vragen stellen bij deze vorm van (copy-paste) journalistiek, maar daar gaat het in deze niet om. Veel belangrijker is de vraag naar de auteursrechtelijke en deontologische aanvaardbaarheid van dergelijke technieken.

A) Geen auteursrechtelijke inbreuk

Het betreft bij deze categorie eerst en vooral een duidelijke overname van een auteursrechtelijk beschermd werk, het oorspronkelijke nieuwsartikel. De journalist van de voetbalsite zal daarvoor geen toestemming gevraagd hebben. Dit zijn elementen die aan een auteursrechtelijke inbreuk doen denken, zijnde een inbreuk op de vermogensrechten van de auteursrechthebbende wegens een ongeautoriseerde reproductie.

Maar de oefening is niet over. Er kunnen immers altijd nog auteursrechtelijke uitzonderingen spelen over het citeren van teksten. De uitzondering van het algemeen citaatrecht geldt hier niet. De vier voorwaarden van artikel XI.189, §1 WER zijn niet voldaan: er is wel voorzien in een correcte bronvermelding, maar het citaat (de overname van originele citaten uit het artikel van de traditionele media) is niet gebruikt ten behoeve van kritiek, polemie of recensie. De journalist van de voetbalsite citeert met exacte hetzelfde doel als het oorspronkelijke artikel, zijnde informeren. Daarom is de uitzondering van het informatief citaatrecht hier veel belangrijker.

En die uitzondering, het informatief of journalistiek citaatrecht, speelt hier ten volle. De voorwaarden van artikel XI.190, 1° WER zijn immers aanwezig. Wat de journalisten van de voetbalsites doen is immers een overname van korte fragmenten (een antwoord op een vraag, enkele alinea's uit een veel groter artikel), en dit in een verslag over actuele gebeurtenissen. De artikelen spelen namelijk in op de actualiteit: het gaat om het citeren om een artikel te publiceren met het oog op de eerstvolgende speeldag van de competitie, of over een scheidsrechter, over wat de Rode Duivels gaan doen,... Het citeren gebeurt ook ter informatie van het publiek en cruciaal opdat deze uitzondering kan spelen: de bron is telkens correct vermeld.

Al deze elementen zorgen ervoor dat deze vorm van 'kopieer-en-plakwerk', zijnde het citeren door voetbalsites uit een interview (quasi) met bronvermelding, geen auteursrechtelijke inbreuk uitmaakt.

B) Geen plagiaat

De tweede vraag die we ons stellen, is of dit type van copy-paste journalistiek dan wel plagiaat is of niet. Ook hier moeten we ontkennend op antwoorden, daar er geen sprake is van plagiaat zoals door de Raad voor de Journalistiek omschreven.

Uit een vergelijking van beide artikelen is het overduidelijk dat de inhoud van het artikel van de voetbalsite volledig gebaseerd is op het artikel van het traditionele medium. Niet alleen de antwoorden uit het interview zijn (quasi) letterlijk overgenomen, maar ook de inleidende zinnen om de citaten te kaderen zijn gebaseerd op de vragen uit het interview, dat staat buiten kijf. Maar bij deze vorm van kopieergedrag is er wel correct aan bronvermelding gedaan, door telkens het traditionele medium (Het Laatste Nieuws, De Zondag,...) te vermelden zoals het hoort. Daarom is er geen sprake van plagiaat.

7.2.2.2 Overname inhoud met bronvermelding, andere bewoordingen voor dezelfde inhoud

7.2.2.2.1 Voorbeelden

Het Nieuwsblad (14 februari 2022)	Voetbalkrant (14 februari 2022)
<p>Canadese ijshockeybestuurder brengt bod uit op Standard</p> <p>Het Nieuwsblad - 14 Feb. 2022</p> <p><i>Het spel is op de wegen. JKC Capital, een investeringsmaatschappij rond de Canadees John Chayka en zijn Amerikaanse partner Jared Porter, heeft een bindend bod uitgebracht op Standard.</i></p> <p>Bob Faessen</p> <p>Bruno Venanzi's zoektocht naar vers geld nadert stilaan zijn ontknopking. Tot vrijdag 18 februari kunnen geïnteresseerde investeerders op Standard bieden. Alles wijst erop dat de Luikse club (deels) in buitenlandse handen komt. Het voorbije weekend bracht JKC Capital een officieel en bindend bod uit bij Venanzi, die momenteel nog 99 procent van de aandelen bezit.</p> <p>Grote man achter JKC Capital is John Chayka (32). De Canadese ondernemer is medeoprichter van Stathletes, een databedrijf actief in het ijshockey, en was eerder general manager van ijshockeyteam Arizona Coyotes. Dat werd hij al op zijn 26ste, waarmee hij de jongste clubbestuurder in de geschiedenis van de NHL werd. Hij leidde de club voor het eerst in jaren naar de play-offs en vertrok er in 2020. Mee in het bod zit honkbalbestuurder Jared Porter. Hij was succesvol met onder meer de Boston Red Sox, dat dezelfde eigenaars heeft als Liverpool.</p> <p>Meteen transfers</p> <p>Naar verluidt wil de Noord-Amerikaanse partij een meerderheidsbelang in de Rouches bekomen en de dagdagelijkse leiding van de club overnemen. JKC zou meerdere clubs in West-Europa bezocht hebben, maar gekarmerd zijn door de passie van de Standard-aanhanger en de clubhistorie. Volgens Amerikaanse bronnen wil JKC meteen de transfermarkt op, met als doel opnieuw bovenin mee te doen. Ook de jeugdwerking en de vrouwenafdeling zou een extra stimulans krijgen.</p> <p>JKC Capital is één van de vier partijen die hun concrete interesse in Standard kenbaar hebben gemaakt bij Venanzi. Het is nog niet bekend of de overige pistes - het gaat volgens meerdere bronnen over het Amerikaanse 777, een Zuid-Koreaanse speler in de vrijetijdsector en de Russische miljardair Sergey Lomakin - reeds een voorstel indienen.</p>	<p>Officieel bod op Standard geplaatst</p> <p>Voetbalkrant.com - 14 Feb. 2022</p> <p><i>Het zou goed kunnen dat Standard binnenkort wordt overgenomen door de investeringsmaatschappij JKC Capital.</i></p> <p>Volgens Het Nieuwsblad heeft JKC Capital afgelopen weekend een bod uitgebracht bij Bruno Venanzi. Die heeft momenteel nog 99 procent van de aandelen.</p> <p>De Canadees John Cayka is de man achter JKC Capital. Hij werkt voor het bod samen met de Amerikaan Jared Porter.</p> <p>De bedoeling is een meerderheidsbelang in de club te nemen en de dagelijkse leiding in handen nemen. Ze willen met een reserverters direct bovenin meespelen. Ook in de jeugd en de vrouwenploeg zou geïnvesteerd worden.</p>

Op 14 februari 2022 bracht Het Nieuwsblad online het nieuws dat het bedrijf JKC Capital een bod had uitgebracht op voetbalclub Standard Luik. In dat artikel wordt er nog meer informatie gegeven over de "grote man achter" JKC Capital en wat zijn plan zou zijn met zijn investering. Enkele uren later verscheen op de website van Voetbalkrant hetzelfde nieuws, dat eigenlijk gewoon een kortere versie is van het artikel van Het Nieuwsblad. Er worden wel andere bewoordingen gebruikt dan het originele artikel, maar het gaat om exact dezelfde inhoud als het originele artikel. Er is wel duidelijk aan bronvermelding gedaan.

Gazet van Antwerpen (7 april 2022)	Voetbalkrant (7 april 2022)
<p>Hongaarse coach Csaba László op de radar bij Beerschot</p> <p>Gazet van Antwerpen/Sport: Stad en Rand - 07 Apr. 2022</p> <p>Pagina 5</p> <p><i>De Hongaar Csaba László is een van de kandidaten om volgend seizoen hoofdcoach van Beerschot te worden. Maanden geleden voerde de 58-jarige ex-coach van onder andere Charleroi, Hearts en Dundee United al gesprekken met Beerschot. Intussen is het wel al even windstil tussen beide partijen.</i></p> <p>Csaba László had eind december voor het eerst contact met Beerschot. Hij voerde verschillende gesprekken met technisch manager Sander Van Praet, maar die liet uiteindelijk verstaan dat de Argentijn Javier Torrente na de winterstop nog enkele wedstrijden de kans zou krijgen om de ploeg weer op de rails te krijgen.</p> <p>Begin februari werd Torrente alsnog de baan uitgesluisd. Assistent Greg Vanderlind nam als hoofdcoach ad interim over tot het einde van het seizoen. Naar verluidt omdat het voor de club te duur was om andermaal een nieuwe hoofdcoach aan te stellen. Het plan was dat László na het seizoen zou overnemen, maar sinds de laatste trainerswissel hebben Beerschot en de Hongaarse coach geen contact meer met elkaar gehad. Voor László zelf blijft Beerschot prioriteit nummer één.</p> <p>Csaba László is geen onbekende in het Belgische voetbal. In het seizoen 2010-2011 volgde hij bij Charleroi na zeven speeljaren de ontslagen Jacky Mathijssen op. Datzelfde seizoen - in maart - werd hij er ontslagen.</p> <p>Nadien coachte hij onder andere de Litouwse nationale ploeg, MTK Boedapest en Dundee United. Voor zijn periode bij Charleroi had hij ook al Heart of Midlothian, Ferencváros en de nationale ploeg van Oeganda onder zijn hoede. Sinds april vorig jaar zit hij zonder job. Zijn laatste club was het Indische Chennaiyin. Met Frédéric Frans en Lawrence Shankland lopen er twee oude bekenden van László rond op het Kiel. Ook met Denis Prychynenko, die naar Beerschot zou kunnen terugkeren, heeft hij nog samengewerkt. (kof)</p>	<p>'Laszlo (58) kan volgend seizoen coach worden bij Beerschot'</p> <p>7 april - 07:15 Laatste update: 07:19 VOETBALPRIMEUR 3 Reacties</p> <p>Beerschot gaat mogelijk in zee met Csaba Laszlo. Die 58-jarige Hongaar heeft een verleden in België, want hij werkte ook al voor Sporting Charleroi.</p> <p>Enkele maanden geleden heeft Laszlo al verschillende keren gepraat met Beerschot, weet Gazet Van Antwerpen. Toen was Javier Torrente nog de hoofdcoach. In februari werd de Argentijn vervangen door assistent-coach Greg Vanderlind. Beerschot vond het naar verluidt te duur om een nieuwe hoofdcoach aan te stellen.</p> <p>Het plan was om Laszlo na dit seizoen te laten overnemen, maar sindsdien is er geen contact geweest tussen de partijen. Laszlo zit al sinds april 2021 zonder werk. Toen werd hij aan de kant gezet bij Chennaiyin FC, een club uit India.</p> <p>Laszlo werkte al even in België als T1 van Sporting Charleroi. Verder trainde hij onder meer de Litouwse nationale ploeg, MTK Boedapest en Dundee United. Bij die laatste club werkte hij met Frédéric Frans en Lawrence Shankland.</p>

Het artikel dat op 7 april op VoetbalPrimeur verscheen is een kopie van een artikel dat diezelfde ochtend al werd gepubliceerd in de papieren versie van de Gazet van Antwerpen. Het is ook weer een kortere versie en lijkt een beetje op een samenvatting. Er worden evenwel geen citaten overgenomen, maar de inhoud is simpelweg gekopieerd door de journalist van VoetbalPrimeur, weliswaar soms in andere bewoordingen. Op de bronvermelding is niets aan te merken.

Het Nieuwsblad (11 mei 2022)	Voetbalkrant (11 mei 2022)
<p>Jonas De Roeck of toch nog iemand anders? KV Mechelen heeft nog vier kandidaten om Wouter Vrancken op te volgen als trainer</p> <p>Het Nieuwsblad - 11 Mei 2022</p> <p><i>Opmerkelijke toeschouwer in het AFAS Stadion: Jonas De Roeck woonde de wedstrijd bij in het bijrijn van zijn makelaar. Opmerkelijk omdat de naam van de Westerlo-coach de laatste maanden meermalen circuleerde als één van de mogelijke kanshebbers om Wouter Vrancken op te volgen.</i></p> <p>thst</p> <p>Navraag bij Westerlo leert ons echter dat ze zich in 1 Kuipje weinig zorgen maken om hun succescoach te verliezen. Eerder deze week was De Roeck nog te gast in Turkije bij voorzitter Oktay Ercan. Er is een mondeling akkoord om zijn contract eenzijdig te verlengen. Alleen de punten en de komma's ontbreken.</p> <p>Jonas De Roeck was dinsdagavond in Mechelen. — © BELGA</p> <p>De zoektocht naar een opvolger voor Vrancken gaat ondertussen onverminderd verder in Mechelen. Volgens onze informatie heeft KV een eerste belangrijke schifting doorgevoerd en blijven er nog vier kandidaten over. Onder hen slechts één Belg (niet De Roeck) en drie buitenlanders, waaronder zeker één Duitse trainer. KV ging aanvankelijk voluit voor een Belgische coach, maar heeft gaandeweg zijn blik toch veruimd richting het buitenland.</p> <p>Wie wel zeker in Mechelen blijft is assistent-coach Fred Vanderbiest. De club is van plan om zijn contract van onbepaalde duur na dit seizoen op te waarderen.</p>	<p>Verrassende toeschouwer gisteren in het AFAS stadion</p> <p>Voetbalkrant.com - 11 Mei 2022</p> <p><i>Jonas De Roeck woonde gisteren, in het bijrijn van zijn makelaar, de wedstrijd tussen Mechelen en Gent bij. Opmerkelijk want zijn naam werd meermalen binnen de club genoemd als mogelijke vervanger voor de vertrekkende Wouter Vrancken.</i></p> <p>Jonas De Roeck werd gisteren tijdens de wedstrijd tussen Mechelen en Gent (1-2) gespot in het stadion.</p> <p>Volgens Het Nieuwsblad maken ze zich bij Westerlo weinig zorgen om hun succescoach. Eerder deze week werd Jonas De Roeck nog uitgenodigd in Turkije voor een gesprek met voorzitter Oktay Ercan. Er zou een mondeling akkoord zijn om het contract bij Westerlo te verlengen. Slechts enkele details ontbreken nog.</p> <p>In Mechelen zouden er na overleg nog vier mogelijke kandidaten overblijven om de taak van Wouter Vrancken volgend seizoen over te nemen. Onder hen één Belg (niet De Roeck) en één Duitser. Assistent-coach Fred Vanderbiest blijft wel zo goed als zeker in Mechelen. De club is tevreden over zijn geleverde werk en is van plan om zijn contract op te waarderen.</p>

Op 11 mei van dit jaar publiceerde Het Nieuwsblad een artikel over Jonas De Roeck, trainer van Westerlo. Hij zou gespot zijn in de tribunes van KV Mechelen en dat zou kloppen met het gerucht dat hij mogelijk trainer zou worden van de Mechelse club. Dat bericht werd dan overgenomen in Voetbalkrant, weliswaar in grotendeels andere bewoordingen en korter. Er is wel netjes aan bronvermelding gedaan.

7.2.2.2 Conclusie

Bij deze vorm van copy-paste worden geen citaten uit een interview overgenomen, maar wordt de inhoud van het originele artikel, dat zelf geen interview is, gereproduceerd in het stuk van de voetbalsite. Die overname gebeurt niet letterlijk, maar eerder in andere bewoordingen en vaak korter. De journalist van de voetbalsite heeft het originele artikel dus eigenlijk geparafraseerd, zijnde 'samengevat' in eigen bewoordingen, maar de link met het artikel is wel nog altijd overduidelijk en er is telkens keurig voorzien in bronvermelding.

A) Geen auteursrechtelijke inbreuk

Alle elementen zijn voorhanden om van een auteursrechtelijke inbreuk te spreken (reproductie zonder toestemming), maar de uitzondering van het informatief of journalistiek citaatrecht speelt hier. Want ook bij deze vorm van kopieergedrag zijn de voorwaarden van artikel XI.190, 1° WER afgevinkt. Het artikel van de voetbalsite heeft telkens een rechtstreekse link met de voetbalactualiteit, dat kan moeilijk anders bij dergelijke stukken, en neemt korte fragmenten tot het integrale artikel over (in een geparafraseerde versie). Ook hier gebeurt deze overname, die we kunnen zien als citeren uit het artikel van het traditionele medium, om het publiek te informeren. Tot slot is de auteur telkens vermeld.

Al deze punten doen ons concluderen dat dit type van copy-paste journalistiek, waarbij een voetbalsite de inhoud van een artikel overneemt in eigen bewoordingen, en dit vaak korter dus geparafraseerd en met bronvermelding, niet als een auteursrechtelijke inbreuk kan beschouwd worden.

B) Geen plagiaat

Als we beide artikelen, het originele en dat van de voetbalsite vergelijken, is de conclusie duidelijk: het voetbalsite-artikel is overduidelijk en volledig gebaseerd op het oudere stuk, enkel de bewoordingen zijn veelal anders. De eerste voorwaarde van de plagiaatdefinitie van de Raad voor de Journalistiek is dus

voldaan. Maar doordat de bron telkens correct vermeld wordt bij dit type van copy-paste, is er net geen sprake van plagiaat.

De journalisten van de voetbalsites die op deze manier kopiëren van de traditionele media handelen dus in lijn met artikel achttien van de Code van de Raad voor de Journalistiek (“De journalist pleegt geen plagiaat”).

7.2.2.3 Overname tekst zonder bronvermelding

7.2.2.3.1 Voorbeelden

Het Nieuwsblad (11 juni 2021)	Voetbalkrant (11 juni 2021)
<p>DE HOFHOUDING VAN MARTINEZ. De mannen van het materiaal: “Ook gezelschapspelletjes gaan mee. Weerwolven spelen ze echt graag”</p> <p>Het Nieuwsblad - 11 Jun. 2021</p> <p><small>*Als je de geheimen van de nationale ploeg wil weten, moet je bij Piet zijn*, aldus een van zijn collega's. Piet is Piet Erauw (54), sinds 1996 bijna onafgebroken de vaste teammanager, die instaat voor de algemene organisatie.</small></p> <p><small>*Dat gaat van vluchten regelen en hotels boeken tot visa aanvragen, Fan-ID's maken en trainingsuren vastleggen*, legt hij uit. Kortom: allemaal taken die bemoeilijkt worden door corona en het feit dat België niet thuis speelt op het EK. *Drie poulematches in Brussel had veel makkelijker geweest, ja, want met al dat reizen verlies je veel tijd. Plus: om de spelers toch wat comfort te bieden, is er gekozen voor een ander type vliegtuig, met enkel businessseats. Maar nu hebben we een kleinere laadruimte en dus moeten we een extra vrachtwagen naar Kopenhagen en Sint-Petersburg sturen. De coronamaatregelen zorgen er dan weer voor dat we geen predeliegaties kunnen sturen om te checken of ginder alles in orde is, want we moeten allemaal in onze bubbel blijven. Maar corona is voor iedereen vervelend. Familiedagen zoals op het WK kan ik nu niet organiseren en dat is zeer spijtig voor de spelers.*</small></p>	<p>Te gek voor woorden: Kopzorgen voor de bagage van de Rode Duivels</p> <p>Voetbalkrant.com - 11 Jun. 2021</p> <p><small>Sinds 1996 is de 54-jarige Piet Erauw de teammanager van de Rode Duivels. En daar komt heel wat bij kijken.</small></p> <p><small>Vluchten regelen, hotels boeken, visa aanvragen, het zijn maar enkele van de taken van de teammanager van de Rode Duivels.</small></p> <p><small>Om de Rode Duivels wat meer comfort te geven met al het reizen dat moet gebeuren, koos de voetbalbond voor een vliegtuig waarin enkel businessseats staan.</small></p> <p><small>Een probleem voor de teammanager, want omdat de Rode Duivels met een kleiner vliegtuig reizen is er onvoldoende plaats voor de bagage.</small></p> <p><small>*Nu hebben we een kleinere laadruimte en dus moeten we een extra vrachtwagen naar Kopenhagen en Sint-Petersburg sturen*, vertelt Erauw aan Het Nieuwsblad.</small></p> <p><small>Door de coronacrisis is er ook geen ploeg die op voorhand richting Rusland en Denemarken kan om ter plaatse te checken of alles in orde is.</small></p>

Vorige zomer, ter gelegenheid van het Europees Kampioenschap voetbal, bracht Het Nieuwsblad een meerdelige artikelreeks uit over de entourage van bondscoach Roberto Martinez, genaamd “De Hofhouding van Roberto Martinez”. In het stuk over de logistiek van de Rode Duivels komt Piet Erauw aan het woord, hij is al lange tijd de teammanager van de nationale ploeg. Wat hij in het interview met Het Nieuwsblad heeft gezegd, is (bijna) letterlijk overgenomen in een artikel van de website Voetbalkrant, maar op een uiterst spitsvondige manier. Daarom bespreek ik deze manier van kopiëren rechtstreeks in de analyse.

7.2.2.3.2 Conclusie

Zoals gezegd, is deze vorm van copy-paste journalistiek bijzonder. Ik heb doorheen heel mijn onderzoek maar een voorbeeld ervan gevonden, maar dit was zo opvallend dat het echt wel besproken moest worden. Het combineert eigenlijk twee andere vormen van copy-paste gedrag in eenzelfde artikel, een nieuwe derde vorm (overname tekst zonder bronvermelding) en de eerste vorm die we hebben onderscheiden (overname citaat met bronvermelding).

1. Overname tekst zonder bronvermelding (nieuwe, derde vorm)

Zowel de inleiding, de eerste drie zinnen als de laatste zin van het artikel van Voetbalkrant komen overduidelijk van het stuk van Het Nieuwsblad. Maar opvallend genoeg is dat niet te achterhalen op basis van het artikel zelf. Ten eerste zijn die zinnen niet in citaatvorm (met aanhalingstekens) weergegeven, al is dat nu niet de bepalende factor. Veel belangrijker is dat er nergens bij die respectievelijke zinnen een bron staat, zoals een ‘volgens het Nieuwsblad’. Die zinnen zijn (bijna) letterlijk overgenomen uit het originele artikel, soms een beetje anders verwoord, maar het belangrijkste

is dat die dus worden weergegeven zonder bronvermelding. Omdat de bron pas op het einde bij het enige citaat komt (zin vier), kan een lezer niet weten of de andere zinnen van het artikel van dezelfde bron (Het Nieuwsblad) komen of de informatie verkregen is door de journalist van Voetbalkrant. De journalist van de voetbalsite presenteert ze dus als eigen informatie.

A) Wel een auteursrechtelijke inbreuk

Wederom werd een auteursrechtelijk beschermd werk, het artikel van het traditionele medium, gereproduceerd naar een artikel van de voetbalsite. We kunnen ervan uitgaan dat dit zonder toestemming van de auteur(srechthebbende) gebeurde. In principe is er dus sprake van een auteursrechtelijke inbreuk, zijnde een schending van het vermogensrechtelijke reproductierecht. Maar we moeten altijd met twee woorden spreken, want er kan een uitzondering spelen waardoor er net geen inbreuk is. De exceptie van het algemeen citaatrecht (artikel XI.189, §1 WER) speelt alleszins al niet. De overname kadert niet binnen polemieken, recensie of kritiek en dat is toch wel een van de cruciale voorwaarden opdat die uitzondering kan gelden. Ten tweede is er het informatief of journalistiek citaatrecht. Daarvan zijn alle voorwaarden voldaan, op één na: de reproductie kadert binnen de actualiteit en met het oog op informatie, maar er is geen bronvermelding voorzien. En dat is echt wel een essentiële toepassingsvoorwaarde voor het informatief citaatrecht om te spelen.

Omdat deze vorm van copy-paste journalistiek een ongeautoriseerde reproductie vormt van een eerder artikel én er geen uitzondering speelt, is er sprake van een auteursrechtelijke inbreuk. Er werd immers tekst, een auteursrechtelijk beschermd werk, overgenomen zonder toestemming van de rechthebbende en zonder bronvermelding.

B) Wel plagiaat

Ook wat plagiaat betreft, is het oordeel duidelijk: het overnemen van tekst zonder bronvermelding is plagiaat. Alle elementen van de definitie van de Raad voor de Journalistiek zijn aanwezig. Uit de vergelijking van beide artikelen is immers heel duidelijk dat de inhoud van het artikel van de voetbalsite volledig gebaseerd is op een ouder artikel, dat valt echt niet te ontkennen. Bovendien is er geen correcte bronvermelding voorzien.

Deze conclusies gelden ook voor het geval een artikel is overgenomen zonder dat er ook maar iets van bronvermelding is. Want daar draait deze vorm van copy-paste journalistiek net om: de overname van tekst zonder bronvermelding. In dit unieke voorbeeld was de situatie hybride: deels met bron, deels zonder bron. Maar als een artikel duidelijk gekopieerd is van een ander artikel en er is helemaal nergens een bron vermeld, zelf niet in één zin, dan is er evengoed sprake van een auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat.

2. Overname citaat met bronvermelding (eerste vorm)

De vierde zin van het artikel, “*nu hebben we een kleinere laadruimte en dus moeten we een extra vrachtwagen naar Kopenhagen en Sint-Petersburg sturen*”, is letterlijk gekopieerd in Voetbalkrant uit het artikel van Het Nieuwsblad. Hierbij is dan weer wel correct aan bronvermelding gedaan. Daardoor is dit te zien als een ander type van copy-paste journalistiek dan wat hierboven net werd besproken. Het gaat in deze om de eerste vorm, zijnde een overname van een citaat met bronvermelding. Het met bronvermelding overnemen van citaten uit een interview afgenomen door het traditionele medium, is geen auteursrechtelijke inbreuk en ook geen plagiaat. Voor de motivering hiertoe, verwijs ik naar de analyse bij die vorm, de eerste in dit deel (7.2.2.1.2).

7.2.2.4 Kortere versie zonder bronvermelding, andere bewoordingen voor dezelfde inhoud

7.2.2.4.1 Voorbeelden

Het Laatste Nieuws (5 februari 2021)	Voetbalkrant (5 februari 2021)
<p>Waarom Antwerpse derby voor Holzhauser klein bier is: in Weense derby werd hij bestookt met vuurwerk en waren er paraplu's tegen projectielen</p> <p>Het Laatste Nieuws - 05 Feb. 2021</p> <p><i>Beerschot Raphael Holzhauser mist de fans in het stadion, zeker nu Antwerp zondag komt.</i></p> <p>De derby tussen Beerschot en Antwerp kan verhit zijn, maar verbleekt bij wat Holzhauser met Austria Wien tegen stadsgenoot Rapid meemaakte. Holzhauser was steevast kop van jut, kreeg vuurwerk op zich - zie de video - en hij is zelfs ooit door een Rapidfan met de dood bedreigd.</p> <p>Bart Fieremans</p> <p>Laatste update:</p> <p>Bron:</p> <p>Sky Sports Austria, Kurier</p> <p>Met zijn rijzige figuur (1m93), geweldige traptactie en soms ook leeuw uitdagende hooglandjes springt Holzhauser er sowieso op een voetbalveld bovenuit. Ook in zijn periode bij Austria Wien tussen 2015 en 2018 was hij met 22 goals en 22 assists op 114 matches erg beslissend, en tegelijk één van de meest veelbesproken en controversiële voetballers in Oostenrijk. Zeker in de Weense stadsderby stond hij steevast in de picture.</p> <p>Dat komt zo: in de leeftijd van tien tot zestien jaar genoot Holzhauser zijn opleiding bij Rapid Wenen, de club waar zijn familie voor supportert. Sluisterde hij hem daarna op. In 2012 probeerde hij nog als tiener van de Bundesliga. Via Augsburg belandde hij dan in 2015 bij Austria, de grote rival van Rapid. Holzhauser hield van de sfeer in de stadsderby's, maar na zijn verleden bij Rapid smakten die fans het niet dat hij nu voor de aartsrivaal Austria uitkwam. Op Rapid floren 30.000 fans hem uit als de gebeten hond.</p> <p>"Het kan me niet schelen als de fans me uitlullen", zei hij toen in Oostenrijkse media: "Als speler hou je van derby's en uitverkochte stadions. Zolang het vreedig blijft. Emoties van de fans horen bij het spel, soms haal ik zo nog meer procenten uit mezelf."</p> <p>Maar het bleef niet altijd vreedig. Twee matches op Rapid gingen de historie in als "Schandaalderby". Op 6 augustus 2017 (2-2) staakte de ref in de slotfase bij een corner al kort de wedstrijd omdat fans te veel voorwerpen gooiden, onder meer een ijzeren staaf. Bij de hervatting aanzet Holzhauser richting cornerlag te stappen. Een steward draagt hem uit met de bal op de hand: "Kom, pak hem." Rapidreservespeler Steffen Hofmann die aan de kant opwarmt, gaat een stap verder verder. Hij wijft opzichtig in zijn ogen richting Holzhauser als teken van "Hullebaik". Holzhauser blijft cool en trapt dan toch de corner. Het incident deed in Oostenrijk veel stof opwaaien. De steward had eerder al een stadionverbod. Hofmann heeft daar als reservespeler niets te zoeken en ook de steward drong zich op. Spelers waren in gevaar, zei een verbolgen Holzhauser toen.</p> <p>Holzhauser durfde wel een provoceren door goals van Austria iets te opzichtig te vieren voor het Rapid-fanblok. Op 4 februari 2018 gaat het al vroeg in de wedstrijd mis, opnieuw bij een hoekschoop. Holzhauser krijgt een vuurwerkprojectiel tegen zijn lichaam en gaat op de grond. Hij toont een wonde aan zijn sleutelbeen. "Als Holzhauser toen gezegd had niet te willen doorspelen, zou ik de match afgebroken hebben", zei scheidsrechter Rene Eisner. Holzhauser wou voortspelen. Wel trapt hij de corners onder bescherming van grote paraplu's. "Raphael gedroeg zich voorbeeldig, hij had ook kunnen blijven liggen", zei Australiër Thorsten Fink toen: "Het is jammer dat de fans zo reageren. Het is toch niet normaal dat we ons met paraplu's moeten beschermen."</p> <p>In een Oostenrijks tv-programma "Talk & Tone" kwam Holzhauser terug op het incident, al bleef hij voorzichtig: "Ik zei al valker dat je als speler moet kunnen omgaan met beledigingen en fluiten. Maar geweld of voorwerpen gooien heeft niks met voetbal te maken. Zulke personen kun je uit het stadion verbannen."</p> <p>De host vroeg Holzhauser of hij ook de haat van de fans begrijpt, komt dat omdat hij wat polariseert? "Polariseren vind ik een mooie uitdrukking", zei Holzhauser. "Maar wat heet polariseren? De mensen die me kennen weten dat ik buiten het veld een heel behulpzaam en open mens ben. Waarom de haat? Ik heb bij de jeugd van Rapid gespeeld, dat is geen geheim. Ik geloof ook dat ik me met goede prestaties tegen Rapid de aandacht op mij getrokken heb. Ik heb er geen probleem mee dat fans me aanvallen, zolang het niet lichamelijk is."</p> <p>Toch zag Holzhauser zich in 2017 ook eens met de dood bedreigd door een Rapidfan, die onder invloed van alcohol was. De politie kon de man opsporen en raadde Holzhauser aan een klacht in te dienen. Holzhauser heeft toen beslist de zaak niet op de spits te drijven: hij houdt niet van opschudding rond zijn persoon en wil de focus graag op voetbal, dat hij zo graag speelt. Na verontschuldigen van de man was de zaak geklasseerd.</p>	<p>Holzhauser maakte veel erger mee in Wenen</p> <p>Voetbalkrant.com - 05 Feb. 2021</p> <p><i>De derby tussen Beerschot en Antwerp is niks als we Raphael Holzhauser bezig horen over wat hij meemaakte bij Austria Wien.</i></p> <p>Holzhauser genoot zijn jeugdopleiding bij Rapid Wien, maar speelde drie jaar voor Austria. In die tijd scoorde Holzhauser er 22 goals en deelde hij 22 assists uit. Niet slecht voor 114 matches.</p> <p>In de Weense stadsderby was hij door zijn verleden bij Rapid altijd kop van jut in de derby. Hij werd er elke keer stevig uitgefoten. "Dat kan me niet schelen, zolang het vreedig blijft", zegt Holzhauser erover.</p> <p>Maar het bleef daar niet bij. In 2018 kreeg Holzhauser vuurwerk over zich heen, hij heeft een wonde aan zijn sleutelbeen eraan overgehouden.</p> <p>In 2017 werd Holzhauser ook al eens met de dood bedreigd. Het bleek om een dronken Rapid-supporter te gaan. Na excuses werd de zaak geklasseerd.</p>

Op 5 februari 2021 verscheen op de website van Het Laatste Nieuws het artikel “Waarom Antwerpse derby voor Holzhauser klein bier is: in Weense derby werd hij bestookt met vuurwerk en waren er paraplu's tegen projectielen”. Op de website van Voetbalkrant verscheen die dag het artikel “Raphael Holzhauser is niet bang van derby's: veel erger meegemaakt in Wenen”. Na het lezen van beide artikelen kan men niet anders besluiten dan dat het artikel van Voetbalkrant gewoon een korte versie (een heel korte samenvatting) is van het HLN-artikel. Het is duidelijk dat de journalist van Voetbalkrant het artikel van het traditionele medium simpelweg gekopieerd heeft. De journalist probeert die schijn van copy-paste dan wel ‘creatief’ te omzeilen door af en toe andere bewoordingen te gebruiken, al gaat het telkens om exact dezelfde inhoud als die van het artikel van Het Laatste Nieuws. Het opvallendste is nog dat er in niet eens aan bronvermelding gedaan wordt.

Het Nieuwsblad (14 maart 2022)	Voetbalkrant (15 maart 2022)
<p>Beerschot degradeert naar 1B: welke spelers blijven en wie vertrekt?</p> <p>Het Nieuwsblad - 14 Mar. 2022</p> <p><i>Zondagavond is het doek gevallen: Beerschot degradeert na twee seizoenen opnieuw naar 1B. Welke spelers zullen andere oorden opzoeken en welke spelers zijn bereid om te blijven? Lijst veertien spelers, waaronder marabouten Tom Pieterman en Joren Dom, kunnen deze zomer gratis vertrekken. Een overzicht.</i></p> <p>Koen Frans</p> <p>De aflopende contracten</p> <p>Na dit seizoen lopen er bij Beerschot tien contracten af. De hurlingen Mauricio Lemos, Felipe Avenatti en Thibaut De Smet keren terug naar hun moederland. Beerschot had een aankoopoptie opgenomen in de huurovereenkomst van De Smet, maar door zijn tegenvallende prestaties lijkt de kans klein dat die gelicht zal worden. Bij Lemos en Avenatti werden geen aankoopopties opgenomen in de huurovereenkomst. Daarnaast lopen de contracten van de doelmannen Wouter Biebauw en Antoine Lejoly af. Biebauw wordt over twee maanden 38, maar denkt nog niet aan stoppen. Het contract van Lejoly werd de voorbije seizoenen telkens met één seizoen verlengd. Beweust of dat deze zomer opnieuw zal gebeuren.</p> <p>Ook de contracten van Ryan Sanusi, Marius Noubissi en David Mukuna lopen af. Sanusi is een echte Beerschotman, maar is ook een van de weinigen die probleemloos mee kan bij elke middenromer in 1A. De kans dat hij bijkeert, is klein. Noubissi en Mukuna willen graag blijven, maar het is weinig waarschijnlijk dat Beerschot nog wat in hen ziet. Ook Fessou Placza zal straks als vrije speler de club verlaten. De Togolees werd dit seizoen uitgeleend aan het Koweïtse Al-Tadamon. Dante Rigo tot slot kwam in januari over van PSV en tekende op het Kiel een contract tot het einde van dit seizoen met een optie op nog een extra seizoen. In januari liet hij vertaan dat 1B hem niet afschrikt.</p> <p>De transfervrije grootverdieners</p> <p>Naast de spelers met de aflopende contracten zijn ook Raphael Holzhauser en Musashi Suzuki deze zomer transfervrij, ook al liggen ze nog een jaar onder contract. De Oostenrijker en de Japanner hebben namelijk een clauseule in hun contract waardoor ze gratis kunnen vertrekken in het geval van degradatie. Voor Holzhauser lorkt het Midden-Oosten, Suzuki kan terugkeren naar zijn thuisland. Beerschot zou niet eens rouwig zijn om het vertrek van deze twee grootverdieners, hun loon zouden dan ook erg zwaar doorwegen op het budget.</p> <p>De verwachte vertrekkers</p> <p>Stipe Radic en Ismaila Coulibaly zakken met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet mee naar 1B. Radic is Kroatisch jeugdinternational en kon tijdens de winterstop al weg. Een Poolse eerste-klasser was toen heel concreet. Ook Sheffield United zou de ontwikkeling van de centrale verdediger van nabij volgen. Ismaila Coulibaly wordt door dezelfde Sheffield United in principe nog een seizoen extra verhuurd aan Beerschot, maar Sheffieldcoach Paul Heckingbottom heeft al laten verstaan dat Coulibaly deze zomer in Sheffield verwacht wordt.</p> <p>Mike Vanhamel zal om heel andere redenen de club naar alle waarschijnlijkheid verlaten. Vanhamel was drie jaar lang kapitein van Beerschot, maar is intussen persona non grata geworden voor het bestuur. Wat hij juist heeft mispeuterd, is nog steeds niet helemaal duidelijk. Vanhamel ligt nog tot 2024 onder contract.</p> <p>De twijfelgevallen</p> <p>Wat met Ramiro Vaca, Abraham Okyere, Apostolos Konstantopoulos, Leon Krekovic en Issa Soumaré? De vijf 'talentvolle' inkomende transfers van vorige zomer liggen allemaal nog minstens één seizoen onder contract bij Beerschot. Ramiro Vaca is Bolivians A-international en zal niet vertrekken maar Europa naar de tweede klasse van België zou degraderen. Bij een goed bod van een andere Europese club is hij weg. Voor de vier andere jongens lijkt 1B een uitgelezen kans om te tonen dat ze wel degelijk iets in hun mars hebben. Issa Soumaré, die momenteel wordt verhuurd aan de Franse tweedeklasser Quvilly-Rouen, ligt van deze vijf spelers nog het langst onder contract tot de zomer van 2025.</p> <p>Réka Halasnia zit in hetzelfde schuitje als Ramiro Vaca. De rechtsachter mocht deze winter met Algerije proeven van zijn allereerste Afrika Cup. Een degradatie naar de Belgische tweede klasse past niet in zijn carrièrepunten. De voorbije jaren trokken al verschillende Noord-Afrikaanse ploegen aan zijn mouw. Als dat ook deze zomer het geval is, zal hij niet twijfelen. Blessing Eleke keert deze zomer terug van een wisselvallige uitleenbeurt aan de Turkse tweedeklasser Genclerbirlii. Hij scoorde er zeven keer en was zo de productiefste Beerschotspeler van het voorbije seizoen. Maar heeft hij nog een toekomst op het Kiel?</p> <p>De mogelijke bijvers</p> <p>Wie hebben we dan nog over? Prioriteit nummer één voor het bestuur: de Vlaamse sleutelstukken overtuigen om te blijven. Tom Pieterman, Joren Dom en Van den Bergh kennen het klappen van de zweep in 1B, maar zullen siesam toch ook twijfelen nu ze geproefd hebben van 1A. Dom en Pieterman hebben overigens een clauseule in hun contract waardoor ze gratis weg kunnen in het geval van degradatie. Dat was voor alle duidelijkheid op vraag van Beerschot en niet op vraag van de spelers. In een ideale wereld breekt je de contracten van deze sleutelstukken open. Alleen zo zal je ze meekrijgen in het 1B-verhaal.</p>	<p>Beerschot VA zal er in 1B helemaal anders uitzien</p> <p>Voetbalkrant.com - 15 Mar. 2022</p> <p><i>Beerschot VA is zeker van degradatie naar 1B. Het is nu al zeker dat de paarshemden er volgend seizoen helemaal anders zullen uitzien. Maar lijst veertien spelers zullen het Kiel verlaten.</i></p> <p>"We hebben al contact met enkele jongens die het profiel hebben om in 1B te voetballen", liet Francis Vrancken enkele dagen geleden nog optekenen. De voorzitter van Beerschot VA weet waarover hij spreekt. Het team zal in het tussenseizoen een metamorfose ondergaan.</p> <p>Bij de Mannkens beschikken tien spelers over een aflopend contract dat niet wordt verlengd. Antoine Lejoly, Wouter Biebauw, Ryan Sanusi, Marius Noubissi en David Mukuna mogen andere oorden opzoeken, terwijl Mauricio Lemos, Thibaut De Smet, Ferni Senki, Dante Rigo en Felipe Avenatti terugkeren naar hun moederland na een verblijf.</p> <p>Vier sterkhouders kunnen gratis weg</p> <p>Maar dat is niet alles. Daarnaast zijn er vier spelers die een degradatieclauseule in hun contract hebben. Raphael Holzhauser, Musashi Suzuki, Joren Dom en Tom Pieterman kunnen gratis vertrekken bij een degradatie. En die namen zijn allesbehalve van de winsten. We verwachten deze zomer dus heel veel activiteit op het Kiel.</p>

Op 14 maart 2022 publiceerde Het Nieuwsblad op haar website een artikel over het net gedegradeerde Beerschot VA. Het stuk bespreekt welke spelers een aflopend contract hebben, wie transfervrij is, ... Een dag later verscheen op Voetbalkrant.be een artikel dat heel grote gelijkenissen vertoonde met het artikel van Het Nieuwsblad. Dat artikel bespreekt exact dezelfde namen als het originele artikel, dit zonder bronvermelding.

Het Nieuwsblad (23 maart 2022)	Voetbalkrant (23 maart 2022)
<p>Antwerp-voorzitter Paul Gheysens geeft Marc Overmars tweede kans na McToo-schandaal, maar hangt er spijkerharde garanties aan vast</p> <p>Het Nieuwsblad - 23 Mar. 2022</p> <p><i>Marc Overmars binnenhalen na zijn eMcToo-schandaal: daarvoor moet te zo eigengereid zijn als Paul Gheysens (68). Erper: het doet uitschijnen dat de Antwerp-voorzitter grensoverschrijdend gedrag marginaaliseert. "Integendeel: Paul is de eerste om zozets te veroordelen", klinkt het in zijn entourage. Als er nog onthullingen opdaken, is Overmars zijn job opnieuw kwijt.</i></p> <p>Pieter-Jan Calcoen</p> <p>De collectieve verontwaardiging was zelden zo groot: hoe kon het toch dat Antwerp nauwelijks zes weken na de meldingen over grensoverschrijdend gedrag bij Ajax al met Marc Overmars in zee ging? "Het slot van makings hebben minstens zes vrouwen aangegeven dat de voormalige international van Oranje te ver was gegaan in zijn avances. Een dame zei zelfs dat ze ongevraagd een foto van zijn geslachtdeel ontvingen had."</p> <p>Het antwoord op bovenstaande vraag was her en der: "Paul Gheysens doet alles wat hij nodig acht in zijn jacht op een landstelt. Ongeacht de offers die hij moet brengen." Waarmee genuanceerd werd dat Gheysens – een keiharde zakenman als het moet – de acties van Overmars slechts bijzaak vond. Als er nu iets is dat de West-Vlaaming stoort, dan is het wel die verontwaardiging.</p> <p>Schaamte en schuldbesef</p> <p>Navraag leert ons immers dat Gheysens en Antwerp niet over één nacht is zijn gegaan bij de aanstelling van Overmars. De eerste contacten dateren van eind februari, toen de Nederlander pas vertrokken was in de Johan Cruyff Arena. Het eerste gespreksonderwerp dat Gheysens op tafel gooide, waren de verhalen over zijn grensoverschrijdend gedrag. "Mocht Overmars die beschuldigingen toen geminimaliseerd hebben, dan had Paul hem meteen verticaal geklasseerd", klinkt het in het kringetje rondom Gheysens. "Paul is de eerste om grensoverschrijdend gedrag te veroordelen, ook in dit concreet geval."</p> <p>Schuldbesef</p> <p>Aanwezigen bij de eerste meeting vertellen ons dat Overmars wel degelijk schuldbesef loonde, toen hij Gheysens ontmoette in zijn huis in Epe, een dorp tussen Zwolle en Apeldoorn. Hij herhaalde toen met forse stem wat hij eerder al verkondigd had, namelijk dat hij zich schaamde. Voorts benadrukte hij dat hij er lessen uit getrokken had en dat het niet opnieuw zou gebeuren.</p> <p>De woorden waren voor Gheysens, een man die veel waarde hecht aan zijn bulkgevoel, weliswaar bevredigend, maar het was niet voldoende. Hij wilde garanties voor zijn vrouwelijke personeel dat Overmars niet zou hervallen. "Daarom heeft hij zichzelf ingedekt", aldus intm. "Opdat wat in Ajax voorviel niet hier zou gebeuren."</p> <p>Clausules</p> <p>Concreet staan er clausules in Overmars' contract die stipuleren dat Antwerp de overeenkomst makkelijk kan ontbinden mochten er nieuwe fraisen van zijn periode bij Ajax – al dan niet gerechtelijk. Hetzelfde mocht er recidive zijn. In dat scenario is Overmars niet alleen zijn job kwijt, hij moet Antwerp dan ook zeer hoge schadevergoedingen betalen. En dus meent Gheysens dat hij een kinstat gecreëerd heeft waarin elke individu comfortabel kan functioneren. "Ik wil geen details geven, maar anderszins: de contractuele afspraken zijn duidelijk", verklaart ook sportadvocaat Jesse De Preter, die bij de deal betrokken was.</p> <p>Gheysens was na alle checks gerustgesteld: hij denkt dat Overmars zijn organisatie niet in gevaar zal brengen. Bovendien apprecieert hij diens eerlijkheid. "Zo is Paul", zegt men in zijn entourage. "Als je fouten begooft en open kaart speelt, is hij bereid je een tweede kans te gunnen. Doe je dat niet, dan mag je het vergeten. Paul is heel rechtlijnig."</p> <p>Wat met de vrouwen?</p> <p>Het kinkt allemaal nobel, maar wat met de vrouwen op de Bosuil? Hoe moeten die zich voelen bij deze zet? Op Antwerp heeft de clubleiding alle werknemers geïnformeerd over waarom het Overmars aan zijn gebonden heeft. "We vragen heeft of in de toekomst problemen ondervindt, zal gehoord worden", werd daarbij expliciet betoeld. De vrouwen vonden dat naar verluidt een goed signaal. Er was ook al een ontmoeting met Overmars.</p> <p>De buitenwereld was een pak minder tolerant. Na de persverstelling van Overmars was er veel ongelofde: de nieuwkomer maakte zich er wel erg makkelijk vanaf wanneer het over de affaire ging. Excuses kwamen er niet. Ook voor Gheysens, die niet aanwezig was maandag wegens werkverplichtingen voor Gheysens, was dat een opoffer. Hij vond en vindt dat de loon anders gemoeien had en heeft dat intern ook aangekaart.</p> <p>Antwerp en Gheysens hadden zich natuurlijk veel controversie kunnen besparen door de verbrande Overmars gewoon niet aan de club te binden. "Maar hoe dikwijls is een wereldtopper als Overmars haalbaar?", klinkt het binnen de club. "Pas op, we zouden hem niet halen ten koste van alles, de situatie moet eerst opgehelderd worden, maar eenmaal dat gebeurd was, was dat een mooie opportuniteit."</p>	<p>Duidelijke afspraken in contract Overmars: nieuwe misstap of onthullingen kosten hem zijn job</p> <p>Voetbalkrant.com - 23 Mar. 2022</p> <p><i>Paul Gheysens werd de voorbije dagen voorgesteld als een opportunist na het binnenhalen van Marc Overmars. Maar de grote baas van Antwerp heeft zich wel degelijk verdiept in het dossier van zijn nieuwe technische directeur bij Ajax. En er zijn voorwaarden aan zijn contract.</i></p> <p>Zo staan er clausules in zijn contract dat als er nieuwe onthullingen gedaan worden in de zaak rond zijn grensoverschrijdend gedrag bij Ajax, dat hij ontslagen kan worden. Als er zich nieuwe feiten voordoen bij Antwerp wordt hij ontslagen, plus moet hij de club enorme vergoedingen betalen. Gheysens heeft zich dus goed ingedekt.</p> <p>Daarmee denkt Gheysens ook dat de vrouwelijke werknemers bij The Great Old gerust kunnen zijn dat het zich niet opnieuw zal voordoen. In het uerlantje persoonlijk gesprek dat Gheysens en zijn zoon hadden met Overmars toonde hij ook spijt en excusende zich voor het gebeurde. Of dat de onrust zal verminderen, valt nog af te wachten wel.</p>

Naar aanleiding van de aanstelling van de omstrede Marc Overmars bij Antwerp FC verscheen op de website van Het Nieuwsblad een artikel op 23 maart 2022. Het artikel lijkt op een analyse van het beslissingsproces van de voorzitter van Antwerp om Overmars aan te trekken. Van heel dat artikel werden in een verkorte versie twee alinea's uitgelicht op de website van Voetbalkrant. Het is overduidelijk dat het artikel van Voetbalkrant gebaseerd is op het artikel van Het Nieuwsblad. Dat is goed te zien aan het gebruik van andere bewoordingen om exact dezelfde inhoud van de beide alinea's over te nemen. Nog opvallender is dat er totaal geen bronvermelding voorzien is.

7.2.2.4.2 Conclusie

Deze vierde vorm van copy-paste journalistiek is ook bijzonder. Het artikel van de voetbalsite is eigenlijk gewoon een kortere versie van het originele artikel, maar dan in eigen bewoordingen (geparafraseerd). Dit (arche)type is dus gelijkaardig aan de tweede verschijningsvorm, alleen ontbreekt er hier een bronvermelding. Dat zorgt dan ook voor een totaal andere conclusie.

A) Wel een auteursrechtelijke inbreuk

Als men beide artikelen leest, heeft men de volgende indruk: het stuk van de voetbalsite is niets anders dan een korte versie van het artikel van het traditionele medium, alleen zijn de bewoordingen soms wat anders. Dat is alles. De journalist van de voetbalsite heeft het oudere artikel dus gewoon overgenomen en geparafraseerd. Tenzij dit met instemming van de rechthebbende is gebeurd, wat weinig tot onwaarschijnlijk is, is er sprake van een auteursrechtelijke inbreuk, zijnde een ongeautoriseerde reproductie van een beschermd nieuwsartikel.

Alleen als de voorwaarden van het algemeen dan wel informatief citaatrecht voldaan zijn, is dit type van copy-paste journalistiek auteursrechtelijk toegelaten. Maar dat is hier niet het geval. De belangrijkste reden waarom er geen uitzondering op het auteursrecht kan spelen, is omdat elke vorm van bronvermelding ontbreekt. Nergens in deze artikelen staat er een verwijzing naar het traditionele medium waarvan het originele artikel afkomstig is. Dit kopieergedrag is dus niet gedekt door het citaatrecht en is daarom een auteursrechtelijke inbreuk.

B) Wel plagiaat

Het gebrek aan bronvermelding is tevens dé reden waarom deze vorm van copy-paste journalistiek ook beschouwd moet worden als plagiaat. Dat het artikel van de voetbalsite volledig gebaseerd is op het artikel van het traditionele medium, staat als een paal boven water. Het is gewoon een pure samenvatting in eigen bewoordingen. Omdat er dan ook nog eens niets van bronvermelding voorzien is, heeft de journalist van de voetbalsite het artikel van het traditionele medium simpelweg geplagieerd en zondigt hij tegen artikel achttien van de Code van de Raad voor de Journalistiek.

7.3 Gevolg

Nu het duidelijk is wat de voornaamste vormen zijn van copy-paste journalistiek en of ze wel of niet toegelaten zijn, kunnen we ons afvragen wat daar nu mee moet gebeuren.

7.3.1 Toegelaten vormen

De eerste twee vormen, 'overname citaat met bronvermelding' en 'overname inhoud met bronvermelding in andere bewoordingen', zijn weliswaar moreel vraagroepend maar verder gewoon toegelaten. Want ook al heeft de journalist van de voetbalsite amper een inspanning moeten leveren om het artikel te schrijven en profiteert die dus van het werk van een ander, het zijn geen auteursrechtelijke inbreuken en er is ook geen sprake van plagiaat. De auteursrechthebbende, dat is de journalist-auteur of de uitgeverij (als de journalist zijn vermogensrechten in licentie zou gegeven hebben), kan hiertegen dus niet optreden. Deontologisch gezien zal een klacht bij de Raad voor de Journalistiek wegens plagiaat geen kans maken.

7.3.2 Niet-toegelaten vormen

Een ander verhaal bij de andere twee vormen: 'overname tekst zonder bronvermelding' en 'kortere versie met andere bewoordingen zonder bronvermelding'. Ook deze praktijken roepen natuurlijk vragen op naar intellectuele (on)eerlijkheid, maar dat is een andere discussie. De belangrijkste conclusie die we bij deze twee types gemaakt hebben is dat ze allebei zowel een inbreuk op het auteursrecht betekenen alsook plagiaat. Dus zowel een juridische schending van het auteursrecht als een beroepsethische niet-naleving van de Code van de Raad voor de Journalistiek, artikel achttien.

Omdat deze beide vormen van copy-paste journalistiek niet toegelaten zijn, kunnen we ons afvragen wat de gevolgen daar nu van zijn. Omdat er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk zou de auteur of een andere rechthebbende (de uitgeverij als de auteur zijn vermogensrechten in licentie heeft gegeven), hiertegen kunnen optreden. De mogelijke sanctionering van dergelijke inbreuk hebben we eerder al besproken (zie 4.1.8). Een optie zou kunnen zijn om via een burgerlijke procedure schadevergoeding te eisen. Dat kan bijvoorbeeld via een gewone vordering via de burgerlijke rechtbank.

Vanuit beroepsethisch oogpunt kan de geplagieerde journalist, en/of het medium waar hij voor werkt, een klacht wegens plagiaat indienen bij de Raad voor de Journalistiek. Die zal de partijen eventueel horen, maar besluiten dat er sprake is van plagiaat op grond van de respectievelijke redenen zoals hierboven bij de twee vormen aangehaald. Zij zal de klacht voor plagiaat dus gegrond verklaren, in dat geval is er dus sprake van een deontologische fout, zijnde een overtreding van artikel achttien van de Code van de Raad voor de Journalistiek ("De journalist pleegt geen plagiaat"). Zoals in de literatuurstudie uitgebreid besproken, is bij een fout zoals plagiaat artikel zes van de Code en vooral de bijhorende richtlijn relevant. Als we deze bepaling toepassen op beide vormen van copy-paste journalistiek, moet de journalist of de voetbalwebsite het artikel verwijderen of updaten. Een update zou erin kunnen bestaan dat de bron naderhand correct wordt toegevoegd in het online artikel.

Bovendien moet de journalist (of de voetbalwebsite) zijn fout erkennen door zich te verontschuldigen en daarover een rechtzetting publiceren. Hoe dat in de praktijk moet geschieden, kunnen we illustreren aan de hand van een rechtzetting die op 20 april 2012 door Voetbalkrant werd gepubliceerd. In dat artikel bood de website haar excuses aan aan Gazet van Antwerpen van wie een journalist van Voetbalkrant een artikel “zonder bronvermelding” en dus “foutief” had overgenomen. Die rechtzetting leest u hieronder:

Voetbalkrant (20 april 2012)				
	Nieuws	Kantine	Competities	Ploeg
<p>Eén van onze medewerkers nam vandaag foutief een artikel van Gazet van Antwerpen over zonder bronvermelding. Het artikel werd dus volledig uit GvA gehaald en zonder hun medeweten gepost. Wij bieden onze excuses aan Beerschot en GvA aan.</p> <p>Wij excuseren ons tevens voor het laten uitschijnen dat dit een interview was met Patrick Vanoppen. Voor alle duidelijkheid: dat was het zeker niet! Wij willen ons verontschuldigen bij de club, de voorzitter en GvA voor de veroorzaakte schade.</p> <p>Het artikel kan u vandaag in Gazet van Antwerpen lezen...</p>				

Hoofdstuk VIII: Conclusie / discussie

Uit een onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten van begin 2021 blijkt dat voetbalsites zich schuldig maken aan overduidelijke copy-paste journalistiek. Op die websites worden er artikelen gepubliceerd die simpelweg een overname vormen van artikelen van de traditionele media, dit op verschillende manieren. De vraag luidt nu of dergelijk kopieergedrag wel toegelaten is, namelijk of dat geen auteursrechtelijke inbreuk en/of plagiaat uitmaakt. Alvorens hoegenaamd te kunnen onderzoeken of er sprake is van een schending van het auteursrecht, hebben we geanalyseerd of nieuwsartikelen die geschreven worden door journalisten van de traditionele media (Het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws,...) door het auteursrecht beschermd worden. Afhankelijk van het antwoord op die vraag, konden we één van de twee centrale onderzoeksvragen bestuderen, namelijk of de copy-paste journalistiek van de voetbalsites een inbreuk vormt op het auteursrecht op die oorspronkelijke nieuwsartikelen. De tweede centrale onderzoeksvraag stond los van het auteursrecht, maar ligt wel in die lijn. Die ging over de deontologische vraag of diezelfde copy-paste journalistiek als plagiaat te beschouwen is.

Op de eerste onderzoeksvraag moet bevestigend geantwoord worden. Nieuwsartikelen die door journalisten van een klassiek medium geschreven worden, worden inderdaad door het auteursrecht beschermd. Die conclusie was cruciaal, want daardoor kon het auteursrechtelijke luik van de centrale onderzoeksvragen bestudeerd worden. Ik ben op de volgende wijze te werk gegaan: ik heb na vergelijking van heel wat nieuwsartikelen van de voetbalsites met die van de traditionele media, vier duidelijke vormen kunnen onderscheiden waarin copy-paste gedrag zich in online voetbaljournalistiek voordoet. Van die verschillende categorieën heb ik dan geanalyseerd of er sprake is van een auteursrechtelijke inbreuk en in een later stadium bij elke vorm, of er sprake is van plagiaat.

De eerste twee verschijningsvormen van copy-paste journalistiek door voetbalsites leidden tot dezelfde conclusies: (1) de overname door voetbalsites van citaten uit een interview afgenomen door een traditioneel medium met bronvermelding en (2) de overname door voetbalsites van inhoud van een artikel van een traditioneel medium, maar in andere bewoordingen met bronvermelding, maken geen auteursrechtelijke inbreuk uit en ook geen plagiaat. Dit is een van de drie gevallen zoals in het theoretische kader uitgelegd (zie 4.3.3). Want doordat er correct aan bronvermelding is gedaan, speelt de auteursrechtelijke uitzondering van het informatief citaatrecht en is er ook geen sprake van plagiaat. Die twee types van kopieergedrag zijn dus toegelaten volgens het auteursrecht en de journalistieke deontologie. Er kan bijgevolg ook niet tegen opgetreden worden door bijvoorbeeld de journalist of zijn uitgeverij.

De andere twee categorieën van copy-paste voetbaljournalistiek zijn wel een probleem. Als een voetbalsite (3) een tekst van een ander artikel overneemt zonder aan bronvermelding te doen of (4) een artikel van een traditioneel medium zonder bronvermelding parafraseert, dus ingekort en met eigen bewoordingen publiceert, is er zowel sprake van een auteursrechtelijke inbreuk als van plagiaat. Zoals in het theoretische kader uitgelegd (zie 4.3.4), vallen beide concepten dan samen omdat er drie elementen aanwezig zijn. Het gaat om de overname van een auteursrechtelijk beschermd nieuwsartikel zonder de nodige toestemming, er speelt geen vermogensrechtelijke uitzondering én er is geen bronvermelding voorzien. Hiertegen kan logischerwijze opgekomen worden. De journalist-auteur of de uitgeverij (als de journalist zijn vermogensrechten in licentie heeft gegeven) kan dat doen door bijvoorbeeld een burgerlijke auteursrechtelijke vordering in te dienen bij de rechtbank of een klacht wegens plagiaat bij de Raad voor de Journalistiek. Bij die eerste kan een schadevergoeding volgen, bij die laatste beroepsethische gevolgen zoals een rechtzetting en het publiceren van excuses door de plagiaatpleger.

De verschillende vormen van copy-paste journalistiek tonen duidelijk aan dat voetbalsites bijzonder spitsvondig zijn in het schrijven van artikelen, specifiek door het kopiëren van de traditionele media. Ze nemen niet enkel een citaat over, al dan niet met bronvermelding, ze parafraseren ook, schrijven exact dezelfde inhoud in andere bewoordingen, plaatsen sommige zinnen met een bron en andere zinnen niet,... Als je zo een voetbalsite bekijkt, valt het inderdaad wel op dat er veel verwezen wordt naar Het Laatste Nieuws, Het Nieuwsblad,.... Dat is dus niet nieuws. Maar als je bijvoorbeeld een artikel leest

zonder dat er een bron bij staat, ga je er als lezer quasi onmiddellijk van uit dat dat informatie is die de voetbalsite volledig zelf en op eigen initiatief heeft ingewonnen. Maar dat is niet altijd het geval, dat toont dit onderzoek duidelijk aan en is een verrijking aan inzichten. Het kan immers gaan om de overname zonder bronvermelding van dezelfde inhoud van een ander artikel, al dan niet in eigen bewoordingen of samengevat, zonder dat je daar als lezer bij stilstaat. Dit onderzoek geeft daar een klare kijk op. Namelijk dat voetbalsites het aandurven om te kopiëren van de traditionele media, ook al riskeren ze daarbij sanctiëring voor een auteursrechtelijke inbreuk of plagiaat. Dat zal lezers van de voetbalsites misschien wel op een andere manier er naar doen kijken.

Dit onderzoek biedt niet alleen een nieuwe blik op de artikelen van voetbalsites voor gewone lezers, het brengt ook zekerheid over de vraag of die kopieerpraktijken toegelaten zijn of niet. En die duidelijkheid was nodig. Het onderzoek van de Vlaamse Vereniging van Journalisten bracht de copy-paste journalistiek aan het licht, maar liet in het midden en sprak zich dus niet uit over de vraag of dat wel zomaar kan. Dat blijkt uit de bewoordingen die de VVJ in de bewuste edities van 'De Journalist' hanteert: het kopieergedrag is "betwistbaar" en het gaat "in de meeste gevallen wellicht niet om auteursrechtelijke inbreuken". Dat geeft al een suggestie, maar verder niets. Mijn onderzoek biedt daar wel antwoord op. Meer nog, het onderscheidt verschillende vormen waaronder voetbalsites van andere artikelen kopiëren en legt voor elk type uit of het auteursrechtelijk en plagiaat toegelaten dan wel verboden is.

Maar geen enkel onderzoek is perfect, ook mijn onderzoek niet. Daar ben ik mij ten zeerste van bewust. Bij het overlopen en bestuderen van de voetbalsites op de willekeurige momenten, was voor mij duidelijk dat de eerste verschijningsvorm (overname van citaten met bronvermelding) echt heel vaak terugkwam. Maar ik heb dat niet statistisch bijgehouden of weergegeven voor alle onderscheiden vormen. Mijn onderzoek zegt dus niet cijfermatig welk type van copy-paste journalistiek het meest voorkomt, welk het minst,... Doordat ik die dataverzameling heb gedaan op willekeurige momenten, om aan te tonen dat het 'kopieer-en-plak-werk' niet afhangt van een welbepaalde voetbalspeeldag of ander evenement, bestaat ook het risico dat ik een bepaalde vorm van copy-paste journalistiek heb gemist in mijn onderzoek. Na zorgvuldige analyse heb ik er vier kunnen onderscheiden, maar er kunnen er meer zijn die bij toeval op een andere dag online verschenen zijn dan toen ik mijn data verzamelde. De voetbalsites zijn immers uitermate spitsvondig en hebben verschillende 'truken' om andere artikelen over te nemen. Bovenstaande erken ik dan ook als eventuele beperkingen van mijn actueel onderzoek.

Daartegenover staat wel dat de onderzoeksresultaten heel interessant kunnen zijn in de toekomst. Uit mijn analyses blijkt duidelijk dat het gebruik van bronvermelding een beslissende factor is voor de conclusie over een auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat. Ik heb die rol niet verder onderzocht, maar het kan boeiend zijn om na te gaan, bijvoorbeeld bij de journalisten van de voetbalsites zelf, of het vermelden van een bron niet gewoon als 'dekmantel' of 'excuus' gebruikt wordt om zoveel mogelijk te kopiëren. Zij zouden bijvoorbeeld het volgende kunnen denken: "we kopiëren (bijna) alles van de traditionele media, zolang we er een bron bij vermelden, zal het wel in orde zijn". Het kan dus zeer boeiend zijn om dat beslissingsproces na te gaan bij bijvoorbeeld de journalisten van de voetbalsites.

Tot slot nog even een woordje over de titel van deze masterscriptie: “*Copy-paste journalistiek door voetbalsites: bestraffen met een rode kaart of niet?*”. Die is niet lukraak gekozen. Een artikel in de editie van ‘De Journalist’ van februari 2021 (uitgebracht door de Vlaamse Vereniging van Journalisten) bracht het dubieuze kopieergedrag aan het licht. Het artikel kreeg de titel “*De vuile fouten van voetbalsites*”. Maar omdat dat artikel en zeker het daaropvolgende artikel in de april-editie geen antwoord bieden op de vraag of de copy-paste journalistiek toegelaten is, wou ik dat met mijn onderzoek net wel aangeven. Ik vroeg mij dus af of de copy-paste journalistiek van voetbalsites, hetgeen door de VVJ als een ‘vuile fout’ beschouwd wordt, bestraft moet worden met een rode kaart, namelijk of dat kopieergedrag toegelaten is of niet. Twee vormen van kopieergedrag vormen zowel een auteursrechtelijke inbreuk en plagiaat en moeten inderdaad bestraft worden met een rode kaart en uitgesloten worden, om het in vaktermen te zeggen. De titel van het aanleidinggevende artikel in ‘De Journalist’ en de titel van mijn onderzoek vloeien dus perfect in elkaar over, en blijven mooi in de voetbalsfeer...

Referentielijst

Communicatiewetenschappelijke bronnen (APA-stijl)

1. Boeken

- Van Gorp, B. (2018), *Verdraaid! Het nieuws anders bekeken*. Kalmthout: Pelckmans Pro.

2. Artikelen in tijdschriften

- De Weck, J., & Michils, C. (2021). Wanpraktijken bij voetbalsites: hoe moet het nu verder? *De Journalist*, 231, 10-11.
- Hijmans, E., Buijs, K., & Schafraad, P. (2009). Nieuwsbronnen en de kwaliteit van de journalistiek: een verkennende analyse van binnenlandse nieuwsonderwerpen in vier Nederlandse dagbladen. *Journalistiek in diskrediet*, 41-66.
- Hijmans, E., Schafraad, P. Buijs, K., & d'Haenens, L. (2011). Wie schrijft ons nieuws? Een analyse van voorverpakt nieuws en brontransparantie in binnenlandse nieuwsonderwerpen in vier Nederlandse en Vlaamse kwaliteitskranten. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 39, 77-91.
- Karsten, N. & Tummers, L. (2008). To read or not to read. *KWALON*, 5-16.
- Michils, C. (2021). De vuile fouten van voetbalsites. *De Journalist*, 230, 12-16.
- Van Staa, A (2014). Directed content analysis: een meer deductieve dan inductieve aanpak bij kwalitatieve analyse. *KWALON*, 46-54.
- Witschge, T., & Nygren, G. (2009). Journalistic Work: A Profession Under Pressure? *Journal of Media Business Studies*, 37-59.

3. Elektronische documenten

- Allan, S., & Matheson, D. (2004). Online Journalism in the Information Age. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/48382564_Online_Journalism_in_the_Information_Age.
- Bergström, A. (2008). The Reluctant Audience: Online participation in the Swedish Journalistic Context. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/251623135_The_Reluctant_Audience_Online_Participation_in_the_Swedish_Journalistic_Context.
- Hak, T. (2004). Waarnemingsmethoden in kwalitatief onderzoek. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/225334617_Waarnemingsmethoden_in_kwalitatief_onderzoek.
- Lewis, J., Williams, A., Franklin, B., Thomas, J., & Mosdell, N. (2006). The Quality and Independence of British Journalism: Tracking the changes over 20 years. Geraadpleegd via <https://orca.cardiff.ac.uk/id/eprint/18439/1/Quality%20&%20Independence%20of%20British%20Journalism.pdf>.
- Redactie (2021). De 25 meest bekeken programma's van 2021 (en neen, Tom Waes noch de Planckaerts staan op nummer 1). Geraadpleegd via <https://www.humo.be/tv/de-25-meest-bekeken-programma-s-van-2021-en-neen-tom-waes-noch-de-planckaerts-staan-op-nummer-1~be0038e1/>.
- Shane, P. M. (2013). Introduction – “The Future of Online Journalism: News, Community, and Democracy in the Digital Age”. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/318761741_Introduction_-_The_Future_of_Online_Journalism_News_Community_and_Democracy_in_the_Digital_Age.
- Steensen, S. (2010). Back to the feature. Online journalism as innovation, transformation and practice. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/270793186_Back_to_the_feature_Online_journalism_as_innovation_transformation_and_practice.

- Wouters, E., & Aerts, S. (2016). Kwantitatief versus kwalitatief onderzoek: keuze van het onderzoeksdesign. Geraadpleegd via https://www.researchgate.net/publication/299359855_Kwantitatief_versus_kwalitatief_onderzoek.

Juridische bronnen (V&A-stijl)

A) Wetgeving

1. Internationaal

- Conventie van Bern voor de bescherming van de werken van letterkunde en kunst van 9 september 1886, aangevuld te Parijs op 4 mei 1896, herzien te Berlijn op 13 november 1908, aangevuld te Bern op 20 maart 1914, herzien te Rome op 2 juni 1928, te Brussel op 26 juni 1948, te Stockholm op 14 juli 1967 en te Parijs op 24 juli 1971, *BS* 10 november 1999, 41.901.

2. Europese Unie

- Richtl.Raad en EP nr. 2001/29, 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *Pb.L.* 22 juni 2001, afl. 167, 10.
- Richtl.Raad en EP nr. 2006/116/EG, 12 december 2006 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, *Pb.L.* 27 december 2006, afl. 372, 12.

3. België

- Wetboek van Economisch Recht, *BS* 29 maart 2013, 19.975.
- Gerechtelijk Wetboek, *BS* 31 oktober 1967, 11.360.
- Wet 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, *BS* 27 juli 1994, 19.297.
- Wet 25 maart 1999 houdende instemming met Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst van 9 september 1886, *BS* 10 november 1999, 41.891.
- Wet 22 mei 2005 houdende de omzetting in Belgisch recht van de Europese Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *BS* 27 mei 2005, 24.997.

B) Rechtspraak (in brede zin)

1. Europese Unie

- HvJ 16 juli 2009, nr. C-5/08, ECLI:EU:C:2009:465, *Jur.* 2009, 6569.
- HvJ 4 oktober 2011, nr. C-429/08 en C-403/08, ECLI:EU:C:2011:631, *Jur.* 2011, 9083.
- HvJ 1 december 2011, nr. C-145/10, ECLI:EU:C:2011:798, *Jur.* 2011, 12533.
- HvJ 13 november 2018, nr. C-310/17, ECLI:EU:C:2018:899.
- HvJ 11 juni 2020, nr. C-833/18, ECLI:EU:C:2020:461.

2. België

- Cass. 27 april 1989, *Arr.Cass.* 1989, 1006.
- Cass. 25 oktober 1989, *Arr.Cass.* 1989, 272.
- Cass. 2 maart 1993, *Arr.Cass.* 1993, 243.
- Cass. 19 maart 1998, *Arr.Cass.* 1998, 345.
- Cass. 25 september 2003, *Arr.Cass.* 2003, 1733.
- Cass. 11 maart 2005, *Arr.Cass.* 2005, 585.
- Cass. 3 oktober 2008, *Arr.Cass.* 2008, 2134.

- Cass. 3 juni 2010, *Arr.Cass.* 2010, 1625.
- Cass. 26 januari 2012, *Arr.Cass.* 2012, 228.
- Cass. 17 februari 2017, *IRDI* 2017, 135.
- Antwerpen 9 februari 2011, *IRDI* 2011, 162.
- Brussel 12 november 2002, *IRDI* 2003, 230.
- Brussel 6 december 2011, *Jb.Markt.* 2011, 758.
- Gent 17 december 2012, *Jb.Markt.* 2012, 951.
- Kh. Gent (afd. Gent) 11 januari 2018, *Jb.Markt.* 2018, 835.
- Raad voor de Journalistiek, 11 december 2014, nr. 2014-13, Draulans en Knack/Het Nieuwsblad, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/1411.%20Beslissing.pdf>.
- Raad voor de Journalistiek, 13 november 2014, nr. 2014-10, Ruyschaert/Het Nieuwsblad en Leo Brouwers, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/1423.%20Beslissing.pdf>.
- Raad voor de Journalistiek, 22 december 2011, nr. 2011-21, Ponnet/Het Laatste Nieuws, <https://www.rvdj.be/sites/default/files/pdf/beslissing201121.pdf>.

C) Rechtsleer

1. Boeken

- CRIEL, W., *Auteursrecht en pers*, Tielt, Lannoo, 2014, 224 p.
- KEUSTERMANS, J. en BLOMME, P., *Auteursrecht: Capita selecta*, Antwerpen, Intersentia, 2021, xvi + 505 p.
- MARTENS, P., *Mediarecht voor journalisten*, Antwerpen, Garant, 2005, 165 p.
- VAN DER PERRE, K., LIEVENS, E. en VOORHOOF, D., *Handboek auteursrecht*, Gent, Academia Press, 2017, ix + 338 p.
- VANHEES, H., *Handboek intellectuele rechten*, Antwerpen, Intersentia, 2020, xxx + 818 p.
- WOUTERS, P.-J. (ed.), *Innovatie en fiscaliteit*, Antwerpen, Intersentia, 2021, xvi + 288.

2. Bijdragen in tijdschriften

- CASTILLE, V., "Begroting van schadevergoeding voor inbreuk op integriteitsrecht door professionele verkoper van erotische Pommeke-strips", *IRDI* 2001, 141-144.
- COECKELBERGHS, L. en SOMERS, N., "Bescherming van onconventionele kunstvormen en werken onder het auteursrecht – What about the writings on the wall? Graffiti, straatkunst, conceptuele kunst, recepten en culinaire presentaties", *IRDI* 2019, 184-205.
- DAEM, E., "Auteursrechtelijke grenzen aan de vrijheid van appropriation artists", *IRDI* 2017, 263-270.
- DECLERCK, C., "Morele auteursrechten", *TPR* 2009, 937-956.
- DEENE, J., "Intellectuele rechten kroniek 2008", *NJW* 2009, 518-547.
- DEENE, J., "Frozen in België bevroren", *De Juristenkrant* 2005, 11.
- GOTZEN, F., "Overzicht van rechtspraak. Auteurs en modellenrecht 1990-2004", *TPR* 2004, 1442-1537.
- JANSSENS, M.-C., "Bescherming van computerprogramma's: oude wijn in nieuwe vaten?", *DAOR* 2011, 205-221.
- VANHEES, H., "Enkele bedenkingen bij de structuur van het reproductie- en het publiek mededelingsrecht" (noot onder Cass. 11 mei 1998), *RW* 1998-99, 714-715.
- VANHEES, H., "Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur", in X., *Handels- en economisch recht. Commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, afl. 81, Wolters Kluwer, 2018, 61-91.

D) Andere

- Code van de Raad voor de Journalistiek, 20 september 2010, <https://www.rvdj.be/code-raad-voor-de-journalistiek>.
- VLAAMSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN, "Handleiding Journalisten Auteursrecht", 8 februari 2016, <https://journalist.be/app/media/2016/02/2016-HANDLEIDING-JOURNALISTEN-AUTEURSRECHT.pdf>.